

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

SOLİ POMPEİOPOLİS MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI

Ayhan YAMANTÜRK

1330231012

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Mehmet KAŞKA

ISPARTA – 2019

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin Adı Soyadı	Ayhan YAMANTÜRK
Anabilim Dalı	Arkeoloji
Tez Başlığı	Soli Pompeiopolis Mühürlü Amphora Kulpları
Yeni Tez Başlığı ¹ (Eğer değişmesi önerildi ise)	

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri uyarınca yapılan Yüksek Lisans Tez Savunma Sınavında Jürimiz 10/07/2019 tarihinde toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Yüksek Lisans tezi için;

☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUĞU²

ile aşağıdaki kararı almıştır.

- ☒ Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarılı bulunmuş ve tez KABUL edilmiştir.
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ³ kararlaştırılmıştır.
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarısız bulunmuş ve tezin REDDEDİLMESİ⁴ kararlaştırılmıştır.

TEZ SINAV JÜRİSİ	Adı Soyadı/Üniversitesi	Kabul/Ret	İmza
Danışman	Doç. Dr. Mehmet KAŞKA	☒ Kabul ☐ Ret	M. Kaşka
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Bilge Hürşel Korkut	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi	Volkan YILDIZ / M. C. B. U.	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	

¹ Tez başlığının DEĞİŞTİRİLMESİ ÖNERİLDİ ise yeni tez başlığı ilgili alana yazılacaktır. Değişme yoksa çizgi (-) konacaktır.

² OY ÇOKLUĞU ile alınan karar için muhalefet gerekçesi raporu eklenmelidir.

³ DÜZELTME kararı için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır.

YÖK LİSANSÜSTÜ EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİĞİ Madde 9-(8) Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde düzeltmeleri yapılan tezi aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da başarısız bulunarak tezi kabul edilmeyen öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

⁴ Tezi REDDEDİLEN öğrenciler için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

Bu form bilgisayar ortamında doldurulacaktır.

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Soli Pompeiopolis Mühürlü Amphora Kulpları” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Ayhan YAMANTÜRK

10.07.2019

(YAMANTÜRK Ayhan, Soli Pompeiopolis Mühürlü Amphora Kulpları, Süleyman Demirel Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2019, Danışman: Doç. Dr. Mehmet KAŞKA)

ÖZET

Doğu Akdeniz’de Kilikya bölgesinde yer alan Soli Pompeiopolis, Hitit Dönemi’nden MS 525 depremiyle terk edilmesine kadar bölgenin en önemli liman kentlerinden biri olmuştur. Bu çalışmanın konusu Prof. Dr. Remzi Yağcı başkanlığında gerçekleştirilen kazılarda 1999-2015 yılları arasında ele geçen farklı merkezlere ait 180 adet amphora mührüdür. Çalışmada ele alınan mühürlerin büyük çoğunluğunu Rhodos kökenli mühürler, ikinci büyük grubu ise Kıbrıs kökenli mühürler oluşturmaktadır. Bu iki grubu sırasıyla Thasos, Knidos, Kos, Khios kökenli mühürler takip etmektedir. Bu grupların yanı sıra tez kapsamında kökeni saptanamayan otuz iki adet mühür yer almaktadır. Buluntular değerlendirme aşamasında gerekli koruma işlemlerinin ardından fotoğraflanmış ve belgeleme işlemleri yapıldıktan sonra kataloglanarak karşılaştırma örnekleri yardımıyla tanımlanıp tarihlendirilmiştir. Bu çalışma ile kentin Roma Dönemi öncesine ilişkin veriler ve ticari ilişkilerinin oluşturulması amaçlanmıştır.

Soli Pompeiopolis’te en erkene tarihlenen örnekler MÖ VII.-VI. yüzyıla tarihlenen sepet kulplu amphoraların kulplarıdır. Kentte mühürlerin kesildiği tarih ise MÖ 108 yılıdır. Mühürlerin geneline bakıldığında MÖ VII.-VI. yüzyıl MÖ II. yüzyıl aralığında Kıbrıs ile düzenli ticari ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. Kentin ticari rotaları MÖ VI. yüzyıl sonu ve MÖ III. yüzyılda Ege Denizi’nde yer alan adalarla çeşitlilik gösterirken MÖ II. yüzyıl itibari ile Rhodos’un hâkimiyeti söz konusudur. Mühürlü amphora kulpları kentin dönemsel ticari aktivitelerinin yanı sıra stratigrafisi içinde değerli veriler sunulmaktadır.

Tez kapsamında incelenen buluntular ile elde edilen sonuçlar dikkat çekicidir. Genel anlamda sonuçlar; Rhodos mühürlemesinin en erken örneklerinden olduğu düşünülen mantar ağızlı amphora kulpunda yer alan mührün tespit edilmesi, Rhodos ve Thasos gibi önemli üretici merkezlerin mühür uygulamalarında farklı örnekler ile yeni bakış açılarının oluşması, sepet kulplu amphoralardaki mühürlerin çeşitliği ve bir dikey kulplu amphoranın da sepet kulplu amphoralar gibi mühürlenmiş olması, şu ana kadar Roma mühürlemesine ait bir örneğin tespit edilmemesi ve 37 adet kökeni saptanamayan mührün tanıtılmış olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Soli, Pompeiopolis, Amphora, Amphora Mührü, Kilikya, Doğu Akdeniz, Ticaret.

(YAMANTURK Ayhan, Stamped Amphora Handles from Soli Pompeiopolis, Suleyman Demirel University, Archaeology Department Master Thesis, Isparta, 2019, Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet KAŞKA)

ABSTRACT

Located in Cilicia region in East Mediterranean, Soli Pompeiopolis was an important port city of the region from the Hittite Period to its abandonment as a result of the earthquake in 525 AD. Topic of this study is the examination of 180 stamped amphora handles from different origins found in Soli Pompeiopolis excavation seasons between 1999-2015, carried out by Prof. Dr. Remzi Yağcı. The majority of examined stamps are originated from Rhodes, the second largest stamp group belongs to Cyprus origin. After these two larger group, stamp groups identified respectively from Thassos, Cnidus, Cos and Chios origin. Apart from this, there are 32 seals which its origin couldn't appointed. After the conservation process, amphora handles were photographed, documented and listed in the catalogue where they are defined and dated with the help of previous literature. The aim of the study is to identify commercial relations and situation of the city before the Roman Period.

The earliest stamp sample found in Soli Pompeiopolis is dated to VII-VI BC which is a basket-handle amphora, whereas the latest stamp sample is dated to 108 BC. The majority of the seals dated between VII-VI BC to II BC, indicates a regular trade with Cyprus. The trade routes of the city vary from different Aegean islands at the end of the VI BC and III BC, however, Rhodes overtook the routes at the II BC. The stamped amphora handles not only indicates periodic trade activities but also shows stratigraphy of the city.

The results of the examination are remarkable that, stamped handle of a mushroom rim amphora from Rhodes origin is identified, which is supposed to the earliest stamp example in Rhodes. Also, new perspectives put forward in the practice of stamping handles with different samples of important producers like Rhodes and Thassos, diversity of basket-handle amphora stamps and example of a perpendicular handle stamped just like a basket-handle amphora. Interestingly, none of the amphora stamps were identified as Roman origin and 37 stamps were described but couldn't identified.

Key Words: Soli, Pompeiopolis, Amphora, Stamped Amphora, Cilicia, East Mediterranean, Trade

İÇİNDEKİLER

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI.....	i
YEMİN METNİ SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
RESİMLER LİSTESİ.....	viii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	ix
ÖN SÖZ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SOLİ POMPEİOPOLİS

1. KENTİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ.....	3
--	---

İKİNCİ BÖLÜM

ANTİK DÖNEM TİCARETİNDE AMPHORALARI

1. ANTİK DÖNEM TİCARETİNDE AMPHORALARI.....	10
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOLİ POMPEİOPOLİS MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI

1. SOLİ POMPEİOPOLİS'DE BULUNAN MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI.....	13
1.1. RHODOS.....	13
1.1.1. Yöneticiler.....	19
1.1.2. Üreticiler	54
1.1.3. Tanımlanamayanlar.....	90
1.2. RHODOS PERAIASI.....	107
1.3. KNİDOS.....	116
1.4. THASOS.....	125
1.5. KHİOS.....	133

1.6. KOS.....	135
1.7. KIBRIS.....	140
1.8. KÖKENİ SAPTANAMAYAN MÜHÜRLER.....	174
SONUÇ.....	211
KAYNAKÇA.....	220
EKLER.....	227
ÖZ GEÇMİŞ.....	241

KISALTMALAR LİSTESİ

ca. : Yaklaşık

cm : Santi Metre

k. : Kasa

Kb. : Kıbrıs

Kh. : Khios

Kn. : Knidos

Ko. : Kos

KöS. : Kökeni Saptanamaynalar

m : Metre

MÖ : Milattan Önce

MS : Milattan Sonra

Rh. : Rhodos

RhP. : Rhodos Peraiası

s. : Sayfa Sayısı

ss. : Sayfa Sayıları

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Anadolu'nun Güney kıyıları ve Akdeniz (Kazı arşivi) BEAUFORT, Francis. Karamania, or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity, Londra, E-102/1 1817-1818. (s. 227)

Resim 2: Soli Pompeiopolis'in konumu ve ticari ilişki kurduğu merkezler (s. 228)

Resim 3: Soli Pompeiopolis'in planı (Kazı arşivi) BEAUFORT, Francis. Karamania, or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity, Londra, Index Cards X- E 128, 1817-1818. (s. 228)

Resim 4: Soli Höyük plankare ve topografya planı (Kazı arşivi) (s. 229)

Resim 5: Soli Höyük planı (Kazı arşivi) (s. 230)

Resim 6: Sütunlu Cadde'nin planı (Kazı arşivi) (s. 231)

Resim 7: Sütunlu Cadde'de Hellenistik Dönem tabakalarına ulaşılan plankareler (Kazı arşivi) (s. 232)

Resim 8: Soli Höyük 2001 yılı hava fotoğrafı (Kazı arşivi) (s. 233)

Resim 9: Soli Höyük 2018 yılı hava fotoğrafı (Kazı arşivi) (s. 233)

Resim 10: Liman çanağı ve Sütunlu Cadde (Kazı arşivi) (s. 234)

Resim 11: Kuzeyden Sütunlu Cadde ve Liman (Kazı arşivi) (s. 234)

Resim 12: Rh. 85 katalog numaralı amphoranın detay fotoğrafları (Kazı arşivi) (s. 235)

Resim 13: Rh. 26 katalog numaralı amphoranın çizimi (Kazı arşivi) (s. 236)

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Soli Pompeiopolis mühürlü amphora kulplarının kökenlerine göre dağılımı. (s. 237)

Grafik 2: Soli Pompeiopolis mühürlü amphoraların bulunduğu alanlara göre dağılımı. (s. 237)

Grafik 3: Soli Pompeiopolis'teki Rhodos mühürlerinin Yönetici, Üretici ve Tanımlanamayanlar olarak dağılımı. (s. 238)

Grafik 4: Soli Pompeiopolis Rhodos kökenli mühürlü amphora kulplarının yönetici-üretici ve periodlara göre dağılımı. (s. 238)

Grafik 5: Soli Pompeiopolis Rhodos kökenli mühürlü amphora kulplarının bulunduğu alanlara ve periodlara göre dağılımı. (s. 239)

ÖNSÖZ

Soli Pompeiopolis kentinin mühürlü amphora kulplarını Yüksek Lisans Tezi olarak çalışmama öncülük eden değerli hocam Prof. Dr. Oya Yağız'a ve malzemenin tarafımdan tez kapsamında çalışılmasını uygun gören Soli Pompeiopolis Kazısı Başkanı Prof. Dr. Remzi Yağcı'ya minnet borçluyum ve kendilerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Aynı zamanda bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Mehmet Kaşka ile çalışmalarım esnasında sağlamış oldukları destek ve katkılarından dolayı hocalarım Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem ve Doç. Dr. Erkan Dündar'a sonsuz teşekkür ederim.

“Soli Pompeiopolis Mühürlü Amphora Kulpları” Yüksek Lisans Tezi, Koç Üniversitesi Suna & İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Merkezi (=AKMED) tarafından desteklenmiştir. Bu kuruma sağlamış olduğu destekten dolayı teşekkür ederim.

Tez malzememin depo tasnifi esnasındaki görüş ve yardımlarından dolayı Arş. Gör. Haldun Arda Bülbül'e, bu işlemlere ek olarak tez kapsamındaki aşamalardan olan çizim ve Munsell renk tespiti çalışmalarında değerli yardımlarını esirgemeyen Gülçin Karakaş, Gözdem Güler, Gonca Dikenci, Burcu Tepebaş, N. Sine Ercan ve Nurbanu Akay'a teşekkür ederim. Tez kapsamında yer alan eserlerin fotoğraflanmasındaki yardımlarından dolayı M. Serhat Sevik'e, mühürlerin tanımlanması, notlarının alınması ile AKMED'e sunduğum projenin hazırlanmasında yardımını eksik etmeyen Kağan Canbaz'a ve eserlerin temizlenmesi ile sağladığı özel solüsyon sayesinde mühürlerin zarar görmeden arındırılmasına olanak sağlayan Arş. Gör. Oğuz Emre Kayser'e sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca tez kapsamında değerlendirilen eserlerin meşakkatli çalışmalar sonucu toprak altından çıkaran Soli Pompeiopolis kazı ekibine teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen anne-babam Ferhunde ile Adnan Yamantürk'e, kardeşlerim Hazel ve Hakan Yamantürk'e, yol arkadaşım Gülçin Karakaş'a minnettarım.

Isparta 2019

Ayhan Yamantürk

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu, Kilikya ve Doğu Akdeniz'in önemli liman kentlerinden biri olan Soli Pompeiopolis'te 1999-2015 yılları arasında tespit edilen yüz seksen adet mühürlü amphora kulpu oluşturmaktadır. Tez kapsamında yer alan Soli Pompeiopolis buluntusu mühürlü amphora kulpları ilk kez bir arada tanıtılacaktır. Bu buluntular kentin, boyutları hangi ölçekte olursa olsun dönemsel olarak ticari ilişkilerini göstermektedir. Bu tez çalışmasıyla kentin ticari ilişkileri aydınlatılmaya çalışılmış; ayrıca üretim yerleri bilinen amphoraların yayılım alanına ve özellikle kökeni saptanamayan mühürler ile amphora mühürleri konusuna ışık tutması amaçlanmıştır. Amphora mühürlerinin sikkeler gibi net bir tarihleme vermelerinden ve epigrafik kaynak olmalarından dolayı kentin stratigrafisi ve mühürlerin tespit edildikleri tabakalardaki diğer buluntuların tarihlenmesine katkıda bulunması hedeflenmektedir. Çalışmanın konusunu oluşturan mühürlü amphora kulplarının tamamı 1999-2015 yıllarında kentin iki ana bölümünü oluşturan Höyük ve Sütunlu Cadde'de gerçekleştirilen kazı çalışmalarında ele geçmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde kentin Antik dönemde yer aldığı bölge ve bu bölge içerisindeki konumundan bahsedilmiştir. Kentin en erken katmanlarından MS 525 yılında deprem ile yıkılınca kadar yaşadığı tarihsel ve siyasal olaylar konu için bir bütünlük oluşturacak bilgiler kapsamında verilmiştir. İkinci bölüm ise Antik dönem ticaretinin ana unsurlarından amphoralar ile ilgili genel bilgiler ve Antik dönem kullanımları hakkında bilgiler içermektedir.

Üçüncü başlıkta amphoralarını mühürleyen ve çalışma kapsamında yer alan üretici kentlerin genel mühürleme bilgilerinin ardından bu kentlere ait Soli Pompeiopolis'te bulunan amphora mühürlerinin katalog bilgileri yer almaktadır. Bundaki amaç metinle bir ilerleyen katalogun rahat takibi ve anlaşılabilirliğini arttırmaktır. Üretici kentler sıralanırken en yoğun grup olan Rhodos ile başlanılmış, Rhodos Peraiası ve Ege Denizi'ndeki üretici adalarla devam edilmiştir. Bu üretici kentlerin ardından en büyük ikinci gurubu oluşturan Kıbrıs yer almıştır. Katalogun son bölümünde ise kökeni saptanamayan mühürlü amphora kulplarına yer verilmiştir. Hakkında daha çok bilgiye sahip olduğumuz Rhodos kökenli mühürler katalogda sırasıyla yöneticiler, üreticiler ve

tanımlanamayanlar olarak yer almıştır. Tüm mühürler Grek alfabesi sırasıyla kataloglanmıştır.

Katalogda yer alan mühürlerin katalog numaraları verilirken üretici kentlerin kısaltmaları kullanılmıştır¹. Kataloglanan mühürlerin envanter numaraları, buluntuların buluntu yılı, bulunduğu alan ve son olarak tasnif sırası kodlanarak oluşturulmuştur². Mühürlerin katalog bilgilerinde, katalog numarası ve envanter bilgisi ardından kazı buluntu yeri, mührün kökeni, mühür formu ve ölçüsü, varsa yönetici, üretici, ay adı bilgileri, varsa sembol ve yeri, tarihleme, hamur, astar, var ise boya rengi bilgileri³, karşılaştırma örneklerinin referans bilgileri, yazıt bilgisi ve yazıtın kendisi yer almaktadır. Katalogda yer alan buluntuların okunmasını kolaylaştırmak amacıyla mühürlerin plasterin hamuru ile kalıpları alınmıştır. Mühürler ve mühür kalıp görselleri katalogda 1/1 ölçüleriyle verilmeye çalışılmıştır.

Tez kapsamında yer alan mühürlü amphora kulpları üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarda, yayınlanmış benzerlerinden, var ise aynı kalıptan mühürler ile karşılaştırılarak tanımlanmış ve tarihlendirilmiştir. Benzerleri tespit edilemeyen ve kökeni saptanamayan mühürleri tarihlendirilirken stratigrafik bilgilerden ve aynı katmanda ele geçen ve kesin olarak tarihlendirilen mühürlerden faydalanılmıştır. Karşılaştırmada yararlanılan örneklerin referansları katalogda verilmiştir.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise mühürlü amphora kulplarının genel değerlendirilmesi yapılmıştır. Kentin tarihsel ve ticareti hakkında elde edilen bilgiler bağlamında ortaya konulan problemlerin sonuçları sunulmuştur. Sonuçların anlaşılmasına ve değerlendirilmesine kolaylık sağlayacak grafik, plan, harita vb. gibi görsellere “Ekler” bölümünde yer verilmiştir.

¹ Metin ve Katalog içinde kullanılan kısaltmalar şöyledir: Rh.: Rhodos, RhP.: Rhodos Peraiası, Kn.: Knidos, Th.: Thasos, Ko.: Kos, Kh.: Khios, Kb.: Kıbrıs, KöS.: Kökeni Saptanamayanlar.

² Envanter numarası kodlamasının örnek açılımları: 01SY01: 2001 yılı, Sütunlu Yol/Cadde, 01 numaralı mühür; 12SH02: 2012 yılı, Soli Höyük, 02 numaralı mühür anlamına gelmektedir.

³ Katalogda yer alan renk bilgileri ve tanımları için Munsell Soil Color Charts (2009)’dan faydalanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOLİ POMPEİOPOLİS

1. KENTİN COĞRAFI KONUMU VE TARİHÇESİ

Soli Pompeiopolis, Mersin ilinin Mezitli ilçesinin, Viranşehir mahallesinde modern yerleşimin arasında bulunmaktadır. Kent, Antik Dönemde Kilikya Bölgesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Kilikya Bölgesi, coğrafi özellikleri göz önüne alınarak iki bölümden oluşmaktadır. Batıdaki dağlık alan Dağlık Kilikya (Kilikia Thrakheia) olarak isimlendirilirken doğuda verimli ovaların oluşturduğu bölüm ise Ovalık Kilikya (Kilikia Pedias) ismini almıştır ve Soli Pompeiopolis bu iki bölgenin arasında Ovalık Kilikya'nın Batı sınırında yer almaktadır⁴ (Resim 1, Resim 2).

Kilikya Hititler Dönemi'nde Kizzuwatna Krallığı sınırları içerisinde yer alır. Arkeolojik veriler de Soli'nin bu devirde Kizzuwatna Krallığı'nın önemli bir liman kenti olarak ticari aktivitede bulunduğunu gösterir⁵. Kentin tarihsel açıdan Akdeniz havzasındaki ticaretin içinde olduğunu kazılarda ele geçen III Tuthmosis (MÖ 1490-1436) dönemine tarihlenen Mısır skarabesi kanıtlamaktadır⁶. Hitit İmparatorluğunun, Kilikya'da siyasi egemenliğini yitirmesiyle önemli limanlara sahip bu bölge Urartu ve Asur Krallıkları arasında egemenlik mücadelesine sahne olmuştur. Bu mücadeleden galip ayrılan Asur Krallığı bölgede hâkimiyetini sağlamıştır⁷.

Kolonizasyon döneminden önce de Batı Anadolu, Ege ve Kıta Yunanistan ile ticari bağlar kurmuş olan Kilikya kentleri koloni hareketleriyle birlikte Kelenderis ve Nagidos Samos, Soli ise Rhodos – Lindos kolonisi olarak tekrar yerleşim görmüştür⁸. Soli'nin Lindos'lular tarafından kolonileştirildiği⁹ ancak Rhodos kolonisi olmadan önce ise bir Fenike kolonisi olduğundan bahsedilir¹⁰.

⁴ Strabon, *Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika: XII-XIII-XIV)*, (Çev. Adnan Pekman), 2000, XIV, 5.8; Fatih Hakan Kaya, *Soli/Pompeiopolis Korinth Başlıkları*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2015, s. 8.

⁵ Kaya, 2015, s. 9.

⁶ Remzi Yağcı, "Hittites at Soli (Cilicia)", *Studi Micenei ed Egeo-Anatolici*, Cilt 1, Sayı 49, 2007, s. 802.

⁷ Kaya, 2015, s. 11.

⁸ Kaya, 2015, s. 11.

⁹ Strabon, XIV, 5, 8.

¹⁰ Herodotos, *Herodot Tarihi*, (Çev. Müntekim Ökmen), 1973, VII, 91.

MÖ VI. yüzyıl ortalarında Persler Anadolu'yu ele geçirmeye başlamış, I. Dareios döneminde Persler Kilikya'yı hâkimiyetine almış ve Tarsos merkezli satraplık kurmuşlardır. Satraplığın içinde ve Pers egemenliğinde de Soli ve limanı önemini artırmış, sikke darp ederek özerkliğini korumuştur. Anadolu'ya hâkim olan Perslerin hâkimiyetini Makedonya Kralı III. Aleksandros'un yapmış olduğu doğu seferi sonlandırmıştır.

III Aleksandros'un ordusuyla Anadolu'daki ilerleyişi çok hızlıdır. MÖ 334 baharında Anadolu'ya geçen III. Aleksandros¹¹, MÖ 333 yazı başında Kilikya'ya doğru harekete geçmiştir¹². Hızlı bir ilerleyişle Gülek Boğazı'ndan geçerek Tarsos'a yaklaşması Satrap Arses'in savunma yapmadan kaçmasına sebep olmuştur¹³. III Aleksandros'un geçirmiş olduğu hastalık bir süre Tarsos'da kalmasına sebep olmuştur¹⁴. Sağlığına kavuştuktan sonra III Aleksandros, Pers yandaşı olan Soli'nin üzerine doğru hareket etmiş ve kenti iki yüz talanton vergi ile cezalandırmıştır¹⁵. Soli kentinin ödemesi gereken bu ağır vergi (dönemin şartları düşünüldüğünde oldukça fazla bir miktar) kentin maddi anlamdaki gücünü anlamamıza yardımcı olmaktadır. MÖ 333 yılında gerçekleşen Issos savaşı¹⁶ zaferinden sonra Kilikya'nın yönetimini III. Aleksandros, Balakros'a bırakmıştır¹⁷. Aleksandros Issos savaşının ardından Soli'nin ödemesi gereken son elli talantonluk miktarı affetmiştir¹⁸.

Makedonya Kralı III. Aleksandros MÖ 13 Haziran 323 yılında Babylon'da ölmüştür¹⁹. III Aleksandros'un ölümünün ardından ona yakın komutanları imparatorluğu yönetmek veya bazı bölgeleri egemenlikleri altına alabilmek için mücadeleye başlamışlar ve bu mücadelelerin yaşandığı periyod "Diadokhoslar Dönemi" adını almıştır²⁰. MÖ 281 yılında meydana gelen Kurupedion Savaşı²¹ Lysimakhos ve Seleukos arasındaki egemenlik mücadelesine sahne olmuştur²². Bu savaştan önceki dönemde de

¹¹ Oğuz Tekin, Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş, 2015, s. 125.

¹² Kaya, 2015, s. 15.

¹³ Tekin, 2015, s. 133.

¹⁴ Kaya, 2015, s. 15.

¹⁵ Kaya, 2015, s. 15.

¹⁶ Tekin, 2015, s. 134-136.

¹⁷ Arrianos, *Aleksandrou Anabasi (İskender'in Seferi)*, (Çev. Yiğit Değer Bengi - Furkan Akderin), 2005, II, 12, 2.

¹⁸ Arrianos, II, 12, 2.

¹⁹ Tekin, 2015, s. 139.

²⁰ Tekin, 2015, s. 139.

²¹ Tekin, 2015, s. 147.

²² Tekin, 2015, s. 147.

Diadokhos'lar arasındaki mücadeleler, Kilikya'yı da etkilemiş ancak Seleukos'ların Kurupedion savaşından galip gelmesiyle Kilikya Seleukos'ların hâkimiyetine girmiş, bölge ve Soli için MÖ 188'e kadar sürecek refah dönemi başlamıştır²³. Kilikya, yaşadığı refah döneminde Seleukos'lar ile Ptolemaios'lar arasında gerçekleşen beş Suriye savaşı sonucunda sık sık el değiştirmiş, V. Suriye Savaşı (MÖ 202-200) sonucunda Seleukos'lar Kilikya'nın hâkimiyetini sağlamıştır²⁴. Romalı'lar ile Seleukos Krallığı arasında MÖ 190/189 yılında Magnesia yakınlarında meydana gelen ve Seleukos Kral'ının kaybetmesi ile sonuçlanan savaşın ardından yapılan MÖ 188 Apameia Barışı²⁵ sonucu Seleukos'lar, Torosların güneyine çekilmeyi²⁶, donanmasının önemli bölümünü Roma'ya bırakmayı ve kalan donanmasının Kilikya'daki Sarpedon Burnu'nun batısına geçmemesi gibi maddeleri kabul ederek, Anadolu ve Kilikya üzerindeki hâkimiyetleri azaltmıştır²⁷. Bu tarihlerden sonra eski gücüne kavuşamayan Seleukos Krallığı egemenliğinde bulunan bölgelerde hâkimiyet sağlayamadığından bu bölgelerde otorite boşluğu oluşmuştur.

Yukarıda bahsi geçen otorite boşluğu ise korsanlık faaliyetini doğurmuş, özellikle faaliyet alanı ve gücü sınırlanan Seleukos, donanmasının yokluğu ile artan korsanlık faaliyetleri; Doğu Akdeniz'i etkilemiş zamanla İtalya kıyılarına ulaşacak kadar güçlenmiştir²⁸. Pamphylia ve Dağlık Kilikya'da görülen korsanlık faaliyetlerini Strabon köle ticaretine bağlamaktadır²⁹. İtalya ile Hellenistik Anadolu arasında güçlü bir şekilde köle ticareti bağı oluşmuş bu sebepten Roma'nın korsanlığa bağlı köle ticaretini engellemek yerine Delos Ada'sında ki köle pazarından korsanların tedarik ettiği köleleri alarak desteklediği söylenebilir³⁰. MÖ II. yüzyılın sonlarında Kilikya ve Pamphylia'da bulunan korsan şefleri yerel beylikler kurarak güçlenmiş, bunun sonucu olarak Ege Denizi'ndeki ve Batı Anadolu kıyı kentleri etkilenmiştir Buna örnek olarak Roma'nın Asia Eyaleti kenti olan Ephesos gösterilebilir³¹. Güçlenen korsanlığa karşı Roma ilk müdahalesini MÖ 102 yılında Marcus Antonius'u korsanlara karşı sefere göndererek³² ve

²³ Kaya, 2015, s. 17.

²⁴ Kaya, 2015, s. 17.

²⁵ Tekin, 2015, s. 174.

²⁶ Tekin, 2015, s. 172.

²⁷ Tekin, 2015, s. 205.

²⁸ Kaya, 2015, s. 19.

²⁹ Strabon, XIV, 5, 2.

³⁰ Murat Tozan, *Roma'nın Anadolu'daki Egemenlik Politikası Kentler ve Bağımlı Krallıklar (İ.Ö. 133-İ.Ö. 89)*, 2016, s. 176.

³¹ Tozan, 2016, ss. 176,177,178,179.

³² Tozan, 2016, ss. 173,174.

MÖ 101 yılında Kilikya Eyaleti'ni kurarak³³ yapmıştır. Marcus Antonius'un korsanlara karşı olan seferinin altında yatan sebep MÖ 110'lu yıllarda Roma'nın Anadolu'da kaybetmeye başladığı gücünü yeniden oluşturmak adına yapmış olduğu düşünülebilir³⁴. Marcus Antonius bu seferinde Roma'nın müttefiklerinden gemi, asker ve lojistik destek almış, korsanlıktan en çok etkilenenlerden olan Rhodos, Roma'dan hem destek istemiş hem de Marcus Antonius'u destekleyen önemli müttefik olmuştur³⁵. Marcus Antonius'un seferinin ardından MÖ 97/96 yılında Sulla da korsanlara karşı etkili olamadığı bir seferde bulunmuştur³⁶. Cornelius Dolabellada MÖ 80/79 yılında korsanlar karşısında etkisiz bir görevde bulunmuştur³⁷. Roma Senato'su tarafından MÖ 78'de Kilikiy'ya gönderilen S. Servilius Vatia'nın korsanlara karşı kendinden öncekilere kıyasla daha başarılı olmasındaki etken, vermiş olduğu mücadeleyi hem karadan hem de denizden yürütmesidir³⁸. Korsanlık ve Seleukos Krallığı'nın içinde bulunduğu siyasi kargaşa sebebiyle Kilikya'da iktidar boşluğu oluşmuştur³⁹. Oluşan iktidar boşluğunu değerlendiren Armenia Kralı Tigranes Kilikya'ya doğru sefere başlamış ve MÖ 83 yılında Seleukos Kralı X. Antiokhos Eusebes'i yenerek Kilikya'yı işgal etmiş ve Ovalık Kilikya kentlerini ele geçirmiştir⁴⁰. Hiçbir engel ile karşılaşmadan MÖ 70/69 yılında Soli'yi ele geçirip yağmalamıştır⁴¹. Armenia Kralı Tigranes bu kentteki halkı başkent Tigranakerta'a göç etmeye mecbur bırakmıştır⁴². Roma, Ege ve Akdeniz'de dolaşımı etkileyen korsanlara karşı kesin sonuç alabilmek adına MÖ 67 yılında "lex Gabinia" adlı kanunla Pompeius Magnus'u görevlendirmiştir⁴³. Gnaeus Pompeius Magnus tüm Akdeniz'i kapsayan ve karadan 50 mil içeriye kadar geçerli olan⁴⁴ yetkiye ek olarak büyük bir ordu, donanma ve yüklü miktarda bütçe⁴⁵ ile "imperium proconsulare maius" yetkisiyle korsanların üssü konumunda olan Kilikya'ya gelmiştir⁴⁶. Korakesion

³³ Tekin, 2015, s. 219.

³⁴ Tozan, 2016, s. 178.

³⁵ Tozan, 2016, s. 179

³⁶ Muftafa Hamdi Sayar, ukurova Eskiçağ Şehirlerinin İmar ve İskânına Roma Devletinin Katkısı", *İçel Sanat Kulübü Aylık Bülteni, Sayı 194 [Ekim- Kasım]*, 2012, s. 75.

³⁷ Sayar, 2012, s. 75.

³⁸ Sayar, 2012, ss. 75,76.

³⁹ Sayar, 2012, s. 76.

⁴⁰ Sayar, 2012, s. 76.

⁴¹ Remzi Yağcı, "Soli/Pompeiopolis 2002 Yılı Kazıları", 25. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. Cilt, 2004, s. 49; Kaya, 2015, s. 20.

⁴² Sayar, 2012, s. 76, 77.

⁴³ Tekin, 2015, s. 213.

⁴⁴ Sayar, 2012, s. 77.

⁴⁵ Tekin, 2015, s. 213.

⁴⁶ Sayar, 2012, s. 77.

yakınlarında MÖ 67 yazında yapılan deniz savaşında Pompeius korsanları mağlup etmiştir⁴⁷.

Savaşın ardından Pompeius Ovalık Kilikya'da terkedilmiş haldeki Adana, Mellos, Epiphaneia gibi kentlere esir alınan korsanların içinden nitelikli insanları yerleştirerek düzenleme yapmış ve Kilikya'yı Roma hâkimiyetine alacak ilk adımı atmıştır⁴⁸. MÖ 65 yılında⁴⁹ Pompeius Magnus Soli'ye korsanlar ile birlikte emekli olan askerleri yerleştirerek kenti "Pompeiopolis" adıyla yeniden kurmuş ve serbest şehir (civitas libera) konumuna getirmiştir⁵⁰. Pompeius'un MÖ 64 yılında yaptığı düzenlemeler ile tekrar organize edilen Kilikya Eyaleti'nde Roma'nın düzen teşkil edemediği MÖ 51/50 yıllarında Kilikya valiliği yapan M. Tullius Cicero'nun *Özgür Kilikyalılar* adını verdiği dağlık bölgedeki yerel kabilelerle çatışma halinde olmasından ve yirmi kadar yerleşimi yok etmesinden anlaşılmaktadır⁵¹. Triumvir'lerden olan Marcus Antonius MÖ 41 yılında Tarsos'u özgür şehir konumuna getirerek vergi muafiyeti sağlarken, Pompeius'un Pompeiopolis'i kurduktan sonra vermiş olduğu özgür şehir statüsünü kaldırarak tekrar vergi yükümlülüğü altına almıştır⁵². MÖ 47 yılında, Iulius Caesar'ın yapmış olduğu içeriği net bilinemeyen düzenleme⁵³ ve MÖ 21-19 yıllarında Anadolu'ya yapmış olduğu gezi sırasında Augustus, Kilikya'ya uğrayarak bu bölgede düzenlemelerde bulunması⁵⁴ Romalı yöneticilerin bölge kentlerinin ve limanlarının önemini kavradıklarını göstermektedir.

Ovalık ve Dağlık Kilikya'da Augustus'un "pax Romana'yı" sağlamlaştırmak adına şehirleşmenin artmış olması, uyguladığı politikanın sonucudur⁵⁵. Augustus'un ardılı Roma İmparatorlarının da benzer politikalar izlemesi Kilikya kentlerini kalkındırmıştır. İmparator Vespasianus MS 72 yılında İmparatorluğun doğusunda yeni düzenlemeye gitmiş ve Kilikya Eyaleti sınırları da bu değişiklikten etkilenmiştir⁵⁶. İmparatorluğun genel politikası haline gelen, Kilikya'yı Romalaştıran yeni şehirlerin

⁴⁷ Sayar, 2012, s. 77.

⁴⁸ Sayar, 2012, s. 77.

⁴⁹ Strabon, XIV, 3, 3; Kaya, 2015, s. 21.

⁵⁰ Sayar, 2012, s. 77.

⁵¹ Mustafa Hamdi Sayar, "Antik Kilikya'da Şehirleşme", *XII. Türk Tarih Kongresine Sunulan Bildiriler I*, 1994, s. 205.

⁵² Kevser Taşdöner, "Romalı Triumvir Marcus Antonius'un Anadolu'da Siyasi Düzenlemeleri", *Tarih Araştırmaları Dergisi Cilt 31 Sayı 51*, 2012, s. 214.

⁵³ Sayar 1994, s. 205.

⁵⁴ Sayar 1994, s. 207, 208.

⁵⁵ Sayar, 1994, s. 208.

⁵⁶ Sayar, 1994, s. 211.

kurulma anlayışı MS I. yüzyılın üçüncü çeyreğine kadar devam etmiştir⁵⁷. Yeni şehir kurulumları ve var olan kentlerin gelişmesiyle Kilikya'nın iç ve liman kentleri Akdeniz ticaretinde merkezileşmesini doğurmuştur⁵⁸. Kilikya'da MS II. ve III. yüzyıllarda tekrar yoğunlaşan yapılaşma faaliyetleri gözlenmiştir⁵⁹. Bu duruma sebep olarak, özellikle MS III. yüzyılın başlarında artan doğu seferleri sebebiyle orduların geçiş ve konaklama esnasında kentlerin yaşadıkları olumsuzlukları ortadan kaldırmak adına, İmparatorların bu kentlere yardım etmeleri gösterilebilir⁶⁰. MS 260 yılında Sasani Kralı I. Şapur'un yapmış olduğu sefer sonucu Kilikya'nın, Pompeiopolis gibi etkilenip yağmalanmasıyla, Kilikya'nın parlak dönemi sona ermiştir⁶¹.

Pompeiopolis, İmparatorluğun Kilikya'daki imar faaliyetlerinden nasibini almıştır. Günümüze kadar koruna gelmiş liman ve anıtsal sütunlu cadde (liman caddesi) kalıntıları bu dönemin Pompeiopolis'deki önemli yapılarıdır. Roma İmparatoru Hadrianus Anadolu'ya yaptığı gezi esnasında MS 130 yılında Pompeiopolis'e gelmiş, uğradığı birçok kentte olduğu gibi Pompeiopolis'deki liman ve sütunlu caddenin yapımına mali destek vermiştir⁶². Günümüzde kalıntıları görülebilen limanın yapımına Hadrianus Dönemi'nde başlandığı bilinmektedir, ancak Antonius Pius dönemine (MS 143-144) tarihlenen bir sikkede limanın bitmiş halinin tasvirinin yer almasından dolayı liman Antonius Pius zamanında tamamlanmış olmalıdır⁶³. Anıtsal sütunlu caddenin inşasına Hadrianus döneminde başlandığı düşünülmekte, elden geçirmeler ile birlikte MS III. yüzyılda Severuslar döneminde son halini aldığı kabul edilmektedir⁶⁴.

Roma İmparatorluğu'nda Severuslar Dönemi'yle başlayan iktidar mücadeleleri ve diğer etkenler İmparatorluğu zayıflatmış Hristiyanlığın Kilikya'da yayılmasına ve kabul görmesine olanak sağlamıştır⁶⁵. Doğu Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlığı

⁵⁷ Sayar, 1994, s. 212.

⁵⁸ Ahmet Bilir, *Roma Dönemi Doğu Akdeniz Ticaretinde Kıyı Kilikya Bölgesi'nin Yeri Ve Önemi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2014, s. 260

⁵⁹ Sayar, 1994, s. 212.

⁶⁰ Sayar, 1994, s. 213.

⁶¹ Sayar 1994, s. 212.

⁶² Şahin Yıldırım, "Yeni Araştırmaların Işığında Soloi-Pompeiopolis Liman Caddesi", *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları, E - Dergisi Cilt 4 Sayı 1*, 2017, ss. 73, 74.

⁶³ Brandon et al., "Geo logy, Materials, and the Design of the Roman Harbour of Soli-Pompeiopolis, Turkey: The Romacons field campaign of August 2009", *The International Journal of Nautical Archaeology Volume 39*, 2, 2010, s. 395; Yıldırım, 2017, s. 74.

⁶⁴ Yıldırım, 2017, s. 77, 87.

⁶⁵ Kaya, 2015, s. 23.

benimseyip resmi din olarak kabul etmesinin ardından Kilikya’da dini yapılaşma artmış, kentler ve ticaret etkilenmiştir⁶⁶.

Pompeiopolis Kilikya Prima Piskoposluğunun kenti haline gelmiş ve MS 381 yılındaki Constantinopolis Konsülüyle MS 341-451 Kalkhedon Konsüllerine Piskoposlar ile katılım göstermiştir⁶⁷.

MS 525 yılındaki Akdeniz coğrafyasını tahrip eden büyük bir depremle Soli Pompeiopolis de tahrip olmuş⁶⁸ ve kentte düzenli yerleşim son bulmuştur.

⁶⁶ Kaya, 2015, s. 24.

⁶⁷ Kaya, 2015, s. 24.

⁶⁸ Yıldırım, 2017, s. 87.

İKİNCİ BÖLÜM

ANTİK DÖNEM TİCARETİNDE AMPHORALAR

1. ANTİK DÖNEM TİCARETİNDE AMPHORALAR

Amphora (Amphoreus veya Amphihoreus) sözcüğü Grekçe bir kelime olup karşılıklı anlamındaki “Amphi” ve taşımak manasındaki “Pherein” kelimelerinin birleşerek türemesinden meydana gelmiştir⁶⁹. Ayrıca “Amphoreus” sözcüğü hacim ölçüm terimi olarak da kullanılmıştır⁷⁰. Ticari amphoralar temel olarak içine konulan maddeleri korumaya, insan ve araçların taşınmasına uygun ergonomiye sahiptirler⁷¹. Doğu Akdeniz ticaretinin MÖ II. binin başlarında gelişmeye başlaması ticari taşıma kaplarına ihtiyacı ortaya çıkarmış ve ticarete etkili olan Kenaan’lıların deniz aşırı ticari taşımacılığa uygun çift kulplu testiler üretmesine sebep olmuştur⁷².

MÖ X-VIII yüzyıllarda Ege ve Akdeniz ticaretinde tekel haline gelen Fenikeliler, MÖ VIII. yüzyıldan sonra ise Ege havzasındaki⁷³ kentler ile pazarı paylaşmaya başlamışlar ve Fenike, Yunan, Etrüsk kökenli amphora formları Akdeniz havzasında kullanılmıştır⁷⁴. MÖ VIII. yüzyıl ortalarından MÖ VI. yüzyılın ortalarını kapsayan zaman diliminde Sicilya ve Güney İtalya’dan, Marmara ile Karadeniz kıyılarına kadar yayılım gösteren kolonizasyon yeni ticari pazarlar yaratırken ticaret ağının artmasını sağlamış, kentlerin amphora üretimini teşvik etmiş ve amphora formlarının çeşitlenmesini sağlamıştır⁷⁵. Özellikle Batı Anadolu’daki kent devletleri MÖ VI. yüzyılda kendi amphora formlarını üretmişler, Karadeniz, Ege ve Akdeniz ticaretinde kendi markalarını oluşturmaya başlamışlardır. Kent devletlerinin bir nevi devlet arması halini alacak ticari amphoralarını kendilerine özgü formlarda üretmiş olmaları, Yunan Amphora’larının en

⁶⁹ Ersin Doğer, Antik Çağda Amphoralar, 1991, s. 7.

⁷⁰ Doğer, 1991, s. 48.

⁷¹ Doğer, 1991, s. 8.

⁷² Doğer, 1991, s. 9.

⁷³ Ege havsındaki erken dönem amphoraları için bakınız Robert Mabuel Cook – Pierre Dupont, East Greek Pottery, 1998; Yusuf Sezgin, Arkaik Dönem İonia Üretimi Ticari Amphoralar, 2012.

⁷⁴ Doğer, 1991, s. 11.

⁷⁵ Doğer, 1991, ss. 12, 13; Sezgin, 2012, s.293.

belirgin özelliği olmuştur⁷⁶. Yaşanan bu simgeleşme kentler arası rekabetle birlikte taklit veya etkilenen formların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

MÖ 499'da başlayan Ionia ayaklanması MÖ 494'de bastırılmıştır⁷⁷. Yaşanan bu olaylar Batı Anadolu'daki amphora üretimini ve ticareti etkilemiş, Ege Denizi'ndeki adaların üretime devam etmeleri ticareti bu merkezlere yönlendirmiştir⁷⁸. Yaşanan siyasi ve askeri olaylar kara ticaretini etkilediği kadar deniz ticaretini de etkileyip yön vermiştir.

Ege ile Doğu Akdeniz ticaretinde MÖ III. yüzyıl başlarında şarap ve ticari amphora üretimi ile ticaretinde büyük bir değişim yaşanmıştır. Söz konusu coğrafyalardaki ticari pazarda Rhodos, Knidos, Kos önemli konuma gelerek pazar paylarını artırmışlardır⁷⁹. III. Aleksandros'un geniş coğrafyaya yayılan İmparatorluğu'nun büyük çaptaki askeri hareketliliği ve III. Aleksandros'un ölümünden sonra Diadokhos'ların yapmış olduğu savaşlardaki büyük orduların ihtiyaçları doğrultusunda uzun mesafelere, düşük maliyetli şarap ihtiyacı Rhodos ve Knidos'un Doğu Akdeniz pazarında baskın olmalarına sebep olmuştur⁸⁰. *Zenon Papirüsleri* (Zenon, II. Ptolemaios Philadelphos'un finansal danışmanı Apollonios'un adına çalışmıştır) adıyla isimlendirilen MÖ 261-229 yıllarına tarihlenen kayıtlarda Mısır'ın ithal ettiği ürünler, bu ürünlerin ithal edildiği merkezler ve bir geminin taşıdığı yükün detaylı dökümü gibi bilgiler yer almaktadır⁸¹. Bu belge Doğu Akdenizdeki ticari hareketliliğini ve ticari ürün yelpazesini anlamamız açısından önemli veriler sunmaktadır.

Deniz aşırı taşıma, ticari amphoraların form gelişimine genel olarak doğrudan etkili olmuştur. Dar ve sivri dipli amphora gelişimi gemilerde depolama kolaylığı ve daha fazla alan kazanımını sağlamıştır⁸². Gemi taşımacılığı amphoraların gövde profilleri üzerinde de etkili olmuş; ince, uzun ve silindirik, konik gövde gelişimleri gözlenmiştir⁸³. Bir kişinin taşıyabilmesi ve amphoraların içinde taşınan maddenin aktarımını kolaylaştırmak amacıyla iki dikey kulp, dar ağız ve boyun ile istiflemenin yanı sıra

⁷⁶ Doğer, 1991, s. 19.

⁷⁷ Tekin, 2015, s. 101.

⁷⁸ Doğer, 1991, s. 15.

⁷⁹ Doğer, 1991, s. 17.

⁸⁰ Doğer, 1991, s. 17.

⁸¹ Jean-Yves Empereur – Numan Tuna, Zénon de Caunos et l'épave de Serçe Limanı", *BCH CXII*, 1998, s.341; Gonca Cankardeş-Şenol, *Klasik ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri* 2006, s. 26.

⁸² Doğer, 1991, s. 14.

⁸³ Doğer, 1991, s. 52.

üçüncü kulp görevinde de yardımcı olacak biçiminde bir dip gelişimi⁸⁴ izlenmiştir. Kent devletlerinin simgesi haline gelen tipik ticari amphora formları olsa da bahsedilen zorunluluklardan dolayı genel bir ticari amphora şablonu oluşmuştur. Günümüz deniz taşımacılığında kullanılan tankerlerin yükü sıvı bir madde ise depolanan alanın boyutu ne olursa olsun depo alanının ağız kısmı olabildiğince dar çaptadır. Bunun sebebi ise depolanan sıvının geniş yüzeyde salınımının artması çığ gibi salınım başladıktan sonra artarak devam etmesinden dolayı gerçekleşecek çalkantı⁸⁵ tankerin dengesini ve güvenliğini riske atacak ciddi boyutlara ulaşabilmesindendir. Antik gemilerle taşınan ticari amphoraların ağız ve boyun çaplarının dar profilde evrilmesinin sebebi geminin dengesi ile birlikte aktarım kolaylığından dolayı bu yönde form gelişimi izlenmiş olabilir. Sepet kulplu amphoraların ağız çapının geniş olanlarının katı yük taşımak ve depolamak için kullanılması⁸⁶ bu durumu desteklemektedir.

Çeşitli formlardaki kaplarda olduğu gibi ticari amphoralar da MÖ IV. binin sonundan itibaren işaretlenmiştir⁸⁷. Ancak mühürlemenin kökeni Mısır Kraliçesi Nefertiti (MÖ XIV. yüzyıl) zamanına, Kraliçenin resmi mührü ile mühürlenmiş Amphora'ya dayanmaktadır⁸⁸. Mısırdaki bu uygulama Kenaan Amphoralarındaki kazıma işaretlere dayandırılmaktadır⁸⁹. Klasik dönemle birlikte artan mühürleme, Hellenistik dönemde en sistematik ve yoğun halini almış, Roma İmparatorluk Dönemi ile Bizans Dönemine kadar uygulanmaya devam etmiştir⁹⁰.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOLİ POMPEİOPOLİS MÜHÜRLÜ AMPHORA KULPLARI

⁸⁴ Erkan Dünder, *Patara IV.3, Transport Jars and Stamped Amphoras From Patara 7. to 1. Centuries BC The Maritime Trade of a Harbor City in Lycia* 2017, s. 14.

⁸⁵ Tankerlerdeki salınım ve çalkantıların etkileri için bakınız: Abdi Kükner – Kerim Kamil Tapkan, “Başlangıçta Serbest Yüzeyinde Sinüzoidal Dalga Formuna Sahip Bir Tankta Çalkantı Probleminin Sınır Eleman Yöntemiyle Çözümü”, *Gemi İnşaatı ve Deniz Teknolojisi Teknik Kongresi 99 – Bildiri Kitabı*, 1999, s. 100 vd.

⁸⁶ Levent Zoroğlu, “Cypriot Basket-handled Amphorae from Kelenderis and its Vicinity”, Mark L. Lawal-Jhon Lund (Ed.), *The Transport Amphorae and Trade of Cyprus*, 2004, s. 42.

⁸⁷ Doğer, 1991, s. 71.

⁸⁸ Doğer, 1991, s. 74.

⁸⁹ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 11.

⁹⁰ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 11.

1. SOLİ POMPEİOPOLİS'DE BULUNAN MÜHÜRLÜ

AMPHORA KULPLARI

Bu başlık altında kentte tespit edilen ve tezin konusunu oluşturan mühürlü amhora kulpları, ait oldukları üretici kentlerinin genel bilgileri verilmesinin ardından katalog olarak yer almaktadır.

1.1. RHODOS

Rhodos adasında yer alan Ialysos, Lindos, Kamiros kent devletleri birleşerek tek bir kent devleti çatısı altında yeni merkez oluşturmuşlardır. Bu yeni merkez, Doğu Akdeniz'den Ege limanları üzerinden geçerek kuzeye çıkan önemli bir ticari rotada adanın güneydoğusuna kurulmuştur.⁹¹

Antik dünyada en önemli ticari amphora üreticisi ve ihracatçılarından olan Rhodos, amphoralarını düzenli olarak mühürlemeye MÖ IV. yüzyılın son çeyreğinde başlamış ve MÖ I. yüzyıl dolaylarına kadar devam etmiştir⁹². Rhodos, amphora kulplarının her ikisini de mühürlenmekte ve bu mühürlerde hem yönetici hem de üretici ismi bulunmaktadır⁹³. Kulp üzerindeki mühürlerde isimleri yer alan yöneticiler; Helios Rahibi⁹⁴ olup bir yıllığına görev alırlar, adanın yönetimi yanı sıra çeşitli idari ve denetleme işlerini üstlenirlerdi⁹⁵. Yönetici isminin yer aldığı mühürde yöneticinin ismi “επι” edatı⁹⁶ ile Rhodos takvimindeki on üç aydan biri yer almaktadır, diğer kulpta yer alan ve üretici olarak adlandırılan kişinin adı ise bir sembolle kulpa basılır⁹⁷. Bu kişinin şarabın üreticisi mi, yoksa atölye sahibi mi olduğu tartışmalıdır. Ancak mühürler üzerinde

⁹¹ Numan Tuna, “Datça Yarımadası'nda Hellenistik Dönem Amphora Üretim Merkezleri”, *X. Türk Tarih Kongresi*, 1990, s.347; R. Malcolm Errington, *Hellenistik Dünya Tarihi MÖ 323-30*, (Çev. Gülşah Günata), 2017, 194.

⁹² Virginia Grace, “The Epomys Named on Rhodian Amphora Stamp”, *Hesperia XXII*, 1953, s.118.

⁹³ Gonca Cankardeş-Şenol, *İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan Rhodos Amphora Mühürleri*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1995, s. 5.

⁹⁴ Virginia Grace, “Standard Pottery Containers of the Ancient Greek World”, *Hesperia VIII*, 1949, s. 177.

⁹⁵ Gonca Cankardeş-Şenol, *İskenderiye Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Hellenistik Dönem Amphora mühürleri*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2000, s. 31.

⁹⁶ Bu edat, “tarafından” anlamındadır.

⁹⁷ Gonca Cankardeş-Şenol-Erkan Alkaç “Amphora Mühürleri: Rhodos, Knidos ve Lokal Üretimler”, S. Durugönül (Ed.), *Dağlık Kilikia'da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları Nagidos, Adalya Suppl. 6*, 2007, s. 300.

okunan kadın adları (Timo, Dioklea gibi bu kişilerin atölyelere miras yoluyla sahip olmaları), üreticilerin atölye sahibi olduğunu destekler niteliktedir⁹⁸.

Yönetici isimlerinin mühürlerde yer alması; ödenmesi gereken verginin denetimi, şarap kalitesi⁹⁹, ticaretin denetim ve kontrolü¹⁰⁰ şeklindeki görüşler ile açıklanmıştır. Amphoraların iç hacminin standartlara uygun ölçüde olup olmadığının yöneticiler tarafından denetlendiği görüşü, mühürlü ve mühürsüz amphoraların arasında hacim farkı olmadığından¹⁰¹ kuşkulu hale gelmiştir. Diğer bir görüş mühürlemenin amphoraların kendileri için olduğudur; atölyelerin yıl içindeki amphora üretiminin denetimi, atölyenin üretimden elde ettiği kazancın vergilenmesi ile adadaki kil yataklarının kısıtlı olmasından kaynakların verimli kullanımının sağlanması için alınmış önlem amaçlı uygulama¹⁰² olabileceği görüşü önerilmektedir. Üretici adının mühürlerde yer alması, ürünün pazarda markası olabileceği gibi, elde edilen kazançtan kimin vergi ile yükümlü olabileceğine yönelik de olmuş olabilir¹⁰³. Uygulanan sistemli mühürleme kuşkusuz bir işlev doğrultusunda yapılmaktaydı ancak bahsedilen olasılıkların hiçbirinin kesin olmaması bu konu hakkında epigrafik verilerin olmamasındandır¹⁰⁴.

Rhodos adasının MÖ IV. yüzyılın sonlarında başladığı mühürlemede başlarda monogramlar, ligatürler, kısaltılmış isimler¹⁰⁵ varken MÖ III. ve MÖ II. yüzyıllarda isimlerin tamamı yazılmaya başlanmıştır¹⁰⁶. Mühürlemede ay adı kullanımı ilk kez MÖ 240 yılından itibaren Rhodos Peraisi'nde üretim yapan Hieroteles'in amphoralarında başlayan bir uygulamadır. Rhodos'un başlatıp kullandığı ve Rhodos'a özgü olan bu uygulama MÖ I. yüzyılın başlarına kadar görülmektedir¹⁰⁷. Ay adının mühürde yer almasının neyi işaret ettiği kesin değildir, dolayısıyla farklı hipotezler bulunmaktadır. Ay adının; üzümün toplandığı ayı işaret etmesi görüşü çok olası değildir, çünkü sadece bağbozumunun yapıldığı ayların mühürlerde yer alması gerekirdi, fakat bağbozumu dönemlerini işaret eden aylardan çok, sonraki ayların da mühürlerde yer alması bu görüş

⁹⁸ Cankardeş-Şenol 2000, s. 31.

⁹⁹ Cankardeş-Şenol 2000, s. 31

¹⁰⁰ Cankardeş-Şenol-Alkaç 2007, s. 300.

¹⁰¹ Doğer 1991, s. 78.

¹⁰² Cankardeş-Şenol 2000, s. 31; Cankardeş-Şenol 2006, s. 21.

¹⁰³ Doğer 1991, s. 77-79; Cankardeş-Şenol 2000, s. 31.

¹⁰⁴ Cankardeş-Şenol 2000, s. 31,32.

¹⁰⁵ Cankardeş-Şenol 2000, s. 32.

¹⁰⁶ Cankardeş-Şenol-Alkaç 2007, s. 300.

¹⁰⁷ Cankardeş-Şenol 1995, s. 5; Cankardeş-Şenol 2000, s. 32; Cankardeş-Şenol 2006, s. 20, 65, 66.

yerine, doliumlarda fermente edilen şarabın bir yıl içerisinde (on üç ay da mühürlerde yer alır) amphoralara dolumun yapıldığı ayı işaret etmesi daha olası ihtimaldir¹⁰⁸. Ay adının mühürlere konulmasının doğrudan amphoraya yönelik olabileceği, kısıtlı kil yataklarından elde edilen kilin atölyelere verilmiş olan kotanın aşılmamış olması ve aşılma durumunun belirlenmesi ile cezai yaptırımın takibi ile üretilen ürüne göre vergilendirme yaparak üreticiler arasındaki vergi dengesini sağlamak amacı ile uygulandığı, öne sürülmektedir¹⁰⁹. Rhodos mühürlerinin başka bir özelliği de diğer mühürleme yapan merkezlerin aksine mühürlerde kent etnikonunun (ΡΟΔΙΟΝ veya ΡΟΔΙΩΝ) kullanılmamasıdır¹¹⁰. Bu duruma istisna iki örnek bulunmaktadır¹¹¹; Delos adasında ele geçen MÖ 300'e tarihlenen, dikdörtgen, gül ile üzüm sembollerin yer aldığı mühürde "ΡΟΔΙΟΝ" etnikonu yer almaktadır¹¹². Diğer örnek ise Ainos'da ele geçmiştir¹¹³. Etnikona mühürlerde yer verilmemesi adanın sikkelerinde de kullandığı Helios başı ve gül motifinin yanı sıra antik dünya tarafından tanınan amphora formu ile açık renkli astarı sayesinde her yerde tanınmasından kaynaklanmış olabilir¹¹⁴. Rhodos kökenli mühürlemede farklı bir özellik de Period III içerisinde başlayıp Period VI'ya kadar belirli üreticiler tarafından uygulanan ana mühürden bağımsız kulpun alt bölümüne basılan ikincil mühür uygulaması, ilk kez üretici Damokrates'in amphoralarında görülmüştür¹¹⁵. Genellikle yuvarlak veya dikdörtgen formlu olan Rhodos mühürlerinde, adanın simgesi gül, Helios başının yanında caduceus, herme, tyros, meşale, bereket boynuzu, üzüm salkımı, çelenk, yıldız sembolleri sıkça kullanılmıştır¹¹⁶.

Rhodos mühürlerinin kronolojisinin temelini V. Grace'in yayınları oluşturmuş¹¹⁷ J.-Y. Empereur'un yapmış olduğu çalışmalar¹¹⁸ ile geliştirilmiş, G. Finkielsztejn

¹⁰⁸ Cankardeş-Şenol 1995, s. 5-6; Cankardeş-Şenol 2000, s. 32; Cankardeş-Şenol 2006, s. 21.

¹⁰⁹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 32-33; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 21, 22.

¹¹⁰ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 33; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 107.

¹¹¹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 33; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 107.

¹¹² Virginia Grace, "Timbres Amphoriques Trouves a Delos", *BCH* 76, 1952, s. 535, no. 13, pl. xx1.

¹¹³ İsmail Kaygusuz – Afif Erzen, "Stempel auf Amphorenhenkeln aus Ainos (Enez)", *Zeitschrift für Epigraphik und Historische Geographie Anatoliens, Heft 7*, 1986, s. 7-16, taf. 2-3.

¹¹⁴ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 33; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 107; Dünder, 2017, s. 82.

¹¹⁵ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 34; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 107-108.

¹¹⁶ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 34; Dünder, 2017, s. 82.

¹¹⁷ Virginia Grace, "Stempel auf Amphorenhenkeln aus Ainos (Enez)", *Zeitschrift für Epigraphik und Historische Geographie Anatoliens, Heft 7*, 1934, ss. 197-310; Virginia Grace, "Notes on The Amphoras from The Koronoi Peninsula", *Hesperia XXXII*, 1963, ss. 319-334.

¹¹⁸ Jean-Yves Empereur, "Η Χρονολόγηση των Ροδιακών Αμφορέων Στην Ελληνιστική Περίοδο", *Απο τα Πρακτικά της Β' Συνάντησης για την Ελληνιστική Κεραμική*, 1990, ss. 199-209; Ino Nicolaou – Jean-Yves Empereur, "Amphores rhodiennes du Musée de Nicosie", bkz: J.-Y. Empereur – Y. Garlan (Ed.), *BCH XIII*, 1986, ss. 515-523.

tarafından yapılan çalışmalarla kesin tarihlere oturtulmuş ve güncellenmiştir¹¹⁹. Period tarihleri, Gonca Cankardeş-Şenol ve Erkan Dünder'in yayınlanan son çalışmalarından alınmıştır¹²⁰.

Period	Açıklama	Tarih
<i>I</i>		MÖ IV. yy sonu
Ia	Proto-Rhodos Mühürleri	MÖ 235
Ib	Hieroteles'in üretime başlaması.	MÖ 304-271
Ic	Mühürlerde ay adının görülmesi (MÖ240). Zenon I'in üretime başlaması.	MÖ 270-247
		MÖ 246-235
<i>II</i>		MÖ 234-199
IIa		MÖ 234-220
IIb		MÖ 219-210
IIc		MÖ 209-199
<i>III</i>		MÖ 198-161
IIIa		MÖ 198-190

¹¹⁹ Gerald Finkielsztein, "Chronologie détaillée et révisée des éponymes amphoriques rhodiens, de 270 à 108 av. J.-C. Environ", *BAR IntSer 990* 2001, s. 196, tablo 22.1.

¹²⁰ Gonca Cankardeş-Şenol, *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps*, vol. 1, *Eponyms A* 2015a, s. 21; Dünder 2017, s. 83.

IIIb		MÖ 189-182
IIIc	İkinci mühür uygulamasının üretici Damokrates I'ın amphoralarında başlaması.	MÖ 181-176/174
IIId		MÖ 175/173-169/167
IIIe		MÖ 168/166-161
IV		MÖ 160-146
IVa		MÖ 160-153
IVb		MÖ 152-146
V		MÖ 145-108
Va		MÖ 145-133
Vb		MÖ 132-121
Vc		MÖ 120-108
VI		MÖ 107-88/86
VII		MÖ 85-Agustus
VIIa		MÖ 85-40
VIIb	MÖ43 Rhodos'un yağmalanması.	MÖ 40-Agustus

	Rhodos'un yağmalanması sonrası.	
--	---------------------------------	--

Tezin konusunu oluşturan Soli Pompeiopolis mühürlü amphora kulpları içerisinde Rhodos seksen sekiz adet örnek ile en büyük grubu oluşturmaktadır. Rhodos mühürleri yönetici, üretici ve tanımlanamayanlar olarak üç bölümde alfabetik olarak sıralanıp gruplanmıştır. Seksen yedi adet mührün otuz beş adedi Rhodos'lu yöneticilere, otuz altı adedi Rhodos'lu üreticilere aittir. On altı adet ise mühürlerin durumundan dolayı bir yönetici veya üretici atfedilemediği için tanımlanamayan olarak sınıflandırılmıştır.

Rhodos kökenli mühürlerin Soli Pompeiopolis buluntuları içindeki en yoğun grup olarak yer alması Hellenistik Dönem'de yaşanan siyasi olaylara bağlı olarak Akdeniz ticareti ile açıklanabilir. Çalışılan örnekler içerisinde Rhodoslu yöneticilere ait olan mühürlerden yirmi altı adedi *Period III* ile *Period V* arasına tarihlendirilmiştir. En geç yönetici mührü *Period V* içersindedir. Üretici mühürlerinde ise *Period I* ve *Period II*'ye tarihlenen mühür sayısı on sekizdir. *Period III* ile *Period V* arasına tarihlenen üretici sayısı da on sekizdir. Bu bağlamda Soli Pompeiopolis buluntuları içerisinde Rhodos örneklerinin baskın olduğu dönem olarak *Period III* ve sonrası gösterilebilir. E. Dündar tarafından önerilen *pre-proto Rhodos*¹²¹ önerisi içerisinde değerlendirilen Rh. 26 numaralı örnek Rhodos mühürlemesi için önemlidir.

¹²¹ Dündar, 2017, s. 85.

1.1.1. Yöneticiler

Kat. No	: Rh. 1	
Env. No	: 01SY09	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-4 k.18	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 3.1 cm	
Yönetici	: Agemakhos	
Üretici	: -	
Ay Adı	: Artemitios	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, Merkezde	
Tarih	: MÖ ca. 181-176/174 (Period IIIc)	
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 5 YR 6/4 light reddish brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Sztetyllo, 2010, s.27, no.1; Cankardeş-Şenol, 2015a, s.36, no.002	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Yazıt	: Ἐπὶ Ἀγέμαχου Ἀρταμιτίου Γül	

Yönetici Agemakhos'un ismi ile Artemitios ay adı iki çizgi arasında merkezdeki gül sembolünü çevreler biçimde, yuvarlak formda mühürde yer alır. Yöneticinin ilişkili

olduğu üreticiler; Ἀγαθοκλῆς¹²², Ἀγοράναξ¹²³, Ἀριστείδας II¹²⁴, Ἀρίστων¹²⁵, Δαμοκράτης I¹²⁶, Κόσμος¹²⁷, Μαρσύας¹²⁸.

Kat. No	: Rh. 2
Env. No	: 15SY02
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-15 k.10 5.96-5.61 m.
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırık x 1.7 cm
Yönetici	: Athanodotos
Üretici	: -
Ay Adı	: Thesmophorios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Tarih	: MÖ ca. 170-168 (Period IIId)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Boya Rengi	: 2.5 YR 8/3 light red
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Kramer, 2004, s.89, as3, taf. 30; Cankardeş-Şenol, 2015a, s.103,no. 002.
Yazıtın Biçimi	: Normal
Yazıt	: [Ἐπὶ Ἀ]θα- [νόδο]του [Θεσμ]οφορίου

¹²² Niculae Conovici – Yvon Garlan, Les Timbres Amphoriques Etrangers Trouves A Sinope (I), *Anatolia Antiqua XII*, 2004, s. 111, no. 18.

¹²³ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 35.

¹²⁴ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 35.

¹²⁵ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 35.

¹²⁶ Vasilica Lungu, “Nouvelles données concernant la chronologie des amphores rhodiennes de la fin du 3e siècle au début du 2e siècle av.J.-C.”, *Dacia XXXIV*, 1990, s. 213, no. 3a-b, fig. 1.

¹²⁷ Cankardeş-Şenol – Alkaç, 2007, no. 2.

¹²⁸ Ino Nicolau, “The Stamped Amphora Handles from the House of Dionysos”, *Paphos V*, 2005, s. 425, no. 106.

Yönetici Athanodotos'un ismi dikdörtgen mühür üzerinde Thesmophorios ay adı ile birlikte görülmektedir. Yöneticin tarihlediği üreticiler; Ἀγαθοκρατῆς III¹²⁹, Ἀμύντας¹³⁰, Ἀντίμαχος¹³¹, Ἀριστείδας II¹³², Ἀρίστων¹³³, Δαμοκράτης I¹³⁴, Ζωῦλος¹³⁵, Ἰπποκράτης¹³⁶, Μαρσῶας¹³⁷, Σαραπίων¹³⁸, Φιλαίνιος¹³⁹. Μühür'ün çevresinde kırmızı boya izleri mevcuttur.

Kat. No	: Rh. 3	
Env. No	: 01SY29	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-4	
Tabaka 4 k. 34		
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 5x1.6 cm	
Yönetici	: Anaksiboulos	
Üretici	: -	
Ay Adı	: Siminthios	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Tarih	: MÖ ca. 145-133 (Period Va)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2015a, s.215, no.006	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Yazıt	: Ἐπὶ Ἀναξιβούλου Σιμινθίου	

¹²⁹ Grace, 1949, s. 180; Nicolau, 2005, s. 417, no. 58.

¹³⁰ Grace, 1950, s. 135; Nicolaou – Empereur, 1986, s. 516, no. 3; Nicolau, 2005, s. 419, no. 70.

¹³¹ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 99.

¹³² Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 99.

¹³³ Nicolau, 2005, s. 429, no. 117.

¹³⁴ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 99.

¹³⁵ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 99.

¹³⁶ Jöhrens, 1999a, s. 53, no. 134.

¹³⁷ Nicolau, 2005, s. 424, no. 99.

¹³⁸ Nicolau, 2005, s. 429, no. 118.

¹³⁹ Grace, 1949, s. 180; Nicolaou – Empereur, 1986, s. 518, no. 4.

Dikdörtgen mühürde iki satır halinde yönetici Anaksiboulos'un ismi ve Siminthios ay adı görülmektedir. Yöneticinin ilişkili olduğu üreticiler; Ἀριστοκῆς¹⁴⁰, Βρόμιος¹⁴¹, Δαμοκλῆς¹⁴², Μῖδας¹⁴³, Νύσιος¹⁴⁴, Τιμάρτος¹⁴⁵.

Kat. No	: Rh. 4	
Env. No	: 01SY24	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Yüzey Buluntusu	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 4.0x1.6 cm	
Yönetici	: Ariston II	
Üretici	: -	
Ay Adı	: Yakinthios	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Ay adında yazım hatası	
Tarih	: MÖ ca. 168-166/161 (Period IIIe)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Grace, 1950, s. 142, no. 36; Cankardeş-Şenol, 2015a, s.466, no.002	
Yazıt	: Ἐπὶ Ἀρίστῳ voς Ἰακ[κ]ινθίου (Ἰακινθίου)	

¹⁴⁰ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 204.

¹⁴¹ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 204.

¹⁴² Christoph Börker – Johannes Burow, *Die Hellenistischen Amphorenstempel aus Pergamon*, 1998, s. 87, no. 133.

¹⁴³ Nicolau, 2005, s. 424, no. 96.

¹⁴⁴ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 204.

¹⁴⁵ Nicolau, 2005, s. 437, no. 136.

Yönetici Ariston II'nin ismi dikdörtgen mühür içerisinde Yakinthios ay adı ile yer almaktadır. Yönetici ile ilişkili olduğu bilinen yöneticiler; Ἀμύντας¹⁴⁶, Ἀντίμαχος¹⁴⁷, Ἀρστοκλής II¹⁴⁸, Δαμοκράτης I¹⁴⁹, Διος I¹⁵⁰, Ἑρμῶν II¹⁵¹, Ἰάσων I¹⁵², Ἱπποκράτης¹⁵³, Μαρσύας¹⁵⁴.

Kat. No	: Rh. 5
Env. No	: 01SY26
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 k.22, -
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.4x1.6 cm
Yönetici	: Ariston II
Üretici	: -
Ay Adı	: Dalios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 168-166/161 (Period IIIe)
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Jöhrens, 2001, s.384, no. 29.
Yazıt	: Ἐ[πὶ] Ἀρίσ τωνος Δαλίου

¹⁴⁶ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 462.

¹⁴⁷ Cankardeş-Şenol – Şenol, 1997, s. 53, no.2; Nicolau, 2005, s. 416, no. 54.

¹⁴⁸ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 462.

¹⁴⁹ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 462.

¹⁵⁰ Jöhrens, 2001, s.375, no. 1.

¹⁵¹ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 462.

¹⁵² Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 462.

¹⁵³ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 462.

¹⁵⁴ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 462.

Yönetici Ariston II'nin ismi dikdörtgen mühür içerisinde Dalios ay adı ile yer almaktadır.

Yöneticinin tarihlediği üreticiler için Rh.4'e bakınız.

Kat. No	: Rh. 6
Env. No	: 07SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-8 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3x2 cm
Yönetici	: Archokrates II
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Helios başı, solda
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 185 (Period IIIb)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2.5 YR 8/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 564, no. 005, 006.
Yazıt	: <i>Helios Ἐπὶ Ἀρ</i> <i>başı χοκρ (ἄτευς)</i>

Çift dikdörtgen içinde noktalı bordür içerisinde Helios başı ve yönetici Archokrates II ismi.

Yöneticinin tarihlediği üreticiler; Ἀγαθοκλῆς II¹⁵⁵, Δόκιμος¹⁵⁶.

¹⁵⁵ Nicolau, 2005, s. 279, no. 50.

¹⁵⁶ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 560.

Kat. No	: Rh. 7
Env. No	: 01SH09
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-3 k.1, 20.07 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 3.1 cm. İkinci Mühür Ölçüleri: 0.9x0.9 cm
Yönetici	: Gorgon
Üretici	: -
Ay Adı	: Thesmophorios
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde, İkinci Mühür; yıldız, kulbun altında
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 154/153 (Period IVa)
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2.5 YR 8/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2015b, s.10, no.001.
Yazıt	: Ἐπὶ Γόργωνος Θεσμοφορίου

Gül

İkinci Mühür:

*

İki daire içinde yönetici Gorgon'un ismi ve Thesmophorios ay adı ile merkezde gül motifi yer alırken ikinci mühür olarak yıldız sembolü kullanılmıştır. Yönetici ile ilişkili üreticiler; Ἀριστοκλῆς II¹⁵⁷, Βρόμιος¹⁵⁸, Διόκλεια¹⁵⁹, Μαρσύας¹⁶⁰, Ἐπικράτης II, Ἰέρων¹⁶¹.

¹⁵⁷ Gonca Cankardeş-Şenol, *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps*, vol. 2, *Eponyms B-K*, 2015b, s. 5.

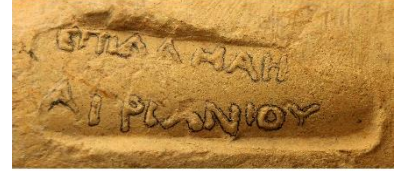
¹⁵⁸ Finkielsztejn, 2001, s. 130, tablo 8.

¹⁵⁹ Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 5.

¹⁶⁰ Finkielsztejn, 2001, s. 130, tablo 8.

¹⁶¹ Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 5.

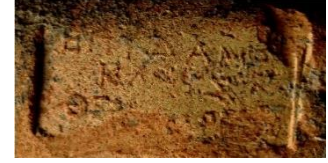
Kat. No : Rh.8
Env. No : 01SH05
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük F-3 k.1
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 4.0x1.5 cm
Yönetici : Damae ?
Üretici : -
Ay Adı : Agrianios
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : -
Hamur Rengi : 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : Ἐπὶ Δαμαῇ ?

Ἀγριανίου

İki satırdan oluşan dikdörtgen mühürde yönetici Damae? ismi Agrianios ay adı ile yazılmıştır.

Kat. No	: Rh. 9
Env. No	: 01SY08
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-2 Tabaka 2 k.12
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.6x1.5 cm
Yönetici	: Damokles II
Üretici	: -
Ay Adı	: Thesmophorios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 176/174 (Period IIIc)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 5/6 strong brown
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Sztettylo, 1975, s. 170, no. 24.
Yazıt	: Ἐπὶ Δαμο

κλεύς

Θεσμ[οφ]ορ[ί]ο

Üç satır halinde yazı ve dikdörtgen mühürde yönetici Damokles II ismi, Thesmophorios ay adı ile yer almaktadır. Yöneticinin ilişkili olduğu bilinen üreticiler; Ἀγοράναξ, Αἰνέας, Ὀλυμπος¹⁶², Μαρσύας¹⁶³.

¹⁶² Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 47.

¹⁶³ Finkielsztejn, 2001, s. 109; Nicolau, 2005, s. 406, no. 5.

Kat. No	: Rh. 10
Env. No	: 01SY17
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütulu Cadde F-5 k.28
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4.0x1.8 cm
Yönetici	: Damokles II
Üretici	: -
Ay Adı	: Agrianios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 176/174 (Period IIIc)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2.5 8/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2015b, s.47, no. 002.
Yazıt	: Ἐπὶ Δαμο

κλεύς

Ἀγριανίου

Üç satır halinde yazı ve dikdörtgen mühürde yönetici Damokles II ismi, Agrianios ay adı ile yer almaktadır. Yöneticinin tarihlediği üreticiler için Rh.9'a bakınız.

Kat. No	: Rh.11
Env. No	: 01SH03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-3 k.1, 20.10 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Paralel kenar
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: Eudamos
Üretici	: -
Ay Adı	: Dalios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca.151-147 (Period IVb)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Sztetyllo, 2010, s.47, no.28.
Yazıt	: [Ἐπὶ]

Εὐδ[ά]μος

Δα[λίο]υ

Yönetici Eudamos'un ismi Dalios ay adı ile birlikte mühürde yer almaktadır. Yöneticinin çalıştığı üreticiler; Ἀριστοκλῆς II, Διόκλεια, Ἑρμαῖος II, Ἑρμαῖς, Θεόμναστος, Μνηόθεμις¹⁶⁴, Ζήνων II¹⁶⁵, Μηνόδωρος I¹⁶⁶, Νικασίων¹⁶⁷.

¹⁶⁴ Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 122.

¹⁶⁵ Gerhard Jöhrens, *Amphorenstempel im Nationalmuseum von Athen*, 1999a, s. 80, no. 209.

¹⁶⁶ Martin Persson Nilsson, *Timbres Amphoriques de Lindos. Publiés avec une Étude sur les Timbres Amphoriques Rhodiens*, 1909, s. 217, no. 202.1.

¹⁶⁷ Nicolau, 2005, s. 279, no. 50.

Kat. No	: Rh. 12
Env. No	: 15SH05
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-4/E-5 k.1 21.00-20.44 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.3x1.3 cm
Yönetici	: Heragoras
Üretici	: -
Ay Adı	: Artamitios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 157-155 (Period IVa)
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 177, no. 001.
Yazıt	: Ἐπὶ Ἡρα γό[ρα] Ἀρ[τιμιτίου]

Yönetici Heragoras'ın ismi Artamitios ay adıyla mühürde yer almaktadır. Yönetici tarafından tariklenen üreticiler; Ἀγήσαρχος II¹⁶⁸, Αἶνος¹⁶⁹, Ἀντίμαχος¹⁷⁰, Ἀριστοκλής¹⁷¹, Εὐκλείτος¹⁷², Μαρσύας¹⁷³, Ἀμύωντας, Ἐπίγονος II¹⁷⁴, Εὐσυνεύς, Νύσιος¹⁷⁵, Ἴνας¹⁷⁶.

¹⁶⁸ Börker – Burow, 1998, s. 42, no. 369.

¹⁶⁹ Nicolau, 2005, s. 414, no. 48.

¹⁷⁰ Nicolau, 2005, s. 438, no. 138.

¹⁷¹ Nicolau, 2005, s. 413, no. 42.

¹⁷² Nicolau, 2005, s. 413, no. 41.

¹⁷³ Nicolau, 2005, s. 417, no. 60.

¹⁷⁴ Finkielsztejn, 2001, s. 130.

¹⁷⁵ Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 174.

¹⁷⁶ Zofia Sztetyło, Pottery Stamps from Nea Paphos (Excavations in 1990-2006)", *Nea Paphos VI*, 2010, s. 108, no. 92.

Kat. No	: Rh. 13	
Env. No	: 15SY04	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde D-15 k.1devam 4.80-4.60 m	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.3x1.4 cm	
Yönetici	: Kleitomakhos	
Üretici	: -	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 193 (Period IIIa)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/8 reddish yellow	
Astar Rengi	: 7.5 YR 7/4 pink	
Karşılaştırma Örnekleri	: Canarache, 1957, s. 247, no. 573; Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 370, no. 005	
Yazıt	: Ἐπὶ Κλειτ	
	ομάχου	

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Kleitomakhos'un ismi yer almaktadır. Yöneticinin ilişkili olduğu üreticiler; Ἀγαθοκλῆς II¹⁷⁷, Ἀγοράναξ¹⁷⁸, Ἀριστίων, Σωκράτης¹⁷⁹.

¹⁷⁷ Nicolau, 2005, s. 433, no. 127.

¹⁷⁸ Finkielsztejn, 2001, s. 109.

¹⁷⁹ Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 365.

Kat. No	: Rh. 14
Env. No	: 01SY14
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 k.23
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4,4xkırık cm
Yönetici	: Klenostratos
Üretici	: -
Ay Adı	: ?
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 126 (Period Vb)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2015b, s.411, no.001, 002.
Yazıt	: Ἐπὶ Κληνο στράτου

Dikdörtgen mühür içinde korunmuş yönetici Klenostratos'un ismi, korunmamış üçüncü satırda ay adı olması gerekmektedir. Yöneticinin bilinen ilişkili olduğu üreticiler; Γλαυκίας, Δαμόφιλος, Εύφρανωρ II, Μίδας, Πρώτος¹⁸⁰.

¹⁸⁰ Cankardeş-Şenol, 2015b, s. 402

Kat. No	: Rh. 15
Env. No	: 01SY33
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-5
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4.0x- cm
Yönetici	: Nikasagoras II
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 131 (Period Vb)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 8/4 pink
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s.96, no. 002.
Yazıt	: Ἐπὶ Νικα σαγόρα

υ

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Nikasagoras II'nin ismi, üçüncü satırda ay adının sadece son harfi okunabilmektedir. Yönetici ile ilişkilendirilen üreticiler; Δαμόφιλος, Λίνος, Λυσίων¹⁸¹, Διόκλεια, Μίδα¹⁸², Διόφαντος¹⁸³, Δρακοντίδας¹⁸⁴, Εὐκλειτος¹⁸⁵, Εὐφράνωρ II¹⁸⁶, Τιμόξενος¹⁸⁷.

¹⁸¹ Gonca Cankardeş-Şenol, *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps*, vol. 3, *Eponyms Α-Σ*, 2016, s. 80.

¹⁸² Finkielsztejn, 2001, s. 173.

¹⁸³ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 204; Gonca Cankardeş-Şenol – Kaan Şenol, *Rhodian Stamped Amphorae From Sarayburnu*, *Arkeoloji Dergisi* 5, 1997, s. 57, no.5.

¹⁸⁴ Nicolau, 2005, s. 424, no. 100.

¹⁸⁵ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 204, no. 116.

¹⁸⁶ Nicolau – Empereur, 1986, s.531, no. 15, fig. 14.

¹⁸⁷ Gerhard Jöhrens, "Amphorenstempel hellenistischer Zeit aus Tanais", *EurAnt* 7, 2001, s. 432.

Kat. No	: Rh. 16
Env. No	: 01SH18
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Z-5 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.7 cm
Yönetici	: Nikon
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Sekiz kollu rozet, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 233-220 (Period IIa)
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/4 pink
Astar Rengi	: 2,5 Y 8,5/2 pale yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s. 110, no. 014; Jöhrens 1999b, s. 166, no. 8.
Yazıt	: Ἐπὶ Νίκωνο[ς]

Rozet

Yuvarlak mükür içerisinde yönetici Nikon'un ismi yer almaktadır. Yöneticinin birlikte çalıştığı ve tarihlediği üreticiler; Ἀριστόνιος, Δαμόνικος, Δαμόνικος, Ζήνων Ι, Κρέων, Μίκυθος ΙΙ¹⁸⁸, Θεόδωρος¹⁸⁹, Τεροτέλης¹⁹⁰, Λυκόλας¹⁹¹.

¹⁸⁸ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 106.

¹⁸⁹ Finkielsztein, 2001, s. 99.

¹⁹⁰ Ersin Doğer, "Rodoslu Çömlekçi Hieroteles", *Arkeoloji Dergisi* 2, 1994, s. 214, no. 22, fig. 22.

¹⁹¹ Finkielsztein, 2001, s. 105.

Kat. No	: Rh. 17
Env. No	: 14SY03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-6 k.2 3.39-2.68 cm
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırık-x1.7 cm
Yönetici	: Ksenophon
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 164/162 (Period IIIe)
Hamur Rengi	: 5YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s. 165, no. 002.
Yazıt	: [E]πι Ξενοφών

τος

ου

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Ksenophon'un ismi, üçüncü satırda ay adının sadece son iki harfi okunabilmektedir. Yöneticinin tarihlediği üreticiler; Ἀγοράναξ¹⁹², Ἀνδρικός¹⁹³, Ἀμύντας¹⁹⁴, Δίος Ι, Μαρσύας¹⁹⁵.

¹⁹² Finkielsztejn, 2001, s. 109.

¹⁹³ Finkielsztejn, 2001, s. 136.

¹⁹⁴ Nicolau, 2005, s. 405, no. 3.

¹⁹⁵ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 164.

Kat. No	: Rh. 18
Env. No	: 04SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-8 k.14 16.24 cm
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırık-x1.9 cm
Yönetici	: Ksenophon
Üretici	: -
Ay Adı	: Dalios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 164/162 (Period IIIe)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s.167, no. 001.
Yazıt	: Ἐπὶ Ξενοφώντος Δαλίου

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Ksenophon'un ismi Dalios ay adı ile yer almıştır. Yöneticinin tarihlediği üreticiler için Rh.17'e bakınız.

Kat. No	: Rh. 19
Env. No	: 00SH11
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3 k.3, 17.72 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.1x1.6 cm
Yönetici	: Pausanias II ¹⁹⁶
Üretici	: -
Ay Adı	: Yakinthios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 203-199 (Period IIc) ¹⁹⁷
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/8 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: Παυσανία

Υακινθίου

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Pausanias II'nin ismi, Yakinthios ay adı ile yer almaktadır. Yönetici ile ilişkilendirilen üreticiler; Ἀγησίλας¹⁹⁸, Ἀγοράναξ, Δαμοκράτης I, Κλεισιμβροτίδας¹⁹⁹, Διονύσιος II²⁰⁰, Θεόδωρος²⁰¹.

¹⁹⁶ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 190-204.

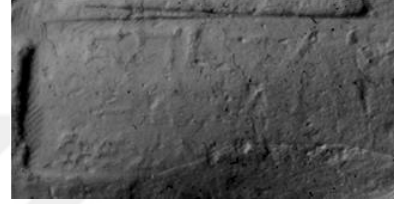
¹⁹⁷ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 190 ve 196, no 022.

¹⁹⁸ Mark Lewis Lawall, "Hellenistic stamped Amphora Handles", bkz: V. Mitsopoulos-Leon – C. Lang-Auinger (Ed.), *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos, 2. Teil: Funde klassischer bis römischer Zeit*, FiE IX/2/3, 2007, s. 43, AH 30.

¹⁹⁹ Cankardeş-Şenol, 20156, s. 190.

²⁰⁰ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 206.

²⁰¹ Donalt Ariel, "Two Rhodian Amphoras", *Israel Exploration Journal* 38, 1988, s. 32-35.

Kat. No	: Rh. 20	
Env. No	: 01SY03	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 k.22	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 4.5x1.5 cm	
Yönetici	: Pausanias III	
Üretici	: -	
Ay Adı	: Thesmophorios	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 152 (Period IVb)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 2.5 YR 8/3 pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Sztettylo, 1975, s. 170, no. 24; Cankardeş-Şenol, 2016, s.217, no.003.	
Yazıt	: Ἐπὶ Παν	
	σα[νία]	
	Θεσμ[οφορίου]	

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Pausanias III'ün ismi, Thesmophorios ay adı ile birlikte yer almaktadır. Yöneticinin ilişkide olduğu bilinen üreticiler; Ἀριστοκλῆς II, Ἐπικράτης II, Θεύμναστος, Τέρων, Ἰπποκράτης, Μενεσθεύς, Νύσιος, Ὀνασίοικος, Τιμώ II²⁰², Ἥφαιστίων²⁰³, Ἴμας²⁰⁴, Μαρσύας²⁰⁵, Νικίας II²⁰⁶.

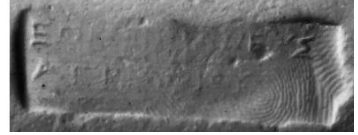
²⁰² Cankardeş-Şenol, 2016, s. 205.

²⁰³ Nicolau, 2005, s. 420, no. 74.

²⁰⁴ Nicolau, 2005, s. 413, no. 40.

²⁰⁵ Finkielsztejn, 2001, s. 109.

²⁰⁶ Finkielsztejn, 2004, s. 282.

Kat. No	: Rh. 21	
Env. No	: 99SH26	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I k.1 17.49 m	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.4x1.1 cm	
Yönetici	: Pratophanes	
Üretici	: -	
Ay Adı	: Agrianios	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 188 (Period IIIb)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s. 285, no. 004.	
Yazıt	: Ἐπὶ [Πρατο]φάνευς Ἀγρ[ιανίου]	

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Pratophanes'in ismi Agrianios ay adı ile birlikte yazılmıştır. Yöneticinin ilişkide olduğu bilinen üreticiler; Ἀγαθοκῆς II²⁰⁷, Ἀγοράναξ, Ἀντίμαχος, Δαμοκράτης I, Δίσκος II, Ἴστρος²⁰⁸, Ἀντίγονος II²⁰⁹, Φιλαίνιος²¹⁰.

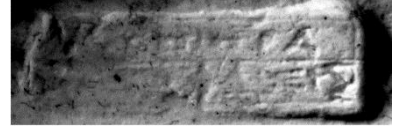
²⁰⁷ Nicolau, 2005, s. 384.

²⁰⁸ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 284.

²⁰⁹ Conovici – Garlan, 2004, s. 110.

²¹⁰ Finkielsztejn, 2001, s. 124.

Kat. No : Rh. 22
Env. No : 00SH17
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük B-3 k.1
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 4.0x1.1 cm
Yönetici : Pratophanes
Üretici : -
Ay Adı : -

Sembol ve Sembolün Yeri : Yıldız, solda
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. 188 (Period IIIb)
Hamur Rengi : 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : Cankardeş-Şenol, 2016, s.292, no.007.
Yazıt : *Yıldız* Ἐπὶ Πρα

τοφάνευς

Dikdörtgen formdaki mühür ve yönetici Pratophanes'in ismi, iki satır yazıyı ayıran yatay çizgi ve solda yıldız sembol olarak dikdörtgen çerçeve içerisinde yer almaktadır. Yöneticinin tarihlediği üreticiler için Rh.21'e bakınız.

Kat. No	: Rh. 23
Env. No	: 01SY20
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 k.22
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 3.2 cm
Yönetici	: Pythogenes
Üretici	: -
Ay Adı	: Agrianios
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 150-147 (Period IVb)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Nicolaou-Empereur, 1986, s. 520, no. 6; Cankardeş-Şenol, 2016, s.297, no.007, 009.
Yazıt	: Πυθογένευ[ς] Ἀγριανίου

Gül

İki daire arasında yönetici Pythogenes'in ismi ile Agrianios ay adı ve merkezde gül mühründe yer almaktadır. Yöneticinin ilişkili olduğu üreticiler; Βρόμιος, Θεύμναστος, Παπᾶς, Τιμώ II²¹¹, Ἡφαιστίων²¹², Ἰέρων²¹³, Ἱπποκράτης²¹⁴, Κώμος²¹⁵.

²¹¹ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 295.

²¹² Nicolau, 2005, s. 409, no. 21.

²¹³ Nicolau, 2005, s. 413, no. 43.

²¹⁴ Nicolau – Empereur, 1986, s.520, no. 6.

²¹⁵ Nicolau, 2005, s. 385.

Kat. No	: Rh.24
Env. No	: 01SY25
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-3 k.31
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.8x1.4 cm
Yönetici	: Simylinos
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 219-211 (Period IIb)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10YR 8/2 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s. 339, no. 006.
Yazıt	: Συμ λ[ί]νος

İki dikdörtgen ile sınırlandırılmış mühür içerisinde yönetici Simylinos'un ismi yer almaktadır. Yöneticinin tarihlediği üreticiler; Διονύσιος II, Χρήσιμος²¹⁶, Ἐπίγονος I²¹⁷, Θεόδωρος²¹⁸, Μένων I²¹⁹, Χάρης²²⁰.

²¹⁶ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 335.

²¹⁷ Jöhrens, 2001, s. 401, no. 110.

²¹⁸ Cankardeş-Şenol, 1996, s. 39, no. 110.

²¹⁹ Finkielsztein, 2001, s. 112.

²²⁰ Niculae Conovici – Mihai Irimia, "Timbres Amphoriques et Autres Inscriptions Céramiques Découverts À Satu Nou (Comm. D'Oltina, Dép. De Constantza)", *Dacia* 35, 1991, s. 164, no. 280.

Kat. No	: Rh. 25	
Env. No	: 15SY03	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde A-14 k.4 4.91-4.62 m	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.5x1.2 cm	
Yönetici	: Sodamos	
Üretici	: -	
Ay Adı	: Agrianios	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 195 (Period IIIa)	
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Delattre, 1901, s. 25, no. 36; Cankardeş-Şenol, 2015, s. 352, no. 002.	
Yazıt	: Ἐπὶ Σω[δάμου]	
	: Ἀγριανί[ου]	

Dikdörtgen mühür içinde üretici Sodamos'un ismi Agrianios ay adı ile birlikte yer almaktadır. Yönetici ile ilişkilendirilen üreticiler; Ἀγοράνξ²²¹, Ἀριστίων²²², Δαμοκράτης I, Δίος I, Δίων, Κλεισιμβροτίδας, Φανίας II²²³, Σωκράτης II²²⁴.

²²¹ Finkielsztejn, 2001, s. 109.

²²² Lawall, 2007, s. 44,45.

²²³ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 352.

²²⁴ Gonca Cankardeş-Şenol, "Some Rhodian Stamped Amphora Handles in the Istanbul Museum", *Arkeoloji Dergisi* 4, 1996, s. 38, no. 1.

Kat. No	: Rh. 26
Env. No	: 14sh04
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-6/E-7/F-6/F-7
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.1x1.1 cm
Yönetici	: Sopa ?
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ c.a 4. yüzyılın ikinci yarısı ²²⁵
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2,5 YR 6/6 light red
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: Σωπα

Dikdörtgen mühür içersinde üretici Sopa?’nın ismi yer almaktadır²²⁶. Patara buluntuları içerisinde yer alan RhA1²²⁷ numaralı amphora ve Marmaris müzesindeki amphora²²⁸ ile özellikle form ve hamur rengi bakımından çok yakın olan yukarıdaki örnek, Rh1 ile Rh2 numaralı örneklerdeki mühürler bakımından farklıdır. Fakat yukarıdaki mührün benzerine rastlanmadığı için Dündar’ın *pre-proto-Rhodos* isim önerisi²²⁹ içerisinde değerlendirilebilir.

²²⁵ Dündar, 2017, s. 84, 85, 548, no. RhA1, Rh1, Rh2; Kaan Şenol, *Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları*, 2003, s, 17, 18.

²²⁶ Çizim için bakınız ekler resim 13.

²²⁷ Dündar, 2017, s. 84, 85, 548, no. RhA1, Rh1, Rh2.

²²⁸ Şenol, 2003, s, 17, 18.

²²⁹ Dündar, 2017, s. 85.

Kat. No	: Rh. 27
Env. No	: 01SY21
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 k.20
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4.7x1.8 cm
Yönetici	: Sosikles
Üretici	: -
Ay Adı	: Karneios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 157-155 (Period IVa)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/4 light brown
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s.377, no.003.
Yazıt	: Ἐπὶ Σωσι κλεύς Καρνε[ί]ου

Dikdörtgen mühür içinde Üretici Sosikles'in ismi Karneios ay adı ile birlikte yer almaktadır. Yönetici ile ilişkili olduğu bilinen üreticiler; Ἀντίμαχος²³⁰, Ἀριστοκλής II²³¹, Ἐπίγονος II²³², Μαρσύας²³³, Ὀνασίκοις²³⁴, Πολύξενος²³⁵.

²³⁰ Nicolau, 2005, s. 415, no. 49.

²³¹ Yves Calvet, *Kition-Bamboula I Les Timbres Amphoriques* 1982, s. 20, no. 32.

²³² Cankardeş-Şenol, 2016, s. 368.

²³³ Finkielsztejn, 2001, s. 130.

²³⁴ Nicolau, 2005, s. 410, no. 24.

²³⁵ Nicolau, 2005, s. 440, no. 143.

Kat. No	: Rh. 28
Env. No	: 01SY32
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde k.3
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.6x1.5 cm
Yönetici	: Sostratos
Üretici	: -
Ay Adı	: Yakinthios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 194 (Period IIIa)
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2016, s. 384, no. 001
Yazıt	: [E]πι Σωστράτο(υ) [Y]ακινθίου

Dikdörtgen mühür içinde iki yönetici Sostratos'un ismi Yakinthios ay adı ile yer almaktadır. Yöneticinin çalıştığı üreticiler; Ἀγνσίλας, Σωκράτης II²³⁶, Ἀγράναξ²³⁷, Μένων II²³⁸.

²³⁶ Cankardeş-Şenol, 2016, s. 382.

²³⁷ Nicolau, 2005, s. 383.

²³⁸ Finkielsztein, 2001, s. 124.

Kat. No	: Rh. 29
Env. No	: 01SY05
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde D-3 k.22
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4.1x kırık cm
Yönetici	: Timagoras I
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 132-121 (Period Vb)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/4 pink
Astar Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri	:
Yazıt	: Ἐπὶ Τειμα

[γόρα]

Dikdörtgen formdaki mühürde yönetici Timagoras I'in ismi yer almaktadır. Yönetici Timagoras I olarak önerilmesinde Aleksandria'daki mühür²³⁹ referans alınmıştır. Yöneticinin ilişkili olduğu üreticiler; Δημοκράτης III²⁴⁰, Τιμόλου²⁴¹.

²³⁹ http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_liste_RE.php, TIMAGOPAS I, (RE- TIMAGOPAS 01-001) ALEX ABC 0219.03, (06.03.2018).

²⁴⁰ Finkielsztein, 2001, s. 156.

²⁴¹ Jöhrens, 2001, s. 432, no. 168; Dünder, 2017, s. 241, no. Rh241.

Kat. No	: Rh. 30
Env. No	: 01SH06
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-2 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Eşkenar dörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4.6xkırık cm
Yönetici	: Timodikos
Üretici	: -
Ay Adı	: Badromios
Sembol ve Sembolün Yeri	: Yıldız, altta
Yazıtın Biçimi	: Ay adında yazım hatası
Tarih	: MÖ c.a 145-133 (Period Va)
Hamur Rengi	: 2.5 YR 6/6 light red
Astar Rengi	: 2.5 Y 8/2 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Sztettylo, 1975, s. 205, no. 159.
Yazıt	: [Ἐπὶ]

Τιμοδικ[ου]

Βατρομίου / Βαδρομίου

*

Çerçeve içinde yönetici Timodikos'un ismi ile Badromios ay adı korunmuştur.

Yöneticinin tarihlendirdiği bilinen üreticiler; Θεωνάστου²⁴², Σωσίλας²⁴³.

²⁴² Dünder, 2017, s. 149, no. Rh93.

²⁴³ Nicolau, 2005, s. 431, 432, no123; Dünder, 2017, s. 149, no. Rh93.

Kat. No	: Rh. 31
Env. No	: 99SH07
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I, 17.70 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.0x1.5 cm
Yönetici	: Timokles I
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 246-235 (Period Ic)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Doğer – Şenol, 1996, s. 71, no. 5, pl. XV, fig. 21.
Yazıt	: Ἐπὶ Τῷ μοκλέως

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Timokles I'in ismi yer almaktadır. Yöneticinin tarihlediği üreticiler; Ἀξίου, Ἱεροτέλεως²⁴⁴.

²⁴⁴ Ersin Doğer, "Hisarönü/Çubucak Rodos Amphora Atölyeleri Kazısı", *18. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1996, s. 248, Lawall, 2007, s. 37.

Kat. No	: Rh. 32
Env. No	: 14SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Yüzey Buluntusu
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: Philokrates
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 234-220 (Period IIa)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Boya	: 10 R 6/6 light red
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Finkielsztejn, 2001, pl. 11, no. 37; Jöhrens, 2001, s.405, no. 128.
Yazıt	: Ἐπὶ Φιλ[οκράτ]εως

Gül

İki daire arasında yönetici Philokrates'in ismi ve merkezde gül. Mühür'ün çevresinde kırmızı boya izleri mevcut. Yöneticinin ilişkili olduğu bilinen üreticiler; Ἱεροτέλεως²⁴⁵, Λυκόλας, Ζήνων I²⁴⁶.

²⁴⁵ Doğer, 1994, s. 217.

²⁴⁶ Finkielsztejn, 2001, s. 105.

Kat. No	: Rh. 33
Env. No	: 99SH21
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük TerasI, 17.92 m.
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.0x1.4 cm
Yönetici	: Philokrates
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 234-220 (Period IIa)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Jöhrens, 1999a, s. 33, no. 71.
Yazıt	: Ἐπὶ Φίλο

κράτευς

Dikdörtgen mühür içinde yönetici Philokrates'in ismi yer almaktadır. Yöneticinin ilişkili olduğu üreticiler için Rh. 32 bakınız.

Kat. No	: Rh. 34	
Env. No	: 15SH02	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük D-5/C-5 k.1 20.83-20.27 m	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 2,6 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: -	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. II yüzyıl	
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 7,5 YR 6/4 light brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: -	
Yazıt	: Ἐπὶ Α	
	<i>Gül</i>	

Kat. No	: Rh. 35
Env. No	: 14sh03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-4 k.4 19.30-18.98 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırıkx1.2 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Helios başı, solda
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: -
Hamur Rengi	: 2,5 YR 7/6 light red
Boya Rengi	: 7,5 R 6/8 red
Astar Rengi	: 10YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: <i>Helios başı</i> 'Επ[ι]

μ

Mühür çevresinde kırmızı boya izleri görülmekte.

1.1.2. Üreticiler

Kat. No	: Rh. 36
Env. No	: 00SH16
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.8x1.6 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Amyntas
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Çelenk, sağda
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 198-161 (Period III)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Börker-Burow, 1998, s. 43, no. 390-394; Jöhrens, 2001, s. 411, no. 160-16.
Yazıt	: Ἀμύντα Çelenk

Dikdörtgen mühür içersinde üretici Amyntas'ın ismi yer almaktadır. Üreticinin ilişkide olduğu bilinen yöneticiler; Ἀριστομάχου I, Νικασαγόρα I, Αἰνησίδαμου II²⁴⁷, Ἀθανοδότου²⁴⁸, Ἀρχιλαΐδα²⁴⁹, Θεαιδήτου²⁵⁰, Συμμάχου²⁵¹, Ξενοφώντος²⁵², Ἡραγόρα²⁵³.

²⁴⁷ Dündar, 2017, s. 187, no. Rh152.

²⁴⁸ Virginia Grace, "The Stamped Amphora Handles", bkz: H. Goldman (Ed.), *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus I*, 1950, s. 135.

²⁴⁹ Jöhrens, 2001, s. 375, no. 2.

²⁵⁰ Nicolau, 2005, s. 285, no72.

²⁵¹ Cankardeş-Şenol, 1995, 19.

²⁵² Nicolau, 2005, s. 405, no. 3; Dündar, 2017, s. 187, no. Rh152.

²⁵³ Donald Ariel, "Stamped Amphora Handles and Unstamped Amphora Fragments from Acre ('Akko)", *Atiqot 50*, 2005, s. 182, no. 1; Dündar, 2017, ss. 187,188, no. Rh152.

Kat. No	: Rh. 37	
Env. No	: 00SH02	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3 k.2	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: Kırıkx1.5 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Antimakhos	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Caduceus, altta	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 198-146 (Period III-IV)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Börker – Burow, 1998, s. 44, no. 399; Dündar, 2017, s.190, no. Rh157.	
Yazıt	: Ἀντιμάχο[υ]	

Caduceus

Dikdörtgen mühür içinde üretici Antimakhos'un ismi yer almaktadır. Üreticinin ilişkili olduğu yöneticiler; Ἀριστωνος II²⁵⁴, Ἰέρωνος I²⁵⁵, Ἀριστοδάμου II²⁵⁶, Ἀθανοδότου²⁵⁷, Ἀλεξιμάχου²⁵⁸, Ἡραγόρα²⁵⁹, Παραφάνευς²⁶⁰.

²⁵⁴ Gonca Cankardeş-Şenol – Kaan Şenol, “Rhodian Stamped Amphorae From Sarayburnu”, *Arkeoloji Dergisi* 5, 1997, s. 53, no. 2.

²⁵⁵ Grace, 1950, s. 136.

²⁵⁶ Nicolau, 2005, s. 384.

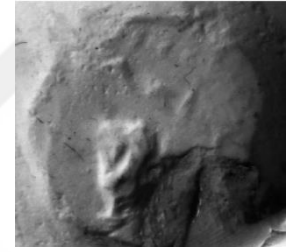
²⁵⁷ Virginia Grace, “The Middle Stoa Dated by Amphore Stamp”, *Hesperia* LIV, 1985, 10.

²⁵⁸ Grace, 1950, 136.

²⁵⁹ Nicolau, 2005, s. 438, no. 138

²⁶⁰ Cankardeş-Şenol, 2000, 74.

Kat. No	: Rh. 38
Env. No	: 99SH10
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I 17.39 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.9 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Aksios
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 246-235 (Period Ic)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s.16, no.9.
Yazıt	: Αξίου

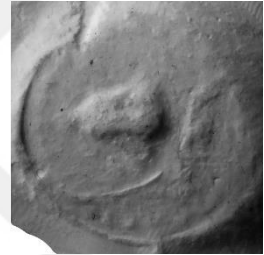
Gül

Noktalı bordür ile çevrili yuvarlak mühür içersinde üretici Aksios'un ismi okunmaktadır. Üreticinin ilişkide olduğu yöneticiler; Λυκάνοϲ, 'Αγήσιος, Δαμοκράτεϲ I, Εύφρανορίδας, Θεωδώροϲ I, Πειθιάδας, Σθευέλας, Τιμοκλήϲ I, Φιλίνοϲ²⁶¹, Πολυθάρμοϲ²⁶²

²⁶¹ Finkielsztejn, 2001, s. 59, 60, 61, 62, 63.

²⁶² Gonca Cankardeş-Şenol – Emel Canoğlu, “Mısır-Alexandria Greko-Romen Müzesi’nde Bulunan Düğme Formlu Mühürler”, *Arkeoloji Dergisi* 14, 2009, s.141.

Kat. No	: Rh. 39
Env. No	: 99SH11
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I 17.77 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.9 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Aksios
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 246-235 (Period Ic)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s.16, no.9.
Yazıt	: Αξιου

Gül

Rh. 38'e bakınız.

Kat. No	: Rh. 40
Env. No	: 15SH04
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-2 H-3/I-2 I-3 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.9 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Aksios
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ c.a 246-235 (Period Ic)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s.16, no.9.
Yazıt	: Αξίου

Gül

Rh. 38'e bakınız.

Kat. No	: Rh. 41
Env. No	: 15SH06
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük D-5/C-5 k.1 20.83-20.27 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.9 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Aksios
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ c.a 246-235 (Period Ic)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s.16, no.9.
Yazıt	: Αξιου

Gül

Rh. 38'e bakınız.

Kat. No	: Rh. 42	
Env. No	: 99SH19	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: Kırıkx1.2 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Apollonidas I	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Sigma hilal biçiminde	
Tarih	: MÖ c.a IV. yüzyol sonu-199 (Period I/II)	
Hamur Rengi	: 2.5 YR 5/8 red	
Astar Rengi	: 2.5 YR 6/6 light red	
Karşılaştırma Örnekleri	: Levi-Carratelli, 1961-1962, s.607, no.5; Cankardeş-Şenol – Şenol – Doğer, 2004, s.358, fig. 18.	
Yazıt	: [Απ]ολλω [νί]δας	

Dikdörtgen formdaki mühür içinde iki satır yazı. Üreticinin ilişkide olduğu yönetici;²⁶³ Τιμοκλέυς I.

²⁶³ Gonca Cankardeş-Şenol – Kaan Şenol – Ersin Doğer, “Amphora Production in the Rhodian Peraea in the Hellenistic Period”, J. Eiring – J. Lung (Ed.), *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean, September 26-29, 2002, Monographs of the Danish Institute at Athens, Volume 5*, 2004, s. 359.

Kat. No	: Rh. 43
Env. No	: 01SY18
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-2 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.8 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Aristokles II
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ c.a 198-146 (Period III/IV)
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Jöhrens, 2001, s. 413, no. 174; Pridik, 1917, s. 23, no. 527-528.
Yazıt	: Ἀριστ[ο]κλεύ[ς]
	<i>Gül</i>

Yuvarlak mühür içersinde üretici Aristokles II'nin ismi okunmaktadır. Üretici ile ilişkilendirilen yöneticiler; Ἀρχιλαΐδας²⁶⁴, Πανσανίας III²⁶⁵, Ἀρατοφάνευς I, Ἀριστίων II, Εὐδάμος²⁶⁶.

²⁶⁴ Jöhrens, 2001, s. 376, fig. 6, no. 1.

²⁶⁵ Donald Ariel – Gerald Finkielsztein, "Amphora Stamps and Imported Amphoras", *Maresha Excavations Final Report I: Subterranean Complexes 21, 44, 70, IAA Reports 17*, 2003, ss. 138, 139, Rh 1.

²⁶⁶ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 287.

Kat. No	: Rh. 44	
Env. No	: 15SH09	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük I-2 k.2devam 16.16-16.14 m	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.0x1.5 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Artemidoros	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 234-199 (Period II)	
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 7.5 YR 7/4 pink	
Karşılaştırma Örnekleri	: Jöhrens, 1999a, s. 268, no. AS8	
Yazıt	: Ἀρτεμίδωρου	

Dikdörtgen mühür içinde üretici Artemidoros'un ismi okunmaktadır.

Kat. No	: Rh. 45	
Env. No	: 01SY19	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde Sondaj 5.06 m	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 5.0x1.5 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Bromios	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 145-108 (Period V)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 2.5 Y 8/3 pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Ariel – Finkielsztein, 1994, s. 199, no. SAH33.	
Yazıt	: Βρομίου	

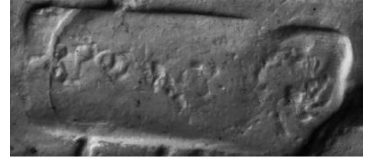
Dikdörtgen mühür içinde üretici Bromios'un ismi yer almaktadır. Üretici ile ilişkili yöneticiler; Γόργωνος²⁶⁷, Ἀρ'στογεῖτος²⁶⁸, Αὐτοκράτεως I, Ἀλεξιάδας, Πυθοδώρος²⁶⁹.

²⁶⁷ Börker – Burow, 1998, s.86, no. 131.

²⁶⁸ Donald Ariel – Gerald Finkielsztein, "Stamped Amphora Handles", bkz: S. C. Herbert (Ed.), *Tel Anafa I i, Final Report on Ten Year of Excavation at a Hellenistic and Roman Settlement in Northern Israel, JRA Suppl. 10*, 1994, s. 199, no. SAH33.

²⁶⁹ Dündar, 2017, s. 214, no. Rh.198.

Kat. No : Rh. 46
Env. No : 99SH24
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük Teras I
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 4.0x1.6 cm
Yönetici : -
Üretici : Bromios
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Çelenk, sağda
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ c.a 145-108 (Period V)
Hamur Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Astar Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : Grace, 1950, s. 143, no. 51.
Yazıt : Βρομίου *Çelenk*
Bakınız Rh. 45.

Kat. No	: Rh. 47
Env. No	: 01SH30
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-3 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.6x1.2 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Damosthenes
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. IV. yüzyıl sonu -220 (Period Ib/IIa)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Boya	: 10 R 6/6 light red
Astar Rengi	: 7.5 YR 7/4 pink
Karşılaştırma Örnekleri	: Sztettylo, 1975, s. 227no. 266.
Yazıt	: Δαμος θένης

Dikdörtgen mühür için de iki satırda üretici Damosthenes'in ismi okunmaktadır. Mühür etrafında kırmızı boya.

Kat. No	: Rh. 48
Env. No	: 00SH13
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 1.8x0.8cm
Yönetici	: -
Üretici	: Diag(
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. IV. yüzyıl sonu-235 (Period I)
Hamur Rengi	: 5 YR 6/8 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: RF- ΔΙΑΓ(-001. ALEX ABC 0340.33 ²⁷⁰
Yazıt	: Διαγ(

Dikdörtgen mühür içinde üretici Diag('ın ismi okunmaktadır.

²⁷⁰ http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_liste_RF.php. RF- ΔΙΑΓ(-001, ALEX ABC 0340.33

Kat. No	: Rh. 49
Env. No	: 05SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Kare
Mühür Ölçüleri	: 1.3x1.3 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Diag(
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. IV. yüzyıl sonu-235 (Period I)
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/4 light brown
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s. 17, no. 13-14.
Yazıt	: ΔI ΑΓ

Kare mühür içersinde iki satırda üretici Diag('ın ismi okunmaktadır.

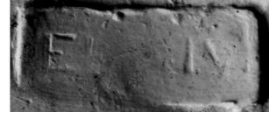
Kat. No	: Rh. 50
Env. No	: 00SH03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3/G-4 k.1
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: -x1.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Drakontidas
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Caduceus, altta
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 160-146/MÖ145-108 (Period IV/V)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s. 414, no. 33, 34.
Yazıt	: Δρα[κοντίδα]

Caduceus

Dikdörtgen mühür içinde üretici Drakontidas'ın ismi okunmaktadır. Üreticiyi tarihleyen yöneticiler; Αλεξιάδας, Ἀρχεμβρότος Ι, Πολυαράτος I²⁷¹.

²⁷¹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 77-78, 414.

Kat. No	: Rh. 51	
Env. No	: 15SH07	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük I-2 k.1 16.62-16.16 m	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.3x1.3 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Hermias	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 160-146 (Period IV)	
Hamur Rengi	: 5 YR 6/8 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s.78, no. 10, s. 415, no. 36.	
Yazıt	: Ἑρμία	

Dikdörtgen mühür içinde üretici Hermias'ın ismi okunmaktadır. Üreticinin ilişkili olduğu yöneticiler; Τιμοθρόδος²⁷², Ξενοφάντος²⁷³.

²⁷² Cankardeş-Şenol, 2000, s. 78.

²⁷³ Jöhrens, 2001, s. 377, fig. 7, no. 2.

Kat. No	: Rh. 52
Env. No	: 15SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük D-5/C-5 k.1 20.83-20.27 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.8 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Zenon I
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 234-199 (Period II)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Boya	: 2.5 YR 6/6 light red
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Jöhrens, 2001, s. 419, no. 200.
Yazıt	: Ζήνωνος

Gül

İki çember arasında üretici Zenon I'in ismi ve merkezde gül. Mühür'ün çevresinde kırmızı boya izleri. Üreticiyi tarihlendiren yöneticiler; Δαήμων, Νίκων²⁷⁴, Ἀρετακλύες, Ἀρετακλεύς, Ἐξακάστου, Εὐκλής II, Φιλωνίδας Καλλικράτης I²⁷⁵.

²⁷⁴ Jöhrens, 2001, s. 419, no. 199.

²⁷⁵ Finkielsztejn, 2001, s. 67, 68.

Kat. No	: Rh. 53	
Env. No	: 02SY01	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 k.13	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 4.2xbelirsiz cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Hephaistion	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Caduceus, altta	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 160-146/MÖ145-108 (Period IV/V)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s. 80, 81, no. 15.	
Yazıt	: Ἡφαίστι ωνος <i>Caduceus</i>	

Dikdörtgen mühür içinde üretici Hephaistion'un ismi yer almaktadır. Üretici ile ilişkili olan yöneticiler; Πυθογένης, Τεισαγόρας, Πανσανίας III²⁷⁶.

²⁷⁶ Nicolaou – Empreur, 1986, s. 523, 524, no. 7.

Kat. No	: Rh. 54	
Env. No	: 01SY36	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 (Sondaj) k.27	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 4.0xbelirsiz cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Lysion	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Çapa, altta	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 145-108 (Period V)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Pridik, 1917, s. 29, no. 712-713, pl. II/2-3; Cankardeş-Şenol, 2000, s. 195, no. 100.	
Yazıt	: Λυσί[ωνος]	

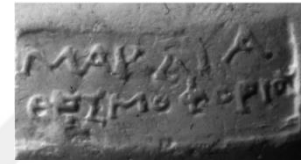
Çapa

Dikdörtgen mühür içinde üretici Lysion'un ismi okunmaktadır. Üreticiyi tarihleyen yöneticiler; Νικασαγόρας II²⁷⁷, Ἀνδρονείκος, Ἀριστογένης²⁷⁸.

²⁷⁷ Ariel – Finkielsztejn, 1994, s. 210, SAH 65.

²⁷⁸ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 195

Kat. No	: Rh. 55
Env. No	: 01SY12
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-5(Tabaka III) k.25
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırık-x1.4 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Marsyas
Ay Adı	: Thesmophorios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 198-146 (Period III/IV)
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Börker – Burow, 1998, s. 49, no. 478.
Yazıt	: Μαρσύα Θεσμοφορίου

Dikdörtgen mühür içinde üretici Marsyas'ın ismi Thesmophorios ay adı ile birlikte okunmaktadır. Üretici ile ilişki olan yöneticiler; Τιμασαγόρας, Ἀρίστων II, Δαμοκλέυς II, Ἀρχοκράτεϋς²⁷⁹, Κλεωνύμος II, Ἰέρων I²⁸⁰, Ἡραγόρας, Πεισιστράτος²⁸¹.

²⁷⁹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 432.

²⁸⁰ Nicolaou – Empreur, 1986, s. 516, no. 2.

²⁸¹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 433.

Kat. No	: Rh. 56	
Env. No	: 01SY23	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-2 (Tabaka II) k.12	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.0x1.4 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Marsyas	
Ay Adı	: Panamos	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 198-146 (Period III/IV)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Börker – Burow, 1998, s. 49, no. 481-482.	
Yazıt	: Μαρσύα Πανάμων	

Dikdörtgen mühür içinde üretici Marsyas'ın ismi Panamos ay adı ile birlikte okunmaktadır. Üreticinin ilişkili olduğu yöneticiler için bakınız Rh. 55.

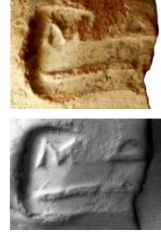
Kat. No	: Rh. 57
Env. No	: 01SY07
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-4 (Tabaka III) k.20
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.4 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Menodoros I ²⁸²
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 198-146 Period III - IV
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 7.5 YR 8/3 pink
Karşılaştırma Örnekleri	:
Yazıt	: Μην[ο]δώρου <i>Gül</i>

Yuvarlak mühür içersinde üretici Menodoros I'un ismi okunmaktadır.

²⁸² Gerhard Jöhrens, "Funde aus Millet. XXVII, Amphoren-stempel aus Grabungen in Millet 1999-2007", AA 2009/1, 2009, s. 224, no. 51.

Kat. No	: Rh. 58
Env. No	: 01SY34
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 Sondaj k.27
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: -x1.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Midas
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Caduceus, altta
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 144-1119 (Period V)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Pridik, 1917, s. 30, no. 743-747, pl. I/23; Cankardeş-Şenol, 2000, s. 200, no. 109; Jöhrens, 2001, s. 425, no. 232.
Yazıt	: M[ι]δ[α]

Caduceus

Dikdörtgen mühür içinde üretici Midas'ın ismi yer almaktadır. Büyük çaplı üretim gerçekleştirmiş olan üreticinin Αστυμήδης II'den Αριστόπολις'e kadar yirmi bir yönetici ilişkisi bilinmektedir²⁸³.

²⁸³ Gerald Finkielsztein, Amphoras and Stamped Handles from Akko", 'Atiqot XXXIX, 2000, s. 147, CRh. 28.

Kat. No	: Rh. 59
Env. No	: 01SY10
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-5 k.25
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: x1.3 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Midas
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Caduceus, altta, Üzüm Salkımı, sağda
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 144-1119 (Period V)
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/4 pink
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s. 200, no. 109.
Yazıt	: [Míd]α Üzüm Salkımı Caduceus

Bakınız Rh.58.

Kat. No	: Rh. 60	
Env. No	: 02SY03	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-2 Yüzey	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 4,6x1,5 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Midas	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Caduceus, altta, Üzüm Salkımı, sağda	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 144-1119 (Period V)	
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/3 pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s.200, no. 109	
Yazıt	: [Μίδα] <i>Üzüm Salkımı</i> <i>Caduceus</i>	

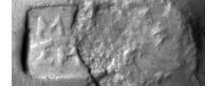
Bakınız Rh.58.

Kat. No	: Rh. 61	
Env. No	: 01SY31	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: Belirsizx1.2 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Mikythos II	
Ay Adı	: Artamitios	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Caduceus ?, altta	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ c.a 234-199 (Period II)	
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow	
Boya	: 2.5 YR 6/6 light red	
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Conovici-Irimia, 1991, s. 165, no. 305; Börker – Burow, 1998, s. 49, no. 487.	
Yazıt	: Μικύθου Ἀρταμι(	
	<i>Caduceus ?</i>	

Dikdörtgen mührün içinde üretici Mikythos II ‘nin ismi Artamitios ay adı ile birlikte okunmaktadır. Mühür’ün çevresinde kırmızı boya izleri. Üretici ile ilişkilendirilen yöneticiler; Παυσανίας I, Ἀγλωκρίτος, Καλλικράτης I ²⁸⁴.

²⁸⁴ Cankardeş-Şenol – Alkaç, 2007, s. 311, no. 19.

Kat. No	: Rh. 62
Env. No	: 01SY37
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-4 (Tabaka I) k.19
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırık-x1.3 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Mikythos II
Ay Adı	: Siminthios
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 234-199 (Period II)
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Nicolaou, 2005, s. 196, no. 508.
Yazıt	: M[ικύθου] Σμ[ίνθιος]

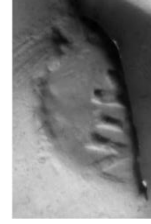

Dikdörtgen mührün içinde üretici Mikythos II 'nin ismi Siminthios ay adı ile birlikte okunmaktadır. Bakınız Rh. 61.

Kat. No	: Rh. 63	
Env. No	: 99SH05	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 2.2x1.5 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Moskhos I	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 307-235 (Period I)	
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Pridik, 1917, s. 142, no. 34; Jöhrens, 2001, s.426, no. 235.	
Yazıt	: Μοσ [χ]όυ	

Üretici Moskhos I'in ismi dikdörtgen mühür içinde okunmaktadır.

Kat. No : Rh. 64
Env. No : 01SY15
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-3 (Tabaka II) k.9
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : Kırık
Yönetici : -
Üretici : Nika(
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. 304-271 (Period Ia)
Hamur Rengi : 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 8/2 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri :
Yazıt : Nık(

Üretici Nika('nın ismi yuvarlak mühür içersinde okunmaktadır.

Kat. No	: Rh. 65
Env. No	: 13SY02
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-10 k.7 3.06-2.69 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.4x1.7 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Nikagis
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 198-161 (Period III)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Jöhrens, 2001, s. 427, no. 243.
Yazıt	: Νικαγίδος

Dikdörtgen mühür içinde tek satırda üretici Nikagis'in ismi okunmaktadır.

Kat. No	: Rh. 66	
Env. No	: 00SH01	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük I-3 k.3	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.4x1.9 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Onasimos I	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 304-199 (Period Ib)	
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s. 323, no. 80; Jöhrens, 2001, s. 428, no. 248.	
Yazıt	: Όνα Σίμο[υ]	

Dikdörtgen mühür içinde iki satırda üretici Onasimos I'in ismi yer alır. Üreticiyi tarihleyen yöneticiler; Πολυκής, Ἀγέστρατος I²⁸⁵.

²⁸⁵ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 441, 442, no. 74.

Kat. No	: Rh. 67
Env. No	: 02SY02
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-3 k.14 2.85-2.50 m.
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.2x1.4 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Pausanias II
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 234-199 (Period II)
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2,5 Y 7/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s. 205, no. 118.
Yazıt	: Πανσανία

Dikdörtgen mühür içinde üretici Pausanias II'nin ismi okunmatadır. Üretici ile ilişkili olduğu bilinen yöneticiler; Ἀγησίππος, Ὀνασάνδρος, Πανασανίας I²⁸⁶, Ἀριστείδας I²⁸⁷.

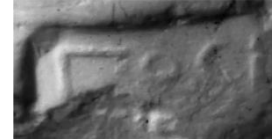
²⁸⁶ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 204, 205, no. 117.

²⁸⁷ Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 318.

Kat. No	: Rh. 68	
Env. No	: 99SH06	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Dikdörtgen	
Mühür Ölçüleri	: 3.2x1.4 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Pausanias II	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 234-199 (Period II)	
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s. 205, no. 118.	
Yazıt	: Πανσανία	

Üretici Pausanias II için bakınız Rh. 67.

Kat. No	: Rh. 69
Env. No	: 99SH16
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırık
Yönetici	: -
Üretici	: Posideos
Ay Adı	: -
Sembol	: -
Yazıtın Biçimi	: Hilal şeklinde sigma
Tarih	: MÖ ca. 219-210 Period Ib
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Nicolaou, 2005, s.353, no. 370-371.
Yazıt	: Ποσι [δέου]

Üretici Posideos'un ismi dikdörtgen mühür içersinde okunmaktadır.

Kat. No	: Rh. 70
Env. No	: 09SY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-35 k.5 5.76-5.67 m.
Kökeni	: Rhodos (Taklidi) ?
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Kırık-x2.0 cm
Yönetici	:-
Üretici	: Protos
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Hilal biçimli Sigma, el yazısı tarzında Omega
Tarih	: -
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 7,5 YR 7/3 pink
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	:

Πρότος

Üretici Protos'un isminin okunduğu mühürlü kulbun hamur ve astar renklerinin farklılığı ve yoğun biçimde siyah taşçık katkısı nedeniyle Period V'e²⁸⁸ tarihlenen üretici Protos'un mühür örneklerinden farklı olmasından dolayı adı geçen üreticinin mührünün, tespit edemediğimiz bir merkez tarafından taklit edilmiş olması olasıdır.

²⁸⁸ Üretici Protos'un faaliyette bulunduğu tarih MÖ145-108'dir. Üreticinin mühürleri ve tarihi için bkz: http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_liste_RF.php, PROTOS / ΠΡΩΤΟΣ. (21.05.2018)

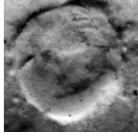
Kat. No	: Rh. 71
Env. No	: 01SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4.5xbelirsiz cm
Yönetici	:-
Üretici	: Timo II
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 160-146 (Period IV)
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol, 2000, s.124, no. 19.
Yazıt	: Τιμούς

Dikdörtgen mühür içinde kadın üretici olan Timo II'nin ismi yer almaktadır. Üreticiyi tarihleyen yöneticiler; Δαμαινέτος, Ἀλεξιμάχος²⁸⁹.

²⁸⁹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 125.

1.1.3. Tanımlanamayanlar

Kat. No	: Rh. 72	
Env. No	: 13SY01	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-7/F-8	
Kökeni	: Rhodos	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 1.02 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: -	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Helios başı	
Yazıtın Biçimi	: -	
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl sonu II. yüzyıl başı?	
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/6 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10YR 7/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1982, s. 38, 110; Cankardeş-Şenol, 2000, ss. 462, 463, no. 104; Cankardeş-Şenol, 2006, ss. 177-178, no. 288.	
Yazıt	: -	

Pseudo-bifide tarzda olan kulp, lagynos veya olasılıkla küçük boyutlu amphoraya aittir.

Kat. No	: Rh. 73
Env. No	: 05SH07
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-8 k.4 15.48-15.28 m.
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: Belirsiz
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: -

Kat. No : Rh. 74
Env. No : 99SH30
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük SH-2
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Gül, merkezde
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : Rh. 75
Env. No : 01SH26
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : Kırık x1.3 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 7,5 YR 7/4 pink
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : oş

Dikdörtgen mühür içinde tek satır yazı kalıntısı görülmektedir.

Kat. No : Rh. 76
Env. No : 01SY38
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-4 k.22
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 3.9x1.8 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 2,5 Y 8/6 yellow
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : Rh. 77

Env. No : 99SH22

Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük Teras I 17.75 m

Kökeni : Rhodos

Mühür Formu : Yuvarlak

Mühür Ölçüleri : Kırık

Yönetici : -

Üretici : -

Ay Adı : -

Sembol ve Sembolün Yeri : -

Yazıtın Biçimi : -

Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.

Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow

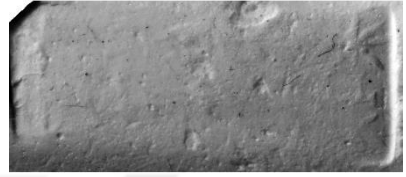
Astar Rengi : 2,5 Y 7/3 pale brown

Karşılaştırma Örnekleri : -

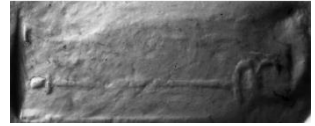
Yazıt : -

Kat. No : Rh. 78
Env. No : 01SY35
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 4,6x2,9 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Yıldız, sağ üstte
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : Rh. 79
Env. No : 01SY11
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde E-4 k.18
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 4.5x2.8 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Caduceus, altta
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 7,5 YR 7/4 pink
Astar Rengi : 2,5 Y 8/2 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : N.....

Caduceus

Kat. No : Rh. 80
Env. No : 01SY13
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde E-5 Tabaka 3 k.25
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 4.0x1.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : A.....

Kat. No : Rh. 81
Env. No : 01SH23
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : -x1.2 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 7.5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 2,5 Y 8,5/2 pale yellow
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : κ

Kat. No : Rh. 82
Env. No : 99SH15
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : Kırıkx2.0 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal hilal Biçiminde Sigma
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 5 YR 6/8 reddish yellow
Astar Rengi : 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : το
..... ος

Kat. No	: Rh. 83
Env. No	: 05SH05
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-6 k.12 17.60-17.50 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Boya
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Dipinto
Tarih	: MÖ ca. III-II. yüzyıl.
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Boya Rengi	: 7,5 R 4/8 red
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: Φ I

Λ

Kat. No	: Rh. 84
Env. No	: 05SH02
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-6 k.11 17.80-17.60 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 3.0 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Dipinto
Tarih	: MÖ ca. III-II. yüzyıl.
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Boya Rengi	: 5 R 4/8 red
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: A

Kat. No	: Rh. 85
Env. No	: 05SH08
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-6 k.9 18.00-17.85 m
Kökeni	: Rhodos
Mühür Formu	: -
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol	: -
Yazıtın Biçimi	: Dipinto
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/4 light brown
Boya Rengi	: 10 YR 4/8 red
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: AP....TM....NOY

Kulplar üzerindeki baskı mühür bozulmuş, üretici ya da yönetici ismi boya ile amphoranın çeşitli bölümleri üzerine yazılmıştır²⁹⁰. Pişirilmeden önce uygulanan mühürde hata oluştuğunda düzeltip tekrar mühür uygulanması yapılmayıp boya ile isim yazılması dikkat çekicidir.

²⁹⁰ Detaylı fotoğrafları için ekler resim 12'ye bakınız.

Kat. No : Rh. 86
Env. No : 01SY04
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde E-4
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : 2.5x1.0 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Yıldız?, solda
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl.
Hamur Rengi : 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : *Yıldız?*

Kat. No : Rh. 87
Env. No : 01SY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-5
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : Kırıkx1.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 2,5 Y 8/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : μο
..... δα

Kat. No : Rh. 88
Env. No : 01SY40
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-4
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 3.1 cm.
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Gül, Merkezde
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi : 5 YR 6/8 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : δρού

Gül

1.2.RHODOS PERAİASI

Rhodos Adası'nın karşısında güneybatı Anadolu'da yer alan bölge Rhodos Peraiası olarak adlandırılır²⁹¹. Bu bölgenin kapsamı, anakarada Knidos ile Kaunos arasında kalırken²⁹², Nysiros, Simi, Karpathos adaları da Rhodos yönetimindeki bu bölge içinde yer alır, Rhodos'un kontrol ettiği Rhodos Peraiası adanın art bölgesi olmuş ve bölgedeki doğal kaynaklar ada tarafından kullanılıp yönetilmiştir²⁹³. MÖ III. yüzyıldan itibaren bu bölgede üretim başlamıştır²⁹⁴. Soli Pompeiopolis buluntuları içerisinde de yer alan Rhodos Peraiası mühürleri geniş coğrafyaya yayılmıştır.

Bölgede mühürleme MÖ III. yüzyılın ikinci çeyreğin başlarında üretici Astos'un amphoralarını mühürlemesiyle başlamıştır²⁹⁵. Üretici Hieroteles, üretime MÖ 273 yılında başlamış²⁹⁶ ve amphoranın bir kulpunda kendi adını, diğer kulpunda yöneticinin adını taşıyan yuvarlak formdaki mühürlerinde başlangıçta merkezde rozet yer alırken daha sonraları rozetin yerini noktaya bırakması ile oluşan düğme formlu mühürler ile ürünlerini ticari pazara sürmüştür²⁹⁷. Mühürlerde ay isimlerini ilk kez kullanan üretici Hieroteles'in bu uygulaması ikinci dikdörtgen bir mühür olarak gözükmetedir²⁹⁸.

Peraia'daki mühür kronolojisi, Rhodos mühür kronolojisi içinde Period I'de (MÖ 279-270 yıllarında) başlatılmış ve Period II içerisinde MÖ 211 yılında üretici Herakleitos ile bitirilmiştir²⁹⁹. Bu duruma göre Peraia'da ki kronoloji:

²⁹¹ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 62.

²⁹² Doğer – Şenol, 1996, s. 59.

²⁹³ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 62.

²⁹⁴ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 62.

²⁹⁵ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 40; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 63.

²⁹⁶ Doğer – Şenol, 1996, s. 61.

²⁹⁷ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 65.

²⁹⁸ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 38.

²⁹⁹ Cankardeş-Şenol, 2006, ss. 67-68.

Period I

MÖ 275/270 üretici Hieroteles'in faaliyet başlangıcı,

MÖ 290-250 üretici Nikolaos'un üretim dönemi,

MÖ 250-240 üretici Anaksilas'ın üretim dönemi

Period II

MÖ 240 Mühürlerde ay isimlerinin kullanılmaya başlanması,

MÖ 230/225 üretici Hieroteles'in faaliyetinin bitmesi ve üretici Dionysios'un faaliyete başlaması,

MÖ 220/215-211 üretici Herakleitos'un üretim dönemi,

şeklinde oluşturulmuştur³⁰⁰.

Soli Pompeiopolis buluntuları içerisinde yedi adet Rhodos Peraiası üretimi mühürlü amphora kulbu tespit edilmiştir. Bu mühürlerin hepsi Soli Höyük'te ele geçmiştir. Katalogda sırasıyla yöneticiler, üretici ve tanımlanamayan mühürler olarak yer almış ve alfabetik olarak sıralanmıştır. Altı mühürden iki adeti yönetici ismi taşıırken, bir adedinde üreticinin ismi yer almakta üç adet mührün üzerinde ise isim okunamamaktadır. Yöneticilere ait mühürlerde *Aristeidas I* ve *Polyksermas* isimleri yer almaktadır. Üreticiye ait olan tek mühürde ise *Hieroteles*'in ismi görülür. Mühürlerin tarih aralığı MÖ 275/270-211 yıllarıdır.

³⁰⁰ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 43.

Kat. No	: RhP. 1
Env. No	: 99SH25
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I 17.39 m.
Kökeni	: Rhodos Peraiası
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.8 cm
Yönetici	: Aristeidas I
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Nokta, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Hilal biçimli Sigma
Tarih	: MÖ ca. 233-220 (Period II)
Hamur Rengi	: 5 YR 7/8 reddish yellow
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/2 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol – Canoğlu, 2009, s. 126, B21; Cankardeş-Şenol, 2015a, s. 318, no. 001.
Yazıt	: Ἐπί Ἀριστείδ(α)

Nokta

Yuvarlak formlu mühürde yönetici Aristeidas I'ın ismi kısaltma halinde yer almıştır. Yönetici ile ilişkilendirilen üreticiler; Ἀριστοφάνης³⁰¹, Θεόδωρος, Μίκυθος II³⁰², Τεροτέλης³⁰³, Πανσανίας II³⁰⁴.

³⁰¹ Finkielsztejn, 2001, s. 79.

³⁰² Cankardeş-Şenol, 2015a, s.318.

³⁰³ Cankardeş-Şenol, Canoğlu 2009, s. 126.

³⁰⁴ Börker – Burow, 1998, s. 22.

Kat. No	: RhP. 2	
Env. No	: 01SH11	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3	
Kökeni	: Rhodos Peraiası	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 2.9 cm	
Yönetici	: Polykharmos	
Üretici	: -	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 244-236 (Period I)	
Hamur Rengi	: 7.5 YR 6/8 reddish yellow	
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol – Canoğlu, 2009, s.141, no. B75; Cankardeş-Şenol, 2016, s. 282, no.003.	
Yazıt	: [Επί] Πολυχ[ά]ρμος	

Üretici Polykharmos'un ismi yuvarlak mühür içersinde okunmaktadır. Yöneticinin tarihlediği üreticiler; 'Αξιος, Τεροτέλης³⁰⁵.

³⁰⁵ Cankardeş-Şenol – Canoğlu 2009, s. 141.

Kat. No	: RhP. 3	
Env. No	: 99SH18	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I	
Kökeni	: Rhodos Peraiası	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 2.4 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: Hieroteles	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: Nokta, merkezde	
Yazıtın Biçimi	: Normal	
Tarih	: MÖ ca. 275/270-211 (Period I-II)	
Hamur Rengi	: 2,5 YR 7/8 light red	
Astar Rengi	: 7,5 YR 8/2 pinkish white	
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol – Canoğlu, 2009, s. 119, A20.	
Yazıt	: Ἱεροτέλης	
	<i>Nokta</i>	

Yuvarlak mühür içersinde üretici Hieroteles'in ismi okunmaktadır. Yaklaşık kırk sekiz yıl üretim yaptığı bilinen üreticinin kırk üç yönetici ile ilişkisi bilinmektedir³⁰⁶.

³⁰⁶ Doğer, 1994, ss. 195-218; Doğer, 1996, ss. 244, 247-248.

Kat. No	: RhP. 4
Env. No	: 99SH29
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I 17.63 m.
Kökeni	: Rhodos Peraiası
Mühür Formu	: ?
Mühür Ölçüleri	: Kırıkx1.0 cm.
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma/Monogram
Tarih	: MÖ ca. 269-240 (Period I)
Hamur Rengi	: 2,5 YR 5/8 red
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Doğer – Şenol, 1996, s. 71, no. 4; Cankardeş-Şenol – Alkaç, 2007, s. 319. no. 40
Yazıt	: ΠΠ(

Mühürde *iota* ve *pi* harfleri okunmaktadır. Bu mühür de yer alan kısaltma/monogram Rhodoslu yöneticiler Hippokles ve Hippostratos'u işaret ettiği düşünülmektedir³⁰⁷.

³⁰⁷ Ersin Doğer – Kaan Şenol, “Rhodos Peraiası’nda İki Yeni Amphora Atölyesi”, *Arkeoloji Dergisi* 4, 1996, s. 62.

Kat. No	: RhP. 5
Env. No	: 09SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-6 18.15-17.80 m.
Kökeni	: Rhodos Peraiası
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.6 cm.
Yönetici	: -
Üretici	: Ion
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Retrograd
Tarih	: MÖ ca. 304-271 (Period Ia)
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2.5 Y 8/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Cankardeş-Şenol – Canoğlu, 2009, s. 153, C19.
Yazıt	: "Ιων

Üretici *Ion*'nun tarihlenmesinde Yönetici *Aristokrates I* (?) yardımcı olmuştur.³⁰⁸.

³⁰⁸ Cankardeş-Şenol – Canoğlu, 2009, s. 154.

Kat. No : RhP. 6
Env. No : 00SH12
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük I-3 k.3
Kökeni : Rhodos Peraiası
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.3 cm
Yönetici :-
Üretici :-
Ay Adı :-
Sembol ve Sembolün Yeri : Nokta, merkezde
Yazıtın Biçimi :-
Tarih : MÖ 275/270-211 Period I-II
Hamur Rengi : 5 YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi : 10 R 6/8 light red
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : RhP. 7
Env. No : 99SH28
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük Teras I 17.48 m.
Kökeni : Rhodos Peraiası
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 3.0 m
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Nokta, merkezde
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ 275/270-211 Period I-II
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

1.3. KNİDOS

Antik dünyanın önemli şarap ve amphora üreticilerinden olan Knidos MÖ VII. yüzyıl da amphora imal etmeye başlamış³⁰⁹ ve MS VII. yüzyıla kadar amphora üretimini sürdürmüştür³¹⁰, üretimi ve ihracatıyla Rhodos'a rakip olmuştur.

Knidos, amphora kulplarını mühürlemeye MÖ IV. yüzyılın son çeyreğinde Pruva grubu ile başlamış³¹¹, tarihsel ve siyasi gelişmeler altında MÖ I. yüzyıla kadar devam etmiştir³¹². Knidos mühürleme geleneğinde Rhodos'dan farklı olarak her iki kulpta aynı mühür almakta ve her iki mühürde de yönetici, üretici ile semboller bulunmaktadır³¹³. Üreticiler tarafından belirlenen bucranion, gemi çıpası, pruva, aslan başı ve arı gibi semboller mühürlerde yer alır³¹⁴. Knidos, amphoraları mühürlemeye Rhodos ve diğer üretici kentler ile benzer kaygılardan (denetleme, vergilendirme) dolayı başlamış olmalıdır. Knidos'un mühür sisteminin karmaşık bir yapısı vardır. Bu yapıda Knidos'un maruz kaldığı politik olaylar etkili olmuştur. Apameia Barışı'ndan sonra Karia ve Knidos Rhodos'un hâkimiyetine girmiş³¹⁵ ve Rhodos tarafından her dört ayda bir atanan, *phrourarkhos* adı verilen komutanlar tarafından idare edilmiştir. Bu görevlilerin adı Knidos mühürlerinde yer almıştır³¹⁶. MÖ 167 yılında Rhodos'a karşı verdiği mücadele sonucu bağımsızlığını kazanan Knidos'un³¹⁷ bu tarihten sonraki mühürlerinde, Knidos'lu yönetici, üretici isimleriyle birlikte semboller görünür³¹⁸. Bağımsızlığını MÖ 107 yılından itibaren yitiren ve Roma egemenliğine giren Knidos'un yaşadığı bu siyasi durum mühürlere yansımış, Roma tarafından atanan ve *duoviri* olarak adlandırılan iki yöneticinin adları mühürlerde görülmeye başlamıştır³¹⁹.

³⁰⁹ Kaan Şenol, *Erken Knidos Amphora (İ. Ö. III. Yüzyıl) Monogram Mühürler*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi), 1995, s. 1.

³¹⁰ Şenol, 1995, s. 8.

³¹¹ Şenol, 1995, s. 8.

³¹² Cankardeş-Şenol, 2000, s. 45.

³¹³ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 45.

³¹⁴ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 45; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 72.

³¹⁵ Ertekin Mustafa Doksanaltı, E. M. Doksanaltı, *Knidos Kap-Krio Kazı Alanı*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi). 2006, s. 16.

³¹⁶ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 72.

³¹⁷ Doksanaltı, 2006, s. 16.

³¹⁸ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 47; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 75.

³¹⁹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 47; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 76.

Knidos'un mühür kronolojisi ilk V. Grace tarafından oluşturulmuş ve J.-Y. Empereur'un çalışmaları ile geliřtirmiřtir³²⁰. Çalışmada G. Cankardeş-şenol çalışmasındaki Period tablosu esas alınmıřtır³²¹.

Period	Açıklama	Tarih
I		M 325-240
Ia	İlk dönemde, aędař sikkelerde de kullanılan pruva ve muhtemelen bir yöneticiye ait tek isimin yer aldığı mühürler.	M 325-280
Ib	üreticiye ya da yöneticiye mi ait olduğu belirsiz olan monogram mühürler, Zenon B ve Zenon A grupları bu dönem içerisinde görülmektedirler.	M 279-240
II	Monogramlar mühürler devam eder ve kanonik Knidos amphoraları ortaya çıkar.	M 239-220
III	Rhodos'un Knidos'u egemenliği altına almadan önceki evre. Mühürler üzerinde üretici, yönetici isimleri bir arada yer alırken etnik ile sembol kullanımı görülmez.	M 219-188
IV		M 187-146
IVa	Knidos'un Rhodos egemenlięindeki dönem. Rhodos tarafından atanan, her dört ayda bir deęiřen <i>Phrouarkhos</i>	M 187-167

³²⁰ Cankardeş-şenol, 2006, s. 72.

³²¹ Cankardeş-şenol, 2006, s. 73-77.

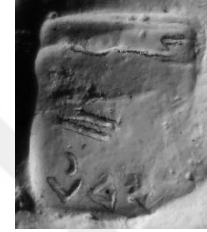
IVb	(garnizon komutanı) yöneticilerin adı mühürlerde yer alması. Knidos'un bağımsızlığını kazanması, mühürlerde Knidos'lu yönetici ile üretici isimleri ve sembol görülmeye başlaması.	MÖ 166-146
V	Period IV görülen mühür uygulaması devam etmektedir.	MÖ 145-108
VI		MÖ 107-78
VIa	Knidos'un bağımsızlığını kaybetmesi ve Roma idaresine girmesi ile Roma tarafından idari amaçlı atanan <i>duoviri</i> , olarak adlandırılan memurların isimlerinin mühürlerde görülmeye başlaması.	MÖ 107-98
VIb	Period VIa daki mühür uygulaması devam eder. Pontos Kralı Mithridates'in MÖ88 yılındaki tahribi ve MÖ85 yılına kadar üretim ve ticaretin duraklaması. M.Ö.88-85 yılları arasında üç yıl duraklayan üretimden sonra eski mühürleme sistemine geri dönülememiştir.	MÖ 97-88
VIc		MÖ 85-78
VII	Bu dönemde seyrek olarak üretici ve yönetici isimleri mühürlerde yer alsa da ağırlıklı olarak üzüm salkımı, pruva, asma yaprağı, amphora sembolleri	MÖ 78-geç I. yüzyıl

	kullanılmaktadır. MÖ I. yy. ikinci yarısından sonra mühürler çok nadir görülür.	
--	---	--

Soli Pompeiopolis buluntuları arasında Knidos, beş adet mühürlü kulp ile yer almaktadır. Katalogda mühürler tarihsel sıralanmıştır. Bu mühürlerden iki tanesi Knidos mühürlemesindeki ilk grup olan Pruva grubuna aittir. Üretici *Zenon*'a ait B gurubu bir mühür ve tanımlanamayan iki mühür Knidos mühürlerini oluşturmaktadır. Kulp formundan dolayı Knidos olarak tanımlanmış Kn. 5 muhtemelen Period VII içine tarihlenebilir.

Kat. No	: Kn. 1
Env. No	: 99SH14
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I
Kökeni	: Knidos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.0x2.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Pruva, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. (325-280 Period Ia)
Hamur Rengi	: 2,5 YR 5/8 red
Boya Rengi	: 7,5 R 4/8 red
Astar Rengi	: 7,5 YR 7/4 pink
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: δ ? α ?

Kat. No : Kn. 2

Env. No : 01SY22

Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde E-5

Kökeni : Knidos

Mühür Formu : Dikdörtgen

Mühür Ölçüleri : Kırık-x2.5 cm

Yönetici : -

Üretici : -

Ay Adı : -

Sembol ve Sembolün Yeri : Pruva, merkezde

Yazıtın Biçimi : -

Tarih : MÖ ca. 325-280 (Period Ia)

Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red

Astar Rengi : -

Karşılaştırma Örnekleri : -

Yazıt : -

Kat. No	: Kn. 3
Env. No	: 01SY27
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-4
Kökeni	: Knidos
Mühür Formu	: -
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: Zenon (B Gurubu)
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. 280-240 (Period Ib)
Hamur Rengi	: 5 YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi	: 10 YR 8/2 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Börker – Burow, 1998, s. 57, no. 553; DüNDAR, 2017, ss. 309, 310, no. Kn. 14-16
Yazıt	: Ζή[

Kat. No : Kn. 4
Env. No : 01SH31
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük
Kökeni : Knidos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : Kırıkx2.2 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : -
Hamur Rengi : 2,5 YR 6/8 light red
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt :

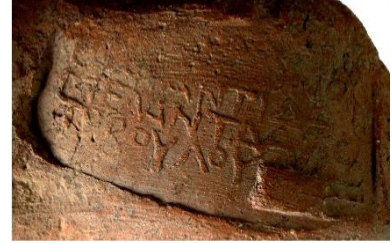

.....

K V..... K

K.....

Kat. No : Kn. 5
Env. No : 15SY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde A-14 k.8 3.97-3.87 m
Kökeni : Knidos?
Mühür Formu : -
Mühür Ölçüleri : 5.0x3.0 cm ?
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Pruva?, sağ alt
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. 78-geç I. yüzyıl (Period VII ?)
Hamur Rengi : 10 YR 5/6 light red
Astar Rengi : 2,5 YR 6/6 red
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : E.....NO?

M ELANTAAPIC?

TOBOYΛOY? Pruva?

1.4. THASOS

Ege Denizi'nin kuzeyinde Thrakia'nın güney kıyılarına yakın bir konumda yer alan Thasos Adası, şaraplarının ticaretini yapmak için kullandığı amphoraları MÖ VI. yüzyılın sonu veya MÖ V. yüzyılın başından itibaren³²² sistematik olarak mühürlemeye tabi tutmuştur. Mühürlemeye ilk başlayan kent olarak anılan Thasos, başta Rhodos ve Knidos olmak üzere diğer üretici kentlere öncü olmuş ve uyguladığı sistem örnek alınmıştır³²³.

Thasos Adası'nın öncelikli üretim ve ihraç mamulü olan şarabı, antik yazarlar tarafından kalitesi ve çeşitleri bakımından övgü almıştır³²⁴. Thasos'un kendisi için önemli olan şarabın üretimini ve satışını yoğun şekilde denetlemesi adada ele geçen şarap ölçekleri, şarap kanunu yazıtı ile anlaşılmaktadır³²⁵. Adanın ticarete verdiği önemin diğer bir göstergesi ise Thasos amphoralarının üretim atölyelerini kıyı kesimlerde sevkiyata uygun lokasyonda kurmalarıdır³²⁶.

Thasos'un amphoralarına mühürlemenin nasıl uygulandığı adada gerçekleştirilen kazılarda gün ışığına çıkarılan pişmiş topraktan yapılmış mühür kalıbı³²⁷ ortaya koymaktadır. Thasos mühürleri üç grupta incelenir: Proto-Thasos mühürleri MÖ VI. yüzyılın sonu MÖ V. yüzyılın başına tarihlendirilir ve bu mühürler sadece sembollerden oluşur³²⁸. Erken mühürler olarak isimlendirilen ikinci grup MÖ IV. yüzyıl başları MÖ 345 yılı arasına tarihlendirilir ve mühürlerde sıklıkla kısaltma olarak yazılan biri üreticiye diğeri yöneticiye, ait iki isim yer alır³²⁹. Chavdar Tzochev tarafından yayınlanan çalışma Thasos mühür kronolojisi açısından önemlidir³³⁰. Tek kulp üzerine basılan mühürde bazen “επι” edatının yer alması, yöneticiyi üreticiden ayırmaktadır³³¹.

³²² Yvon Garlan, *Les Timbres Amphoriques de Thasos I, Tibres Protothasiens et Thasiens Anciens, Etudes Thasiennes XVIII*. 1999, ss. 54,55,57,58; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 83.

³²³ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 84.

³²⁴ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 84; Thasos şarabı ile övgüde bulunan antik yazarların bazıları; Aristophanes, *Lysistrata (Kadınların Savaşı)*, (Çev. Azra Erhat-Sabahattin Eyüboğlu), 1966. 29-30; Athenaeus, *The Deipnosophists*, (İngilizce Çev. Charles Burton Gulick, In Seven Volumes, William Heinemann) Volume I (1969), Volume IV (1957), Volume V (1955), Volume VI (1950). I, 29 e-f.

³²⁵ Virginia Grace, *Amphoras and the Ancient Wine Trade* 1979, s.11, fig. 29-30; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 84.

³²⁶ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 88.

³²⁷ Yvon Garlan, *Vin et Amphores de Thasos*, 1988, s.15; Garlan, 1999, s. 54; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 84.

³²⁸ Virginia Grace, “Early Thasian Stamped Amphoras”, *Supplement AJA* 50, 1946, s. 31-38; Garlan, 1999, s. 156; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 84.

³²⁹ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 85.

³³⁰ Chavdar Tzochev, *Stamps From Thasos, The Athenian Agora XXXVII*. 2016.

³³¹ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 50.

Thasos mühürlerinin en önemli özelliği “Θασίων” etniğini mühürlerinde her zaman kullanması³³² ve tek kulp üzerine mühür uygulamasıdır. Diğer bir özellik ise sembol yelpazesinin çok geniş olmasıdır; çeşitli nesnelerden hayvanlara, Thasos sikkelerindeki ve başka kentlerin sikkelerindeki semboller Thasos mühürlerin de kullanılır³³³.

Thasos mühürlerinin son grubu Geç Mühürler olarak isimlendirilir. Bu grup MÖ 345 ve sonrasına tarihlenir, bu mühürlerde etnik, sembol ile birlikte tek bir isim yer almaktadır³³⁴. *Sigma* harfi Thasos mühür kronolojisinde ve tarihlendirilmesindeki rolü çok fazladır. Çalışmalara göre; MÖ III. yüzyıl başına kadar dört kollu *Sigma* kullanılmış, daha sonra MÖ III. yüzyılın ilk yarısında yaklaşık 60 yıl *Sigma* hilal biçimde kullanılmış ve tekrar MÖ II. yüzyılın ikinci yarısı ile MÖ II. yüzyılda dört kollu *Sigma* formunu almış ve sonrasında yine hilal biçimindeki Sigma kullanılmıştır³³⁵.

Soli Pompeiopolis buluntuları içersinde Thasos mühürleri altı örnek ile temsil edilmektedir. Yönetici *Polyneikes*’e ait aynı kalıptan iki mühür (Th. 1, Th. 2) tespit edilmiştir. Th. 1 katalog numaralı örnekte aynı mühür kulba iki kez uygulanmıştır. Peş peşe mühürlenmesinin nedeni, mührün bozulup boya ile uygulanmasının amphoranın içerisindeki maddeye karşı güvensizlik oluşturabileceği endişesiyle açıklanabilir. Th. 3 katalog numaralı mühür Tarsus Gözlükule’deki örnekle muhtemelen aynı kalıpla basılmış olsada kulpların formları birbirinden çok farklıdır. Th. 5 katalog numaralı örnek kulp formundan ve üzerinde yer alan monogramdan dolayı Thasos mührü olarak sınıflandırılmıştır.

Soli Pompeiopolis’de tespit edilen Thasos mühürleri sayesinde Kuzey Ege ile Doğu Akdenizin MÖ IV. ve III. yüzyıllarda ticari bağlar kurduğu anlaşılmaktadır. Ancak buluntuların bu tarihler ile sınırlı kalması Rhodos’un özellikle MÖ II. yüzyılda Soli Pompeiopolis ve Akdeniz pazarındaki etkisi ile açıklanabilir.

³³² Anne-Maria Bon – Antoine Bon, *Les Timbres Amphoriques de Thasos, Etudes Thasiennes IV*. 1957, s. 26.

³³³ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 85,86.

³³⁴ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 86.

³³⁵ Garlan, 1988, s.25; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 86.

Kat. No	: Th.1
Env. No	: 01SH08
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Y-6 k.1
Kökeni	: Thasos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.5x2.5 cm
Yönetici	: Polyneikhes
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Θ Y
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 4. yüzyıl
Hamur Rengi	: 7,5 YR 5/6 strong brown
Astar Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: Bon-Bon, 1957, s.343, no. 1368.
Yazıt	: Θασίων

Θ Y

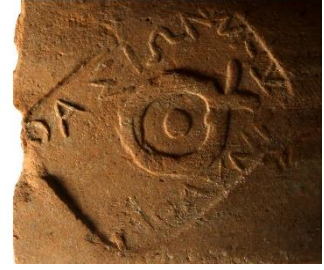
Πολυνείκης

İsmi okunan yönetici Polneikhes, mühürlerinde genellikle harfleri sembol olarak kullanır. Bu yönetici M. Debidour MÖ325-310 arasına tarihlendirirken³³⁶ C. Tzochev ise oluşturduğu kronolojide MÖ308-298 arasına tarihlendirmiştir³³⁷.

³³⁶ Michel Debidour, "En Classant les Timbres Thasiens", *BCH Suppl.* 13, 1986, s. 331.

³³⁷Chavdar Tzochev, "Notes On The Thasian Amphora Stamps Chronology", *Archaeologia Bulgarica XIII* 2009, s.65, table. 3.

Kat. No	: Th.2 99SH08
Env. No	: 99SH08
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras-2
Kökeni	: Thasos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.5x2.5 cm
Yönetici	: Polyneikhes
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Θ Y
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 4. yüzyıl
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi	: 7,5 YR 6/4 light brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Bon–Bon, 1957, s.343, no. 1368.
Yazıt	: Θασίων Θ Y Π[ο]λυνείχης

Th.1 numaralı örnekle aynı kalıptan mühürlenmiştir.

Kat. No	: Th.3
Env. No	: 05SH03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-6 k.9 18.00-17.85 m
Kökeni	: Thasos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: Belirsiz
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Üzüm salkımı, amphora, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 3. yüzyıl başı
Hamur Rengi	: 5 YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: Grace, 1950, s. 146, no. 86,87; Cankardeş-Şenol, 2000, s.380, no. 189.
Yazıt	: [...] Σ [...] Ω [...]IA[.....] Üzüm salkımı, amphora

Tarsus Gözlükule kazı deposunu gezmemize olanak tanıyan değerli kazı başkanına ve ekibine yukarıdaki mührün Tarsus'daki örneğini görme fırsatını tanıdıkları için kendilerine teşekkür ederim. Ancak mühür kalıp olarak aynı olsa da kulp formu, hamur ve yüzey rengi çok farklıdır, aynı kalıptan mühürlenmiş farklı amphoralar olduğu çok açıktır. Soli Pompeiopolis örneği kulp boyutu bakımından küçük boyutlu bir amphoraya ait olmalıdır.

Kat. No	: Th.4
Env. No	: 08SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-6 k.16 17.40 m.
Kökeni	: Thasos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.3x2.2 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Poulys ³³⁸
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Lyre?, merkezde
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 324-304 ³³⁹
Hamur Rengi	: 2.5 YR 4/8 red
Boya	: 10 R 4/8 red
Astar Rengi	: 10 R 4/8 light brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: [Θασίων] Lyre? Πούλυς

Dudak altında ve ağızın içinde kırmızı boya tespit edilmiştir.

³³⁸ Tzochev, 2016, Table 2.

³³⁹ Tzochev, 2016, s. 141, no. 188-192.

Kat. No : Th.5
Env. No : 01SH24
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük H-3 k.1
Kökeni : Thasos
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : Kırık
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Thyrsos ?, merkezde
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. 3. yüzyıl ?
Hamur Rengi : 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 5 YR 7/4 pink
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : Θα.....

Thyrsos ?

.....

Kat. No : Th. 6
Env. No : 14SH05
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük F-7 k.1 18.25-17.99
Kökeni : Thasos?
Mühür Formu : Kare
Mühür Ölçüleri : 2.0x2.0 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Monogram
Tarih : -
Hamur Rengi : 5 YR 6/8 reddish yellow
Boya Rengi : 10 R 6/8 light red
Astar Rengi : 5 YR 6/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : Θ A

Dudak altında kırmızı boya.

1.5. KHİOS

Khios adası Ege Denizi'nin doğusunda Batı Anadolu'ya yakın konumda yer almaktadır. Khios ticari pazara sürdüğü amphoralarını MÖ V. yüzyılın üçüncü çeyreğinden itibaren mühürlemeye başlamış ve bu işleme MÖ I. yüzyıla kadar devam etmiştir³⁴⁰.

Khios'un amphoralarını mühürlemesine sebep olarak, Atina'nın Yunan coğrafyasında ortak hacim standardı oluşması yönündeki baskılarından dolayı Khios'un şişkin boynu ile bilinen amphora formunun değişikliğe uğraması sonucu yeni bir tipin ortaya çıkması ve bunun sonucunda adanın ticari anlamda olumsuzluk yaşamamak adına sikkelerinde de kullandığı tipte mühürleme yapmaya başlaması gösterilebilir³⁴¹.

Khios mühürleri iki grupta incelenmektedir. İlk grup, adanın sikkelerinde de kullandığı tip ile adanın etniğini taşıyan mühürlerdir. Bu tip mühürlerde, oturan, kanatları açık ve sağa dönük sphenks, karşısında ise *Şişkin Boyunlu Khios Amphorası*³⁴² yuvarlak formlu mühürlerde betimlenmiştir³⁴³. Bu grup mühürleme MÖ V. yüzyılın son çeyreği ile başlamıştır³⁴⁴. İkinci grup mühürler yeni tip amphoralarla birlikte *χίαν* etnikonu ile mühürlenirken bu mühürler boyun veya kulp üzerinde görülmektedir³⁴⁵. İkinci grup mühürler MÖ IV. yüzyılın sonu ile MÖ III. yüzyılın başlarında başlayıp MÖ I. yüzyıla kadar düzensiz olarak devam etmiştir³⁴⁶. Tek kulpa uygulanan mühür çok sık olmasa da amphoraların boyunlarına da uygulanmıştır³⁴⁷.

Hellenistik dönemde artan şarap talebini Rhodos ve Knidos büyük oranda karşılarken, Khios'un kaliteli ve pahalı şarabıyla³⁴⁸ pazardan yer alması zorlaşmış, üretip mühürlediği *lagynoslar* ile uygun fiyatlarda sunduğu şarabıyla ticari payını artırma yoluna gitmiş olmalıdır³⁴⁹. Soli-Pompeiopolis buluntuları içinde Sütunlu Cadde'den ele

³⁴⁰ Börker – Burow, 1998, s.59.

³⁴¹ Erkan Alkaç, *Hellenistik Dönemde Khios'ta Mühürlü Amphora Üretimi Ve Mühürleme Sistemleri*, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi) 2012, s. 92, 93.

³⁴² Sezgin, 2012, s. 300 vd.

³⁴³ Grace, 1934 s. 303, 304; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 95, 96; Alkaç, 2012, s. 93.

³⁴⁴ Alkaç, 2012, s. 95.

³⁴⁵ Alkaç, 2012, s. 93.

³⁴⁶ Alkaç, 2012, s. 95.

³⁴⁷ Alkaç, 2012, s. 100.

³⁴⁸ Strabon, XIV, 2, 19.

³⁴⁹ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 176; Alkaç, 2012, s. 102.

geçmiş bir adet mühürlü Khios amphorası kulp parçası yer almaktadır ve üzerindeki mühür üretici *Praksios*'a aittir.

Kat. No	: Kh. 1
Env. No	: 01SY06
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-2 Tabak-2 k.12
Kökeni	: Khios
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 4,9x1,0 cm
Yönetici	: -
Üretici	: Praksios
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ ca. 2. yüzyıl-erken 1. yüzyıl
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/2 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Alkaç, 2012, s.492, no. 482.
Yazıt	: Πράξιου

1.6. KOS

Ege Denizi'nin güneyinde yer alan Kos Ada'sı Hellenistik dönemde şarap üretimi ve ihracatı ile önemli üreticiler arasında yer almıştır. Kos amphoralarına özgü ikiz kulpların bir tanesine sistemsiz olarak mühürleme uygulamıştır³⁵⁰. İkiz kulpun ikinci parçasına sembol ve monogramdan oluşan ikinci bir mührün bazen uygulandığı görülmektedir³⁵¹.

Genellikle tek satırdan oluşan Kos mühürleri kısaltma ve monogram şeklinde de görülürken³⁵², lobut, thyrsos, Caduceus, trident, lyra gibi sembollerde zaman zaman mühürlerde yer almış³⁵³ ve *κωλον* etniğini kullanılmıştır³⁵⁴.

Adanın sadece ikiz kulplu amphora değil tek kulplu (monofide) amphora üretip mühürlediği ve bu tip amphoraların Rhodos taklidi olduğu anlaşılmıştır³⁵⁵. Kos amphoralarında elde edildikleri tabakalar ile mühürlemenin MÖ II. – I. yüzyıllar içerisinde yoğun olarak uygulandığı anlaşılmıştır³⁵⁶.

Kos dört adet mühürlü kulp ile çalışmada yer almakatadır. Ko. 3 katalog numaralı örnekte sadece *cornucopia* sembolü bulunmaktadır. Üretici Kharmenos'a ait örneğin yanı sıra tanımlanamayan Ko. 1 numaralı örnek ile Ko. 2 numaralı monogram mühür buluntuların devamını oluşturmaktadır.

³⁵⁰ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 52.

³⁵¹ Virginia Grace, "Stamped Handles of Commercial Amphoras", *NESSANA I*, 1962 s. 123, no. 24; Cankardeş-Şenol, 2000, s. 52.

³⁵² Cankardeş-Şenol, 2000, s. 52.

³⁵³ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 104.

³⁵⁴ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 52; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 104.

³⁵⁵ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 51.

³⁵⁶ Cankardeş-Şenol, 2000, s. 52.

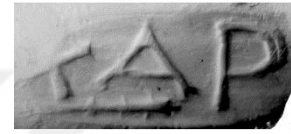
Kat. No	: Ko. 1
Env. No	: 01SH25
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3 k.1
Kökeni	: Kos
Mühür Formu	:
Mühür Ölçüleri	: 3.5x1.8 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ 2. yüzyıl başı
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/2 pale yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: Lawall, 2007, s. 55, taf. 12 AH 69.
Yazıt	: Ἀντί

Kat. No : Ko. 2
Env. No : 99SH09
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük Teras I
Kökeni : Kos
Mühür Formu : -
Mühür Ölçüleri : Kırık
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Monogram
Tarih : -
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : 10 R 5/3 weak red
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : A Λ

Kat. No	: Ko. 3
Env. No	: 15SH03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3/F-3 k.1
Kökeni	: Kos
Mühür Formu	: -
Mühür Ölçüleri	: Kırık
Yönetici	: -
Üretici	: Kharmenos ?
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Lobut, altta
Yazıtın Biçimi	: Normal
Tarih	: MÖ 3. yüzyıl ortaları
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 2,5 Y 7/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Jöhrens, 2001, s. 446, no. 359.
Yazıt	: Xάρ[μενος] <i>Lobut</i>

Kat. No	: Ko. 4
Env. No	: 13SY03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde F-7/F-8 k.4 6.13-5.66 m.
Kökeni	: Kos
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.2x1.1 cm
Yönetici	:
Üretici	:
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Cornucopia
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	:
Hamur Rengi	: 2,5 YR 5/6 red
Astar Rengi	: GLEY1 8/1 10 Y light greenish gray
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: <i>Cornucopia</i>

1.7. KIBRIS

Kıbrıs Ada'sı konumuyla gerek adanın kendi ticari aktivitelerinde gerekse bölgenin ticari rotalarını kullanan devletler açısından Akdeniz ticareti için her dönemde önemli rol oynamıştır. Bu durumun gereği olarak Kıbrıs Adası'ndaki kentler adanın sahip olduğu doğal olanakları sayesinde Bronz Çağdan itibaren Akdeniz pazarında ihracatçı olarak baskın rol oynamıştır³⁵⁷.

Ada ticari ürünlerini MÖ VIII. yüzyıldan itibaren üretmeye başladığı *sepet kulplu amphoralar* ile pazara sunmuş³⁵⁸ ve bu tip amphoraları MÖ II. yüzyıla kadar üretmiştir³⁵⁹. Adanın amphora üreten merkezleri Salamis, Paphos, Kition ve Kourion' dur³⁶⁰. Ancak sepet kulplu amphoraların Kıbrıs Adası dışında Suriye-Fenike, Filistin ve Mısır'da da üretildiği düşüncesi aynı periyotlarda ağız, gövde profilleri farklılıklarının izlenmesinden³⁶¹ dolayı bu amphora tipinin üretim yeri sorunu oluşmuş, buna rağmen Kıbrıs Adası sepet kulplu amphoraların üzerinde adanın en erken mühür örneklerinin bulunması³⁶² ve bu tip amphoraların tüm formlarının ve form gelişiminin adada gözlenmesi³⁶³ nedeniyle sepet kulplu amphoraların tek başına olmasa da en önemli üretim yeri olarak gösterilebilir.

Erken sepet kulplu amphoralar form olarak iki koninin birleşimi gibi duran hantal yapılı gövdesi, omuz bitiminden çıkıp yuvarlatılmış ağız kenarlarını bazen aşan yuvarlak kesitli dik kulpları olan bir amphora tipidir. Bu tip MÖ V. yüzyıla kadar kullanılmış ve bu tarihten sonra uzayan gövde ve boyun formuyla birlikte iç hacminde daralma gözlenmiştir³⁶⁴. L. Zoroğlu yapmış olduğu çalışmada sepet kulplu amphoraları form gelişimine göre üç tipe ayırmış ve Tip I'i MÖ VII. yüzyıl ile MÖ VI. yüzyıl, Tip II'yi

³⁵⁷ Kaan Şenol, "Kıbrıs'da Amphora Üretimi", *İdol* 23, 2004, s. 10.

³⁵⁸ Yves Calvet, "Les Amphores Cypriotes et Leur Diffusions en Mediterranee Orientale", *BCH Suppl XIII*, 1986, s. 505 vd; Şenol, 2004, ss. 10-11; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 129.

³⁵⁹ Şenol, 2004, s. 11; Erkan Alkaç, "Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası", *Seleucia* 7, 2017, s. 120.

³⁶⁰ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 130; Cankardeş-Şenol – Alkaç, 2007, s. 324; Dündar, 2017, s. 350.

³⁶¹ Zoroğlu, 2013, s. 43; Alkaç, 2017, s. 120.

³⁶² Dündar, 2017, s. 350.

³⁶³ Zoroğlu, 2013, s. 43.

³⁶⁴ Cankardeş-Şenol, 2006, s. 130; Şenol, 2004, ss. 10-11.

MÖ VI. yüzyıl ile MÖ erken V. yüzyıl ve Tip III'ü de MÖ V. yüzyıl ile MÖ IV. yüzyıllar arasındaki tarih aralığına yerleştirmiştir³⁶⁵.

Sepet kulplu amphora kulpları çalışmada yer alan örneklerde de olduğu gibi kazıma olarak işaretlenmiş veya kulpların gövdeye birleştiği noktaya yakın yuvarlak formlu mühürler ile mühürlenmiştir. Kıbrıs adası sepet kulplu amphoraların yanı sıra MÖ IV. yüzyıldan itibaren Yunan amphoralarına form olarak benzer amphoralar da üretmeye başlayıp mühürlemiştir³⁶⁶. Kıbrıs adası kendi özgün amphora tiplerinin yanında taklit amphoralar da üretip mühürlemiştir. MÖ IV. yüzyılda Khios amphoraları ada tarafından taklit edilmiş³⁶⁷, Hellenistik dönemde zirveye ulaşan ticari rekabet ile birlikte Rhodos taklidi üretimin Salamis'te olduğu tespit edilmiştir³⁶⁸.

Soli Pompeiopolis mühürlü amphora kulpları içersinde Kıbrıs kökenli otuz iki adet örnek yer almaktadır. Kıbrıs kökenli mühürlerin çoğunluğunu (on dokuz adet) mühürlenmiş veya işaretlenmiş sepet kulplu amphoralar oluşturmaktadır. Kıbrıs mühürlerinin kataloglanması şu şekilde yapılmıştır; sepet kulplu amhoralar sırasıyla baskı mühürler ve işaretli kulplar olarak katalogda ilk olarak yer almaktadır, sepet kulpluların ardından ise dikey kulplu amphoralar yer almaktadır.

³⁶⁵ Zoroğlu, 2013, s. 37 vd.

³⁶⁶ Şenol, 2004, s. 11; Dündar, 2017, s. 350.

³⁶⁷ Şenol, 2004, s. 11.

³⁶⁸ Yves Calvet, alamine de Chypre III Les timbres amphoriques (1965-1970), 1972, s. 57, no. 113; Şenol, 2004, s. 11; Cankardeş-Şenol, 2006, s. 172; Dündar, 2017, s. 350.

Kat. No	: Kb. 1
Env. No	: 99SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I k.125
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.6 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma/Monogram
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 10 YR 5/3 brown
Astar Rengi	: GLEY1 8/1 10 Y light greenish gray
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: AΦ veya ΦA

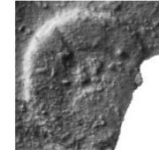

Sepet kulplu amphora.

Kat. No : Kb. 2
Env. No : 00SH15
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük G-2. k.2
Kökeni : Kıbrıs
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma/Monogram
Tarih : MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi : 7,5 YR 5/4 brown
Astar Rengi : 7,5 YR 6/3 light brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : AΦ veya ΦA
Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb. 3
Env. No	: 01SH12
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-3 k.1
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.3 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma/Monogram
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 7,5 YR 4/4 brown
Astar Rengi	: 7,5 YR 6/4 light brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: AΦ veya ΦA

Sepet kulplu amphoralar ile aynı mührü taşımasına rağmen kulp formu sepet kulp biçiminde değildir. Bu durum söz konusu mühürlemenin farklı amphora formları üzerinde de uygulandığını göstermektedir.

Kat. No : Kb. 4
Env. No : 00SH07
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük G-3
Kökeni : Kıbrıs
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma/Monogram
Tarih : MÖ III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : AΦ veya ΦA
Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb.5
Env. No	: 01SH20
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-3 k.1
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.0 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma/Monogram
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: ΑΓ veya ΓΑ

Kat. No : Kb. 6
Env. No : 01SH22
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük F-4 k.1
Kökeni : Kıbrıs
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma/Monogram
Tarih : MÖ III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/4 light brown
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : ΑΓ veya ΓΑ

Kat. No : Kb. 7
Env. No : 00SH06
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük G-3
Kökeni : Kıbrıs
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma/Monogram
Tarih : MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : ΑΓ veya ΓΑ
Sepet kulplu amphora.

Kat. No : Kb. 8
Env. No : 01SY30
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-5 k.18
Kökeni : Kıbrıs
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 3.6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma/Monogram
Tarih : MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi : 5 YR 6/8 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : AT veya TA
Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb. 9
Env. No	: 99SH03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I 17.56 m.
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.4 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma/Monogram
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 5 Y 7/2 light gray
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: AY veya YA

Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb. 10	
Env. No	: 00SH14	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-3	
Kökeni	: Kıbrıs	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 2.5 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: -	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma	
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl	
Hamur Rengi	: 7,5 YR 5/6 strong brown	
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s. 54; Grace, 1950, s. 146.	
Yazıt	: ΦΠ	

Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb. 11
Env. No	: 99SH02
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.4 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: KI

Sepet kulplu amphora.

Kat. No : Kb. 12
Env. No : 00SH04
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük I-3
Kökeni : Kıbrıs
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma
Tarih : MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi : 2.5 YR 6/8 light red
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : KI

Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb. 13
Env. No	: SHYÜZEY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 10 YR 7/3 pale brown
Astar Rengi	: 2,5 Y 7/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: TI veya IT

Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb.14
Env. No	: 01SH28
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-2 k.1
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.3 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/4 light brown
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: XO veya OX

Sepet kulplu amphora.

Kat. No : Kb. 15
Env. No : 00SH09
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük G-3 k.1
Kökeni : Kıbrıs
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.0 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ c.a III.-II. yüzyıl
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -
Sepet kulplu amphora.

Kat. No	: Kb. 16
Env. No	: 01SH21
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-3 k.1 17.38 m
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. VII.-VI. yüzyıl ³⁶⁹
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 5 Y 8/3 pale yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: Zoroğlu, 2013, s. 43, no. 4, fig. 13.
Yazıt	: -
Sepet kulplu amphora.	

³⁶⁹ Gunnar Lehmann, Nort Syria and Cilicia, c. 1200-330 BCE”, *Beyond the Homeland: Markers in Phoenician Chronology Ancient Near Eastern studies Supplement* 28, 2008, ss. 144-145, 148-149; Zoroğlu, 2013, s. 42, tab. 1.

Kat. No	: Kb. 17
Env. No	: 02SH03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-8 k.15 17.42 m
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. VII.-VI. Yüzyıl ³⁷⁰
Hamur Rengi	: 2,5 Y 7/6 yellow
Astar Rengi	: GLEY1 8/1 10 Y light greenish gray
Karşılaştırma Örnekleri	: Zoroğlu, 2013, s. 43, no. 4, fig. 13.
Yazıt	: -
Sepet kulplu amphora.	

³⁷⁰ Lehmann, 2008, ss. 144-145, 148-149; Zoroğlu, 2013, s. 42, tab. 1.

Kat. No	: Kb. 18
Env. No	: 12SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-6 18.70-18.59 m
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. VII.-VI. yüzyıl ³⁷¹
Hamur Rengi	: 2,5 Y 7/6 yellow
Astar Rengi	: GLEY1 8/1 10 Y light greenish gray
Karşılaştırma Örnekleri	: Zoroğlu, 2013, s. 43, no. 4, fig. 13.
Yazıt	: -
Sepet kulplu amphora.	

³⁷¹ Lehmann, 2008, ss. 144-145, 148-149; Zoroğlu, 2013, s. 42, tab. 1.

Kat. No	: Kb. 19
Env. No	: 12SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-6 k. 9d. 19.00-18.76 m
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. VII.-VI. yüzyıl? ³⁷²
Hamur Rengi	: GLEY1 8/1 10 Y light greenish gray
Astar Rengi	: GLEY1 8/1 10 Y light greenish gray
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	:

Sepet kulplu amphora. Değerli hocam Prof. Dr. RECAİ TEKOĞLU sözlü görüşmemizde kulbun üzerinde *sami* dilinde yazılmış bir şahıs isminin yer aldığını ve resimdeki, ok yönünde okunması gerektiği bilgisini vermiştir, kendisine sağlamış olduğu değerli bilgiler için çok teşekkür ederim.

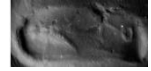
³⁷² Lehmann, 2008, ss. 144-145, 148-149; Zoroğlu, 2013, s. 42, tab. 1.

Kat. No	: Kb. 20
Env. No	: 10SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük k.8 d. 18.86-18.73 m
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. VII.-VI. yüzyıl ³⁷³
Hamur Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Zoroğlu, 2013, s. 43, no. 4, fig. 13.
Yazıt	: -
Sepet kulplu amphora.	

³⁷³ Lehmann, 2008, ss. 144-145, 148-149; Zoroğlu, 2013, s. 42, tab. 1.

Kat. No	: Kb. 21
Env. No	: 00SH10
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-3 k.1
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Köşeleri yuvarlatılmış dörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.5x1.2 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Çiçek?, solda
Yazıtın Biçimi	: Monogram
Tarih	: MÖ ca. IV. yüzyıl
Hamur Rengi	: 2,5 YR 5/6 red
Astar Rengi	: 2,5 YR 5/6 red
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1986, s. 511, no. 3.
Yazıt	: Çiçek AO ya da OA

Kat. No	: Kb. 22
Env. No	: 06SH04
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük G-7 k.3 18.18-18.04 m
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Köşeleri yuvarlatılmış dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 3.5x2.0 cm
Yönetici	:
Üretici	: Kıbrıs hece alfabesinde üretici ismi?
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kıbrıs hece alfabesi?
Tarih	: MÖ ca. IV.- erken III. yüzyıl
Hamur Rengi	: 2,5 YR 4/8 red
Astar Rengi	: 10 R 5/8 red
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: Kıbrıs hece alfabesi ti - ? - ?

Shalev–Matskevich’in³⁷⁴ yayınında 1 ve 2 numaralı örnekler ile yukarıdaki mühür, mühür formu, kulp formu ve yazı karakteri bakımından benzese de birebir aynı olmayıp, mühürdeki harfler bakımından farklılar söz konusudur ve önerilen tarih aralığı bu örnek için de önerile bilinir.

³⁷⁴ Yiftah Shalev–Sveta Matskevich, “Bottled On Cyprus”? Stamped Handles With Cypro-Syllabic Signs From Tel Dor (ISRAEL)”, *Phéniciens d'Orient et d'Occident: Mélanges Josette Elayi CIPOA* 2, 2014, s. 263-275.

Kat. No	: Kb. 23	
Env. No	: 15SH08	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H 2 - H 3 / I 3 - H3 k.1 d.	
Kökeni	: Kıbrıs	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 2.2 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: -	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Monogram	
Tarih	: MÖ ca. 160-146 ³⁷⁵	
Hamur Rengi	: 2,5 YR 5/6 red	
Astar Rengi	: 10 YR 7/6 yellow	
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s. 62, no. 125; Cankardeş-Şenol – Şenol, 2013, s.74, CyAS11; Finkielsztejn, 2013, s. 95-96, no. 51-52.	
Yazıt	: Π A P yada M A P O Y	

³⁷⁵ Gonca Cankardeş-Şenol – Kaan Şenol, "Preliminary Remarks on Cypriot Amhorae and Stamps from Alexandria", Mark L. Lawal-Jhon Lund (Ed.), *The Transport Amphorae and Trade of Cyprus*, 2013, s. 74, CyAS11.

Kat. No	: Kb. 24	
Env. No	: 15SH10	
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük I-2 Sondaj 1 k.2 d. 16.16-16.14 m.	
Kökeni	: Kıbrıs	
Mühür Formu	: Yuvarlak	
Mühür Ölçüleri	: 1.0 cm	
Yönetici	: -	
Üretici	: -	
Ay Adı	: -	
Sembol ve Sembolün Yeri	: -	
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma/Monogram	
Tarih	: MÖ ca. erken III. yüzyıl	
Hamur Rengi	: 2,5 YR 6/6 light red	
Astar Rengi	: 10YR 7/4 very pale brown	
Karşılaştırma Örnekleri	: Finkielsztejn, 2013, s. 98, no. 68.	
Yazıt	: S P	

Kat. No	: Kb. 25
Env. No	: 01SH32
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük
Kökeni	: Kıbrıs
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.3 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma/Monogram
Tarih	: MÖ ca. erken III. yüzyıl
Hamur Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Astar Rengi	:
Karşılaştırma Örnekleri	: Finkielsztejn, 2013, s. 98, no. 68.
Yazıt	: S ↑(ti?)

Kb. 24 katalog numaralı örnek ile kulp formları aynı olup mühürdeki ikinci karakterin farklı olması bir seri veya üretici/atölye olarak düşünülebilir.

Kat. No	: Kb.26
Env. No	: 99SH13
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras 1 17.48 m
Kökeni	: Kıbrıs ?
Mühür Formu	: Yuvarlatılmış dörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.5x2.2 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Semitic/Cypriot
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 2,5 Y 7/4 pale brown
Astar Rengi	: 2,5 Y 7/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Ariel, 2005, s.185, 16.
Yazıt	: OcSc

Kb. 26, 27, 28, 29 aynı mührü taşıyan ve aynı formda kulplar olsalar da hamur rengi bakımından birbirlerinden ayrılırlar³⁷⁶.

³⁷⁶ Mühürler ile ilgili detaylı bilgi için bakınız Ariel, 2005, s. 185-187.

Kat. No	: Kb.27
Env. No	: 99SH27
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I 18.60 m.
Kökeni	: Kıbrıs ?
Mühür Formu	: Yuvarlatılmış dörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.5x2.2 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Semitic/Cypriot
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 5 YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Ariel, 2005, s.185, 16.
Yazıt	: OcSc

Kat. No	: Kb. 28
Env. No	: 99SH23
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I 17.50 m.
Kökeni	: Kıbrıs ?
Mühür Formu	: Yuvarlatılmış dörtgen
Mühür Ölçüleri	: x2.0 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol	: -
Yazıtın Biçimi	: Semitic/Cypriot
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 7,5 YR 5/6 strong brown
Astar Rengi	: 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: Ariel, 2005, s.185, 16.
Yazıt	: OcSc

Kat. No	: Kb. 29
Env. No	: 99SH12
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük TERAS 2
Kökeni	: Kıbrıs ?
Mühür Formu	: Yuvarlatılmış dörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.1x1.8 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Semitic/Cypriot
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 2,5 YR 5/8 red
Astar Rengi	: -
Karşılaştırma Örnekleri	: Ariel, 2005, s.185, 16.
Yazıt	: OcSc

Kat. No	: Kb. 30
Env. No	: 11SY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-7 k.3 3.72-3.58 m
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.0 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl ³⁷⁷
Hamur Rengi	: 10 YR 6/4 light yellowish brown
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: P

Δ E

I

E. Dünder ve A. Gerçek tarafından hamur yapısı ve kulp profili açısından Kıbrıs üretimi olarak tanımlanan mühürlü kulp³⁷⁸ katalogta Kıbrıs mühürleri arasında değerlendirilmiştir. Kb. 31, 32 numaralı örnekler ile benzer olan bu mühürün diğer iki mühürden tek farkı, mühür içersindeki bir karakterin farklı olmasıdır. Bu durum mühürleme sistemindeki seri farklılığı olarak düşünülebilir.

³⁷⁷ Erkan Dünder-Ayça Gerçek, 2018, s. 164, no. SH 20.

³⁷⁸ Dünder-Gerçek, 2018, s. 164.

Kat. No : Kb. 31
Env. No : 01SH15
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük H-3 k.1 17.35 m
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.0 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl³⁷⁹
Hamur Rengi : 7,5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : P

Δ Ω

I

³⁷⁹ Dündar-Gerçek, 2018, s. 164, no. SH 20.

Kat. No	: Kb. 32
Env. No	: 99SH17
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük SH-2 T-20
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.7 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl ³⁸⁰
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: P

Δ Ω

I

KöS. 31 örneği ile aynı kalıp olmalarına rağmen kalıp yönü, kulbun hamur rengi ve katkıları bakımından farklıdırlar.

³⁸⁰ Dündar-Gerçek, "Imported Hellenistic Stamped Amphora Handles from Tatarlı Höyük (in the Province of Adana-Turkey)", *Gephyra* 15, 2018, s. 164, no. SH 20.

1.8. KÖKENİ SAPTANAMAYAN MÜHÜRLER

Aşağıda yer alan kökeni saptanamayan (otuz yedi adet) kulplar bir veya birden fazla harften oluşan monogram ve kısaltma ya da çeşitli semboller taşımaktadır. Elimizdeki örneklerde sahip olduğumuz bilgiler değerlendirilerek katalogda sunulmuştur. Kökeni saptanamayan bu örnekler elegeçtikleri tabakalarda bulunan tarih veren diğer mühürlerden yola çıkarak tarih önerileri yapılmıştır.

Kat. No	: KöS. 1
Env. No	: 14SY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde B10/11 4.22-4.02 m.
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.5x1.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Üzüm, solda
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 10 YR 6/6 brownish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: Calvet, 1972, s. 67, no. 142.
Yazıt	: Üzüm ΙΔ

Kat. No : KöS. 2
Env. No : 01SY39
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-4 Sondaj k.27
Kökeni : -
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : Kırık
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : -
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : AΦPO....

Kat. No : KöS. 3
Env. No : 06SH02
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük E-6 k.3 19.26-19.13 m.
Kökeni : -
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : -x0.9 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl?
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : 5 YR 6/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : A

Kat. No	: KöS. 4
Env. No	: 01SH29
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-3 k.2
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Oval
Mühür Ölçüleri	: Belirsiz
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Hilal biçiminde Sigma
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl sonu II. yüzyıl ortası?
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi	: 5 YR 7/4 pink
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: ΟΣΚΝ.. ΑΓΕΣΤΡΑ..

Kat. No : KöS. 5
Env. No : 01SH16
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük G-2
Kökeni : -
Mühür Formu : -
Mühür Ölçüleri : -
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi :-
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl?
Hamur Rengi : 5 YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi : 7,5 YR 6/4 light brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : ?

Kat. No : KöS. 6
Env. No : 15SH11
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük E-6 Sondaj 3 17.34-17.22 m
Kökeni : -
Mühür Formu : Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri : Belirsizx1.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : -
Hamur Rengi : 5 YR 6/8 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : T A ...

Kat. No : KöS. 7
Env. No : 14SH02
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük E-2 k.4 19.30-18.98 m.
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.0cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Monogram
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl?
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : Γ K P

Kat. No : KöS. 8
Env. No : 01SY02
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-4 k.22
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Çelenk, yazıtın çevresi
Yazıtın Biçimi : Normal
Tarih : -
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/4 light brown
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : A Y
Çelenk

Kat. No	: KöS. 9
Env. No	: 01SH14
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük H-3
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi	: 2,5 Y 8/3 pale brown
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: I O ya da O I

Kat. No : KöS. 10
Env. No : 01SH27
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük F-3
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 1,6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi : 10 YR 8/2 very pale brown
Astar Rengi : 2,5 Y 8/2 pale yellow
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : o 2 yada 2 o

Kat. No : KöS.11
Env. No : 02SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük E-9 k.17 14.98-14.81 m
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 0.6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma
Tarih : -
Hamur Rengi : 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : S 2

Kat. No	: KöS.12
Env. No	: 99SH20
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Teras I
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: P T ya da P Γ

Kat. No : Kös. 13
Env. No : 01SY16
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde E-2
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.2 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi : 5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 2,5 Y 8/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : b ?

Kat. No : KöS. 14
Env. No : 01SH10
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük H-3
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 1.6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Monogram?
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi : 2,5 Y 8/3 pale brown
Astar Rengi : 2,5 Y 7/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : ?

Kat. No : KöS. 15
Env. No : 00SH08
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük E-6 19.81 m
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 1.6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma?
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi : 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : E I

Kat. No : KöS. 16
Env. No : 01SY28
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde F-5 sondaj
Kökeni : -
Mühür Formu : Dikdörtgen?
Mühür Ölçüleri : Kırıkx1.9 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı :-
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma
Tarih : MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : 10 YR 8/2 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : C I ya da Ω I

Kat. No	: Kös. 17
Env. No	: 06SH03
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük D-7/E-7 20.94-20.46
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.8 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi	: 5YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: Σ A ya da AΣ

Kat. No	: KöS. 18
Env. No	: 14SY02
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-12 k.5d. 5.02-4.79 m
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Dikdörtgen
Mühür Ölçüleri	: 2.2x1.9 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. III. – II yüzyıl
Hamur Rengi	: 2,5 YR 5/8 red
Astar Rengi	: 2,5 YR 6/6 light red
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: O

Kat. No : KöS. 19
Env. No : 01SH04
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük Y-6
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 1.5 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma
Tarih : MÖ ca. IV. yüzyıl?
Hamur Rengi : 5 YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : Θ

Kat. No	: KöS. 20
Env. No	: 00SH05
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük I-3
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 2.5 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Monogram?
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: ?

Kat. No : KöS. 21
Env. No : 01SH02
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük H-3
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 1.1 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma/Monogram
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Astar Rengi : 2,5 Y 7/4 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : ?

Kat. No : KöS. 22
Env. No : 01SH13
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük H-3
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 1.7 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kısaltma/Monogram
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : ?

Kat. No	: KöS. 23
Env. No	: 02SH04
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük E-8 k.15 17.42 m.
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Kısaltma ?
Tarih	: MÖ ca. VII.-VI. yüzyıl?
Hamur Rengi	: 7,5 YR 5/6 strong brown
Astar Rengi	: 2,5 Y 8/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: Φ ya da Θ

Pseudo-bifide tarzda bir kulp.

Kat. No : KöS. 24
Env. No : 06SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük F-7/F-8 20.46-20.09 m
Kökeni : -
Mühür Formu : -
Mühür Ölçüleri : -
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kazıma
Tarih : -
Hamur Rengi : 10 YR 4/1 dark gray
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : M ya da N

Kat. No : KöS. 25
Env. No : 02SH02
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük E-9/F-9 15.40-14.81 m
Kökeni : -
Mühür Formu : -
Mühür Ölçüleri : -
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : Kazıma
Tarih : -
Hamur Rengi : 7,5 YR 5/6 strong brown
Astar Rengi : 2,5 Y 7/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : A ya da v

Kat. No	: KöS. 26
Env. No	: 12SY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Sütunlu Cadde E-9 k.9d. 3.61-3.49 m
Kökeni	: -
Mühür Formu	: -
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: Dipinto
Tarih	: MÖ ca. II. yüzyıl
Hamur Rengi	: 7,5 YR 6/6 reddish yellow
Boya Rengi	: 7,5 R 4/8 red
Astar Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: A ya da Λ h?

Amphoranın boyun bölümüne ait bir parça.

Kat. No : KöS. 27
Env. No : 05SH06
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük E-6 17.60-17.50 m
Kökeni : -
Mühür Formu : Kazıma
Mühür Ölçüleri : -
Yönetici :-
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Tekerlek?
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi : 5 YR 5/8 yellowish red
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No	: KöS. 28
Env. No	: 07SH02
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-8/G-8 k.1 15.56-15.22 m.
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: Artı? ya da çarpı?
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: -
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi	: 5 YR 6/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: -

Kulbun boyutu bakımından ölçü kabı veya küçük boyutlu bir amphora olabilir.

Kat. No	: KöS. 29
Env. No	: 11SH01
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-6/F-7 k.1 18.60-18.14 m
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	:-
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: -
Hamur Rengi	: 2,5 Y 4/1 dark gray
Astar Rengi	: 5 Y 4/1 dark gray
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: -

Kulbun boyutu bakımından ölçü kabı veya küçük bir boyutlu amphora olabilir.

Kat. No	: KöS. 30
Env. No	: 02SH05
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük F-9 k.23 14.75-14.55 m
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Kazıma
Mühür Ölçüleri	: -
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: -
Hamur Rengi	: 5 YR 5/4 reddish brown
Astar Rengi	: 2,5 YR 5/8 red
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: -

Lagynos kulp parçası.

Kat. No : KöS. 31
Env. No : 05SH04
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük G-8 k.39 15.97-15.88 m
Kökeni : -
Mühür Formu : Kazıma
Mühür Ölçüleri : -
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Artı? ya da çarpı?
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : -
Hamur Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Astar Rengi : 5 YR 6/6 reddish yellow
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -
Lagynos kulp parçası.

Kat. No	: KöS. 32
Env. No	: 01SH19
Buluntu Yeri ve Seviyesi	: Soli Höyük Z-5 k.1
Kökeni	: -
Mühür Formu	: Yuvarlak
Mühür Ölçüleri	: 1.0 cm
Yönetici	: -
Üretici	: -
Ay Adı	: -
Sembol ve Sembolün Yeri	: -
Yazıtın Biçimi	: -
Tarih	: MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi	: 7,5 YR 4/4 brown
Astar Rengi	: 10 YR 6/4 light yellowish brown
Karşılaştırma Örnekleri	: -
Yazıt	: -

Kat. No : KöS. 33
Env. No : 01SH07
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 0.6 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Nokta, merkezde
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : -
Hamur Rengi : 2,5 YR 4/6 red
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : KöS. 34
Env. No : 01SH17
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük 19.66-19.51 m
Kökeni : -
Mühür Formu : -
Mühür Ölçüleri : -
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : Palmiye yaprağı?
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : -
Hamur Rengi : -
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : KöS. 35
Env. No : 99SH04
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Soli Höyük Teras I 17.77 m
Kökeni : -
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 1.0 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. III. yüzyıl?
Hamur Rengi : 2,5 Y 8/2 pale brown
Astar Rengi : -
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : KöS. 36
Env. No : 00SY01
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde
Kökeni : -
Mühür Formu : -
Mühür Ölçüleri : -
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : -
Hamur Rengi : 10 YR 6/4 light yellowish brown
Astar Rengi : 2,5 Y 7/3 pale brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

Kat. No : KöS.37
Env. No : 01SY41
Buluntu Yeri ve Seviyesi : Sütunlu Cadde A-1
Kökeni : Rhodos
Mühür Formu : Yuvarlak
Mühür Ölçüleri : 2.1 cm
Yönetici : -
Üretici : -
Ay Adı : -
Sembol ve Sembolün Yeri : -
Yazıtın Biçimi : -
Tarih : MÖ ca. III-II. yüzyıl ?
Hamur Rengi : 5 YR 7/6 reddish yellow
Astar Rengi : 5 YR 6/4 light reddish brown
Karşılaştırma Örnekleri : -
Yazıt : -

SONUÇ

Soli Pompeiopolis kazılarında 1999-2015 yılları arasında yüz seksen adet mühürlü amphora kulpu tespit edilmiştir. Mühürlerin %67'i Soli Höyük, %33'si ise Sütunlu Cadde buluntusudur (Grafik 2). Çalışılan yüz yetmiş altı adet mühürlü amphora kulpundan doksan üç adet ile Rhodos en yoğun buluntu grubunu oluşturmaktadır. Rhodos kökenli mühürlerden altı adedi ise Rhodos'un Batı Anadolu kıyılarındaki egemenlik alanı olan Rhodos Peraiası kökenlidir. Rhodos'un ardından yirmi dokuz mühür ile Kıbrıs ikinci grubu oluşturmaktadır. Knidos ve Thasos beş adet, dört adet ile Kos ve bir adet mühür ile Khios buluntular içerisinde yer almaktadır. Kökeni saptanamayan otuz dokuz örnekte çalışmada yer almıştır. (Grafik 1)

Soli Höyük'te bulunan Rhodos mühürlerine bakıldığında en erken buluntu Period I, en geç buluntu ise Period V içerisine tarihlenmektedir. Rhodos mühürlerinin Soli Höyük'te Rhodos buluntuları için baskın tarih MÖ III. yüzyıldır. Soli Höyük'te Rhodos buluntularının yoğunluğu MÖ II. yüzyıl içerisinde devam etmiştir. Rhodos Peraia buluntularının tamamı Soli Höyük'te ele geçmiştir ve tamamı MÖ III. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Rhodos Peraiası mühürlerinde yönetici Aristeidias I (RhP. 1), Polykharmos (RhP. 2) isimleri okunmaktadır. Bu yöneticilerin isimlerinin okunduğu mühürlerin formundan dolayı üretici Hieroteles ile ilişkilendirilmesi olasıdır. Peraialı üretici Hieroteles'in (PhP. 3) isminin okunduğu mührün Doğu Akdeniz'de yer alan Soli Höyük'te bulunması bu üreticinin faaliyetlerinin başarısını açık şekilde göstermektedir. Rhodos kökenli buluntuların Soli'deki yoğunluğunu Hellenistik Dönemdeki şarap ticaretinin büyük çoğunluğuna Rhodos'un hâkimiyetinde olmasıyla açıklamak eksik bir açıklama olacaktır. Soli ile Rhodos'un ilişkilerinin başlangıcı koloni hareketlerine dayanmaktadır ve gerçekleştirilen kazılar ilişkilerin yoğunluğunu göstermektedir. İki kent arasındaki tarihsel bağ ticari ilişkilerin yoğunluğu ile de perçinlenmiştir.

Soli Höyük buluntuları içinde yer alan Rh. 26 katalog numaralı mühürlü amphora, Rhodos mühürlemesinin en erken örneklerinden *pre-proto-Rhodos* olarak değerlendirilmiş ve Rhodos amphora mühürleri için bu kalıbın tespit edilmiş olması Rhodos mühür gelişimine katkı sunmaktadır. Rh. 85 katalog numaralı örnek Rhodos amphoralarının mühürlenmesinin anlaşılmasında katkıda bulunacaktır. Bu amphoranın

kulplarının üzerindeki baskı mühür bozulmuş, üretici ya da yönetici ismi boya ile amphoranın çeşitli bölümleri üzerine yazılmıştır. Genel olarak kabul gören mühürleme uygulamasına göre, pişirilmeden önce uygulanan mühürde hata oluştuğunda düzeltip tekrar mühür uygulanması yapılmayıp boya ile isim yazılması dikkat çekicidir. Rh. 83, Rh. 84 katalog numaralı örneklerde bu uygulama içinde değerlendirilmelidir. Bu durum Rhodos mühürleme uygulaması için yeni bir bakış açısı mı getirmeli? Yoksa taklit bir mühürlemenin başarısız olması durumunda uygulanan bir yöntem olarak mı değerlendirilmelidir?

Soli Pompeiopolis’de Kıbrıs kökenli amphoralar en büyük ikinci grubu oluşturmaktadır. Sepet kulplu amphoraların en erken örneklerinin Soli Höyük’te tespit edilmesi hem Höyüğün stratigrafisi hem de Sepet kulplu amphoraların form ve mühür gelişimi için önemli veriler sunmaktadır. Sepet kulplu amphoraların en erken örnekleri MÖ VII.-VI. yüzyıla, en geç örnekleri ise MÖ III.-II. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Sepet kulplu amphoraların Höyük’te bulunan en erken örnekleri kazıma olarak mühürlenmiştir. Kb. 19 katalog numaralı kulp üzerinde tespit edilen *Sami* dilinde yazılmış şahıs ismi kulplar üzerinde kazıma mühürlerin miktar, ölçü gibi veriler içerdiğine ek olarak aidiyet bildirdiği için kazıma işaretlerin incelenmesine farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Kıbrıs kökenli dikey kulplu amphoraların en erkeni MÖ IV. yüzyıla en geçi ise MÖ II. yüzyıla tarihlenmektedir. Ele geçen mühürlü kulplar Hellenistik Dönem’de Rhodos’un Soli pazarını Kıbrıs ile paylaştığını göstermektedir. Kıbrıs Adası ile Soli Pompeiopolis’in coğrafi yakınlığı sayesinde tarih boyunca ticari ilişki içerisinde olmaları bu durumu doğal kılmaktadır.

Sepet kulplu amphoralar ile aynı mührü taşıyan Kb. 3 katalog numaralı kulp formu, sepet kulp biçiminde değildir. Söz konusu mühürlemenin dikey kulplu amphora formları üzerinde de uygulandığı tespit edilmiştir. Bu tespit Kıbrıs kökenli sepet kulplu amphoraların ve dikey kulplu amphoraların mühürlenme sistematigi açısından literatüre katkısı olacaktır. Soli Pompeiopolis buluntuları içerisindeki sepet kulplu amphora mühürlerinin çeşitliliği ve dikey kulplu amphora parçasının sepet kulplu amphoraları ile aynı kaşeden mühürlenmiş olması (Kb. 3 mühür) bu form amphoraların üretim yeri sorunu üzerine katkıda bulunabileceği açıktır. Ancak kentteki mühürsüz sepet kulplu

amphoraların araştırılması ve Kilikya genelindeki araştırmaların artması sonucunda ortaya çıkacak verilerin bu konuya katkıda bulunacağı ortadadır.

Soli Höyük'te Knidos mühürleri iki adet tespit edilmiştir. Bu mühürlerden bir adeti tanımlanamamıştır. Kn. 1 numaralı mühürün, MÖ 325-280 arasına tarihlenmesi Höyüğün bu dönemdeki ithalatı bakımından çeşitlilik sağlamıştır.

Kentte tespit edilen Thasos mühürlerinin tamamı Höyük'ten ele geçmiştir. Thasos mühürlerinin en erken örneği MÖ IV. yüzyıla, en geçi ise MÖ III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Dolayısıyla kentin bu tarihlerde Kuzey Ege ile ticari ilişki içerisinde bulunduğunu ve Soli'nin ticari ağ yelpazesinin genişliğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Thasos bulunduğu konum itibarıyla ticari ilişkilerini Ege Denizi'nin kuzeyi, kıta Yunanistan ve Karadeniz ile yoğun şekilde gerçekleştirmesi doğal bir durumdur. Ancak bu bölgelerle sınırlı kalmayıp geniş coğrafyalarda ticari ağlar kurduğu bilinmektedir. Özellikle MÖ V. yüzyıl sonu MÖ IV. yüzyıl başında Patara ile Thasos ve Mende'nin ticari ilişkilerinin artması bu merkezlerin deniz ticareti rotalarını Akdeniz'e yönelttiğine kanıt oluşturmaktadır. Aynı dönemlerde Nagidos buluntularının da desteklediği bu durum Kilikya ile Thrakia'nın ticari bağlarını bizlere göstermektedir. Ancak MÖ II. yüzyıl itibarıyla Doğu Akdeniz'de ve Kilikya'da Thasos ve Kuzey Ege kökenli ticari malların azalması Hellenistik Dönemde ticari rotaların hem artması hem de uzamasına ek olarak artan talebi Akdeniz havzasının merkezinde yer alan Rhodos ve Knidos'un Thasos'a oranla düşük fiyatlı ve kaliteli ürünlerinin pazarı ele geçirmesiyle açıklana bilinir.

Yönetici *Polyneikes*'e ait aynı kalıptan iki mühür (Th. 1, Th. 2) tespit edilmiştir. Th. 1 katalog numaralı örnekte aynı mühür kulpa iki kez uygulanmıştır. Bu uygulama Rh. 85 katalog numaralı amphoraya yapılan uygulamayla benzerlik gösterse de farklılıklarda mevcuttur. Bu fark mühür bozulmadan aynı mühürlemenin yan yana uygulanmasıdır. Uygulamanın neden yapıldığına dair açıklama, mührün bozulup boya ile uygulanması amphoranın içerisindeki maddeye karşı güvensizlik oluşturacağı düşüncesinden dolayı peş peşe uygulandığı şeklinde yapılabilir. Ancak uygulanan ikinci mührün köşesinde fırınlanmadan önce oluşan çentiğin, mühürleri deforme etmiş olması bunun nedeninin anlaşılmasını zorlaştırmıştır. Bu durum mührün uygulanmasının açıklanmasını zorlaştırmaktadır. Mühürleme sistemlerinde yukarıdaki gibi farklı uygulamalar bu

sistemli uygulamayı anlamamıza katkıda bulunacaktır. Th. 3 katalog numaralı mühür, Tarsus Gözlükule'deki mühür ile aynı kaşeden mühürlenmiştir. Ancak boyut, form, hamur ve yüzey rengi bakımından birbirlerinden çok farklıdır, her ikisinin aynı kalıptan mühürlenmiş farklı amphoralar olduğu çok açıktır. Soli Pompeiopolis örneği kulp boyutu bakımından küçük boyutlu bir amphoraya ait olmalıdır.

Höyük'te üç adet Kos mührü bulunmuştur. Bu mühürler MÖ III. yüzyıl ortası ve MÖ II. yüzyıl başına tarihlenmektedir.

İncelenen mühürler Soli Höyük için önemli veriler sunmaktadır. Roma Döneminde inşa edilen sur ve modern zamanlarda Soli Höyük'te inşa edilen Jandarma karakolu, Lojmanı ve tarımsal faaliyetler Höyüğü çok fazla tahrip edip katmanlarını karıştırmıştır (Resim 4, 5, 8, 9). Bu nedenle Höyük buluntusu olan mühürlü amphora kulpları, Höyük stratigrafisine katkıda bulunmuştur. Tez kapsamındaki Höyük buluntuları kentin MÖ VII. yüzyıldan itibaren Akdeniz ticaretinde etkili olduğunu göstermektedir. Höyük'te tespit edilen mühürler MÖ III. ve MÖ II. yüzyıl başında yoğunlaşmıştır (Grafik 5). Höyük'te tespit edilen mühürlü amphora kulpları kentin tüketim alışkanlıkları ve çeşitlilikleri ile ilgili veriler de sunmaktadır. Coğrafi olarak yakın olan Kıbrıs, tarihsel bağları güçlü olan Rhodos dışında Ege havzasındaki üretici kentler ile de ticari ilişkiler kurduğu anlaşılmıştır.

Kökeni saptanamayan mühürlerin yirmi dokuz adeti Soli Höyük'ten ele geçmiştir. Bu mühürlere ele geçtiği katmanlardaki tarihlenebilen mühürler yardımı ile tarih önerileri getirilmiştir. Tarih önerisi getirilen kulplardan biri MÖ VII.-VI. yüzyıla, biri MÖ IV. yüzyıla, geriye kalan mühürler ise MÖ III.-II. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Soli Höyük'te kökeni saptanamayan, MÖ III.-II. tarihlendirilen on sekiz adet kulp tespit edilmesi Hellenistik Dönem'de mühürleme geleneğinin yoğunlaşması ile açıklanmalıdır. Bu durum kent veya bölgede ve yakın bölgede yerel mühürlemenin varlığına işaret olarak yorumlanabilir.

Sütunlu Cadde'de ele geçen Rhodos mühürlerinin en erkeni Period Ia (MÖ 304-271) tarihlenmiştir. En geç mühür ise Period V'e (MÖ 145-108) tarihlenmiştir. Rhodos mühürlerinin artışı Sütunlu Cadde'de MÖ III. yüzyılın sonu itibari ile başlamış ve MÖ II. yüzyıl genelinde en üst düzeye çıkmıştır. Çalışmada yer alan mühürlerin en büyük grubunu oluşturan Rhodos buluntularına bakıldığında mühürlerin Periodlara ve buluntu

yerlerine göre dağılımı; Soli Höyük'te Period I-II arasında yoğunluk görülür, Period III itibariyle yoğunluk Sütunlu Cadde'ye kaymıştır (Grafik 5). Rhodos'lu yöneticilerin ve üreticilerin Periodlara göre dağılımı farklılık gösterebilir genel olarak sayıları dengedir (Grafik 4).

Üretici Protos'a ait Rh. 70 katalog numaralı mühürlü kulpun, hamur ve astar renklerinin farklılığı, yoğun biçimde siyah taşçık katkısı ve mühür kalıbının farklılığından dolayı tespit edemediğimiz bir merkez tarafından taklit edilmiş bir amphoraya ait olması olasıdır. Bu durum cevaplanması gerek iki soru doğurmaktadır. Bunlardan ilki Rhodos mühürlerini taklit ettiği bilinen Kıbrıs kökenli mi? Diğer bir soru ise yerel üreticiye ait taklit bir mühür mü?

Sütunlu Cadde'de üç adet Knidos mührü ele geçmiştir. Knidos mühürlerinin en erkeni Pruva grubu içinde değerlendirilen Kn.2 katalog numaralı mührdür(MÖ 325-280). Bu mühür, Höyük'te tespit edilen Kn.1 katalog numaralı mühür ile kalıp olarak birbirlerine benzemektedirler. İkinci Knidos mührü ise üretici *Zenon*'a ait B grubu bir mührdür ve MÖ 280-240'a (Period Ib) tarihlenmektedir. Sütunlu Cadde'de ele geçen Kn. 5 katalog numaralı örnek, kulp formundan dolayı Knidos olarak tanımlanmış ve muhtemelen Period VII (MÖ 78-geç I. yüzyıl) içerine tarihlenmelidir.

Kentte ele geçen tek Khios mührü Sütunlu Cadde'dendir. Kh.1 katalog numaralı mühür üretici *Praksios*'a aittir ve MÖ ca. II. yüzyıl-erken I. yüzyıla tarihlenmektedir. Bu mühür tek olması bakımından oldukça fazla soru doğurmaktadır. Neden Höyük'te tespit edilmedi de Sütunlu Cadde'de ele geçti? Tarihi bakımından bu durum şaşırtıcı değildir. Çünkü bu dönem korsanlık faaliyetlerinin en yoğun olduğu dönemdir. Kilikya korsanlarının yağması sonucu elde edilmiş olması ve kente gelmesi bir ihtimaldir. Ancak bu ihtimal başka bir soruyu doğurmaktadır, korsanların yağmaladıkları gemide bir adet mühürlü Khios amphorası mı vardı? Pahalılıkla ünlü olan Khios şarabı için bu durum çok olası olmamalıdır. Soli ile Khios arasındaki ticari bağlantı mı vardı? Bu bağlantının bir adet mühürlü amphora ile belgelenmesi çok olası değildir. Korsanlığın en yoğun yaşandığı periyod da bu mührün kentte ve Sütunlu Cadde'de ele geçmesi korsanlar vasıtasıyla değil, bir ilişkinin varlığı ile açıklanabilir. İlerleyen dönemlerdeki çalışmalar bu problemin çözümüne fayda sağlayacaktır.

Kos mührlerinden bir tanesi Sütunlu Cadde'den ele geçmiştir. Ko. 4 katalog numaralı mührde cornucopia sembolü yer almaktadır ve MÖ II. yüzyıl başına tarihlenmektedir. Kos, amphoralarına özgü ikiz kulpların bir tanesine sistemsiz olarak mühürleme uygulamıştır. İkiz kulpun ikinci parçasına sembol ve monogramdan oluşan ikinci bir mührün bazen uygulandığı görülmektedir ve ele geçen bu mühür bu uygulamaya örnek teşkil etmektedir.

Sütunlu Cadde'de tespit edilen Kb. 8 numaralı Sepet kulplu amphora mührü dışında tamamı Soli Höyük'te ele geçmiştir. Bu mühür MÖ III.-II. yüzyıla tarihlenmiştir.

Kökeni saptanamayan mührlerden sekiz adeti Sütunlu Cadde'de ele geçmiştir. Tarihlenebilen mührler ile aynı katmanda tespit edilen kökeni saptanamayan mührlere tarihlleme önerisi getirilmiştir. Bu mührlerin tarihi MÖ III.-II. yüzyıllardır.

Kentte ele geçen mührülü amphora kulplarının çoğunda kırmızı boya olması dikey kulplu aphoraların ortak özelliği olarak dikkat çekmektedir. Kırmızı boya izleri, mührün üzerinde, kulpta, boyunda ya da dudağın altında yer almaktadır. Dudak altındaki boyaların, deri gibi bir madde ile amphoranın ağzı kapatıldığında, boya ile sonra açılmamasını garanti altına almak için bir uygulama olmasını akıllara getirmektedir. Bu uygulamanın dışarı çıkık dudaklı amphoralarda tespit edilmiş olması bu açıklamayı olası kılmaktadır. Bu durumun en iyi görüldüğü örnekler Rh. 85, Kn.1, Ko. 4 katalog numaralı amphoradır. Boyunda saptanan kırmızı boyalar bu durumun uygulama aşamasından dolayı olması olasıdır. Mühür ve kulptaki kırmızı boya izlerinin ise mührün ve amphoranın denetiminin ve sayımının yapıldığına yönelik bir uygulama olması mümkündür. Elde edilen bu bulgular mühürleme uygulaması ile öncesi ve sonrası hakkında bilgilerimizi artıracak niteliktedir.

Tez kapsamında çalışılan mührler Sütunlu Cadde'nin Hellenistik Dönemi hakkında önemli veriler sunmasının yanı sıra önceki çalışmalarda elde edilen bulguları da desteklemektedir. Sütunlu Cadde'nin güney ucunda, doğu yönünde yer alan E-1-E-11, F-1-F-7 açmalarında yapılan çalışmalar ile Hellenistik katmanlara ulaşılmıştır. Batı yönünde ise sadece A-14 plankaresinde gerçekleştirilen sondaj ile Hellenistik katmana ulaşılmıştır (Resim 7). Nispeten iyi korunmuş olan Sütunlu Cadde'de bu kadar kısıtlı birimlerde Hellenistik katmana ulaşılmasının sebebi, modern yerleşimin Antik kentteki

Çalışma alanlarını sınırlandırmasının yanı sıra, Sütunlu Cadde'nin korunan katmanlarının MS III. yüzyıl anıtsal Sütunlu Cadde'sine ait tabanlar ve daha sonraki evrelere ait tabakaların yer almasındandır (Resim6).

Amphoralar içinde taşınan ithalat ve ihracat ürünleri bölgeler arası ticari bağları ortaya koyarken ticari rotaları da oluşturmaktadır. Soli Pompeiopolis'in MÖ II. yüzyıl öncesindeki ticari aktivite yelpazesi oldukça geniştir. Bu bağlamda ithalatı Rhodos, Kıbrıs, Knidos, Thasos, Kos, Khios gibi çeşitli merkezlerden yapmıştır (Resim 2, Grafik 1). Ancak MÖ II. yüzyıldan itibaren Rhodos ile kuvvetli ticari bağlar kurulduğu tespit edilmiştir. Bu durum Soli ile Rhodos arasındaki kültürel bağlar ve Hellenistik Dönemdeki Rhodos'un Akdeniz ticaretindeki baskınlığı düşünüldüğünde normal karşılanmalıdır. Diğer merkezlerden elde edilen buluntular gibi Kıbrıs buluntuları da kentin ada ile kurduğu kültürel ve ticari bağlarının kanıtıdır. Hellenistik Dönem'de Rhodos'un Soli pazarını Kıbrıs ile paylaştığı anlaşılmaktadır. Kıbrıs Adası ile Soli Pompeiopolis'in coğrafi yakınlığı sayesinde tarih boyunca ticari ilişki içerisinde olmaları, bu durumu doğal kılmaktadır.

MÖ II. yüzyıl itibariyle kentin ticaret merkezinin Höyük'ten Sütunlu Cadde'ye kaydığı buluntular üzerinden söylenebilir. Sayısal veri olarak da bu durum desteklenmektedir. Sütunlu Cadde'deki mühürlerin yaklaşık %95'lik kısmı Rhodos'dan olması bu dönemde Akdeniz ve kentteki amphora ticaretinin hâkimiyetini elinde tuttuğunu göstermektedir. Hellenistik Dönemde yoğun yaşanan askeri hareketlilik ve Akdeniz pazarının kapasitesinin artması kenti bu duruma yöneltmiş olmalıdır. Bu neden ile Hitit İmparatorluğundan itibaren Akdeniz ticaretinde yeri olan kentin, Roma Döneminde de ticaret merkezi olarak kullanılan ve günümüze kadar ulaşan Limanı ve Sütunlu Caddesi'nin olduğu bölümde Hellenistik Dönemde de aktif işleyen ticaret caddesi ve limanı olmalıdır.

Tez kapsamında incelenen mühürler arasında Roma mühürlemesine ait hiçbir örneğin yer almaması şaşırtıcı bir tespittir. Doğu Akdeniz'in en büyük limanlarından bir tanesine sahip olan ve Geç Roma Döneminde LRA 1 amphorası üreten kentte, MÖ 108 yılından itibaren bir merkeze ait mührün tespit edilememiş olması ilginç bir sonuçtur. Bu durumda kentin, özellikle Erken İmparatorluk Dönemi ve öncesinde İtalya ile ticari ilişkileri hakkında ve bu dönemdeki Akdeniz havzasındaki ticari bağlantıları hakkında

veri bulunmamaktadır. Bu durumda MÖ 65 yılında³⁸¹ Gnaeus Pompeius Magnus'un Pompeiopolis adıyla tekrardan kurması ile gelişen kentin ithalatçı konumuna geldiği yorumu yapılabilir. Ya da şu ana kadar gerçekleştirilen kazılarda ele geçmemiş olması yorumu yapılabilir.

Sütunlu Cadde özelinde Rhodos buluntuları değerlendirildiğinde, mühürlerin genelinin MÖ II. yüzyıla tarihlenmesi Sütunlu Cadde'nin ve Liman'ın bu dönemde aktifliğini göstermektedir. Doğu Akdenizi ve Kilikya'yı etkileyen korsanlığın bu duruma olumlu ya da olumsuz etkisi olduğu düşünülmesi gereken bir konudur. Kilikya kıyılarındaki limanları kullandığı bilinen korsanların Soli Pompeiopolis'i ticari ve ekonomik açıdan etkilediği açıktır. Genel olarak ve özellikle Rhodos buluntularına bakıldığında MÖ108 yılından itibaren mühürler kesintiye uğramıştır. Bu durum, Roma Senoto'sunun korsanlığa karşı başlattığı mücadele sonucu bölgede oluşan karışıklıktan yararlanarak MÖ83 yılında³⁸² Kilikya'yı işgale başlayan Armenia Kralı Tigranes'in MÖ70/69 yılında Soli'yi yağmalaması³⁸³ ve MÖ 65³⁸⁴ yılında Gnaeus Pompeius Magnus'un Pompeiopolis adıyla kenti tekrardan kurması ile yaşanan siyasi ve tarihsel sürecine kentin ticari güvenirliliğini zedeleyip ihracat ve ithalatının durması ile açıklanabilir.

Modern kentin içine sıkışmış antik kentte gerçekleştirilen kazılar sonucu elde edilen mühürlü amphora kulpları kentte yaşayanların tüketim alışkanlıkları ve kentin hangi bölümünde nasıl bir tüketim olduğu sorusuna net cevap ortaya konulamamıştır. Ancak Soli pazarında Rhodos ve Kıbrıs'ın baskın olsa da net bir tüketim alışkanlığından bahsetmek zordur. Modern kentle bütünleşmesi Soli Pompeiopolis adına net bir kent olgusunun izlenmesini belirli alanlara sınırlamıştır. Bu nedenle belli alanlardan ve sınırlı birimlerden veriler elde edilmektedir, özellikle Sütunlu Cadde bu durumun yaşandığı en net alandır. Sonuçları değerlendirirken unutulmaması gereken iki husus söz konusudur ve bunlardan biri tezin konusu olan amphoraların dayanıklı yapılarından dolayı ikinci kullanımları ve sürekliliği ile çeşitliliği bilinmektedir. İkinci husus ise bölgenin ve özellikle kentin Hellenistik Dönem boyunca yaşadığı savaş, istila ve yıkımlar göz önüne

³⁸¹ Strabon, XIV, 3, 3.

³⁸² Sayar, 2012, s. 76.

³⁸³ Yağcı, 2004, s. 49.

³⁸⁴ Strabon, XIV, 3, 3.

alınmalıdır. Bu bağlamda elde edilen veriler, kentin ve özellikle Sütunlu Cadde'deki Hellenistik evrenin anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Sütunlu Cadde'deki veriler her ne kadar kısıtlı alanlardan elde edilmiş olsa da gerek mühürlü amphora buluntuları gerekse yayına hazırlanan diğer buluntu grupları Sütunlu Cadde'nin yer aldığı kentin bu bölümünde (Resim 3, Resim 10, Resim 11) Hellenistik Dönem de ticaretin gerçekleştiği açıkça görülmektedir.

Sonuç olarak çalışma kapsamında ele alınan buluntular, kentin özellikle Hellenistik dönemde Akdeniz'deki ticari ilişkileri ve rotalarına ışık tutmuştur. Korsanların faaliyetleri sırasında kenti aktif olarak kullandığı söylenebilir. Bu çalışma kentin Roma Dönemi öncesine ve Roma kenti olarak tekrar kuruluşuna ilişkin veriler sunması açısından önemlidir. Bu çalışmaya ek olarak gerçekleştirilecek kazı çalışmaları ve yayına hazırlanan çalışmalar, yukarıdaki görüşleri destekleyecek ve geliştirecek olması veya değiştirecek olması; kentin Antik zamanki kentleşmesine ve ticaretine, siyasi ve askeri faaliyetlerin etkisini anlamaya imkân sunacaktır.

KAYNAKÇA

- Alkaç, E., (2012), *Hellenistik Dönemde Khios'ta Mühürlü Amphora Üretimi Ve Mühürleme Sistemleri*, Mersin Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Alkaç, E., (2017), "Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası", *Seleucia* 7, ss. 113-128.
- Ariel, D., T., (1988), "Two Rhodian Amphoras", *Israel Exploration Journal* 38, ss. 31- 35.
- Ariel, D., T., – Finkielsztein G., (1994), "Stamped Amphora Handles", bkz: S. C. Herbert (Ed.), *Tel Anafa I i, Final Report on Ten Year of Excavation at a Hellenistic and Roman Settlement in Northern Israel*, *JRA Suppl.* 10, ss. 183-240.
- Ariel, D., T., – Finkielsztein G., (2003), "Amphora Stamps and Imported Amphoras", *Maresha Excavations Final Report I: Subterranean Complexes 21, 44, 70, IAA Reports* 17, ss. 137-151.
- Ariel, D., T., (2005), "Stamped Amphora Handles and Unstamped Amphora Fragments from Acre ('Akko)", *'Atiqot* 50, ss. 181-193.
- Aristophanes *Lysistrata (Kadınların Savaşı)*, (Çev. Azra Erhat-Sabahattin Eyüboğlu), 1966.
- Arrianos *Aleksandrou Anabasi (İskender'in Seferi)*, (Çev. Yiğit Değer Bengi - Furkan Akderin), 2005.
- Athenaeus *The Deipnosophists*, (İngilizce Çev. Charles Burton Gulick, In Seven Volumes, William Heinemann) Volume I (1969), Volume IV (1957), Volume V (1955), Volume VI (1950).
- BEAUFORT, F., (1817), *Karamania, or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity*,
- Bilir, A., (2014), *Roma Dönemi Doğu Akdeniz Ticaretinde Kıyı Kilikya Bölgesi'nin Yeri Ve Önemi*, Selçuk Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Bon, A., M., – Bon, A., (1957), *Les Timbres Amphoriques de Thasos, Etudes Thasiennes IV*.
- Börker, C., – Burow, J., (1998), *Die Hellenistischen Amphorenstempel aus Pergamon*, 1998.
- Brandon vd., C. Brandon, R. L. Hohlfelder, J. P. Oleson, N. Rauh, (2010), "Geology, Materials, and the Design of the Roman Harbour of Soli- Pompeiopolis, Turkey: The Romacons field campaign of August 2009", *The International Journal of Nautical Archaeology* Volume 39, 2, ss. 390–399.
- Calvet, Y., (1972), *Salamine de Chypre III Les timbres amphoriques (1965-1970)*.
- Calvet, Y., (1982), *Kition-Bamboula I Les Timbres Amphoriques*.
- Calvet, Y., (1986), "Les Amphores Cypriotes et Leur Diffusions en Mediterranee Orientale", *BCH Suppl XIII*, ss. 505-514.
- Canarache, V., (1957), *Importul Amforelor Stampilate la Istria*.
- Cankardeş-Şenol, G., (1995), *Istanbul Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan Rhodos Amphora Mühürleri*, Ege Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Cankardeş-Şenol, G., (1996), "Some Rhodian Stamped Amphora Handles in the Istanbul Museum", *Arkeoloji Dergisi* 4, ss. 37-57.

Cankardeş-Şenol, G., – Şenol, A., K., (1997), "Rhodian Stamped Amphorae From Sarayburnu", *Arkeoloji Dergisi* 5, ss. 51-61,

Cankardeş-Şenol, G., (2000), *İskenderiye Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Hellenistik Dönem Amphora mühürleri*, Ege Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Cankardeş-Şenol, G., – Şenol, A., K., – Doğer, E., (2004), "Amphora Production in the Rhodian Peraea in the Hellenistic Period", J. Eiring – J. Lung (Ed.), *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean, September 26-29, 2002, Monographs of the Danish Institute at Athens, Volume 5*, ss. 353-360.

Cankardeş-Şenol, G., (2006), *Klasik ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri*.

Cankardeş-Şenol, G., – Alkaç, E., (2007), "Amphora Mühürleri: Rhodos, Knidos ve Lokal Üretimler", S. Durugönül (Ed.), *Dağlık Kilikia'da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları Nagidos*, Adalya Suppl. 6, ss. 297-344.

Cankardeş-Şenol, G., – Canoğlu, E., (2009), "Mısır-Alexandria Greko-Romen Müzesi'nde Bulunan Düğme Formlu Mühürler", *Arkeoloji Dergisi* 14, ss.109-164,

Cankardeş-Şenol, G., – Şenol, A., K., (2013), "Preliminary Remarks on Cypriot Amphorae and Stamps from Alexandria", Mark L. Lawal-Jhon Lund (Ed.), *The Transport Amphorae and Trade of Cyprus*, ss. 62-83.

Cankardeş-Şenol, G., (2015a), *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps, vol. 1, Eponyms A*.

Cankardeş-Şenol, G., (2015b), *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps, vol. 2, Eponyms B-K*.

Cankardeş-Şenol, G., (2016), *Lexicon of Eponym Dies on Rhodian Amphora Stamps, vol. 3, Eponyms A-Σ*.

Cook, R., M., – Dupont, P., (1998), R.M. Cook – P. Dupont, *East Greek Pottery*.

Conovici, N., – Irimia, M., (1991), "Timbres Amphoriques et Autres Inscriptions Céramiques Découverts À Satu Nou (Comm. D'Oltina, Dép. De Constantza)", *Dacia* 35, ss. 139-175.

Conovici, N., – Garlan, Y., (2004), "Les Timbres Amphoriques Etrangers Trouves A Sinope (I), *Anatolia Antiqua XII*, ss. 105-122.

Debidour, M., (1986), "En Classant les Timber Thasiens", *BCH Suppl. 13*, ss. 311-334.

Delattre, A., L., (1901), "Inscriptions Céramiques trouvées à Carthage", *Revue Tunisienne* 8, ss. 20-41.

Doğer, E., (1991), E. Doğer, *Antik Çağda Amphoralar*.

Doğer, E., (1994), "Rodoslu Çömlekçi Hieroteles", *Arkeoloji Dergisi* 2, ss. 195-218.

Doğer, E., (1996), "Hisarönü/Çubucak Rodos Amphora Atölyeleri Kazısı", *18. Kazı Sonuçları Toplantısı*, ss. 235-254.

Doğer, E., – Şenol, A., K., (1996), “Rhodos Peraiası’nda İki Yeni Amphora Atölyesi”, *Arkeoloji Dergisi* 4, ss. 59-73.

Doksanaltı, E., M., (2006), E. M. Doksanaltı, *Knidos Kap-Krio Kazı Alanı*, Selçuk Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Dündar, E., (2017), *Patara IV.3, Transport Jars and Stamped Amphoras From Patara 7. to 1. Centuries BC The Maritime Trade of a Harbor City in Lycia*.

Dündar, R., – Ayça., (2018), “Imported Helleistic Stamped Amphora Handles from Tatarlı Höyük (in the Province of Adana-Turkey)”, *Gephyra* 15, ss. 153-174.

Empereur, J., Y. – Tuna, N., (1998), J.-Y. Empereur – N. Tuna, “ Zénon de Caunos et l’épave de Serçe Limanı”, *BCH CXII*, ss. 341-357.

Empereur, J., Y., (1990), “Η Χρονολογηση των Ροδιακών Αμφορέων Στην Ελληνιστική Περίοδο”, *Απο τα Πρακτικά της Β’ Συνάντησης για την Ελληνιστική Κεραμική*, ss.199-209.

Errington, R., M., (2017), *Hellenistik Dünya Tarihi MÖ 323-30*, (Çev. Gülşah Günata).

Finkielsztejn, G., (2000), “ Amphoras and Stamped Handles from Akko”, *Atiqot XXXIX*, ss. 135-153.

Finkielsztejn, G., (2001), “Chronologie détaillée et révisée des éponymes amphoriques rhodiens, de 270 à 108 av. J.-C. Environ”, *BAR IntSer* 990.

Finkielsztejn, G., (2004), “Interests and Limits of Amphorae to date Other Pottery in Hellenistic Contexts”, *ΣΤ’ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΛΕΙΣΤΑ ΣΥΝΟΛΑ – ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ*, ss. 279-288.

Finkielsztejn, G., (2013), “Cypriot Amphora Stamps of the Hellenistic Period Found in Israel”, Mark L. Lawal-Jhon Lund (Ed.), *The Transport Amphorae and Trade of Cyprus*, ss. 86-100.

Garlan, Y., (1988), *Vin et Amphores de Thasos*.

Garlan, Y., (1999), *Les Timbres Amphoriques de Thasos I, Tibres Protothasiens et Thasiens Anciens, Etudes Thasiennes XVIII*.

Grace, V., (1934), “The Stamped Amphora Handles Found in the American Excavations in the Athenian Agora 1931-1932”, *Hesperia III*, ss. 197-310.

Grace, V., (1946), “Early Thasian Stamped Amphoras”, *Supplement AJA* 50, ss. 31-38.

Grace, V., (1949), “Standard Pottery Containers of the Ancient Greek World”, *Hesperia VIII*, ss. 175-189.

Grace, V., (1950), “The Stamped Amphora Handles”, bkz: H. Goldman (Ed.), *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus I*, ss. 135-148.

Grace, V., (1952), “Timbres Amphoriques Trouves a Delos”, *BCH* 76, ss. 514-540.

Grace, V., (1953), “The Eponyms Named on Rhodian Amphora Stamp”, *Hesperia XXII*, ss. 116-128.

Grace, V., (1962), “Stamped Handles of Commercial Amphoras”, *NESSANA I*, ss. 109-130.

Grace, V., (1963), “Notes on The Amphoras from The Koronoi Peninsula”, *Hesperia XXXII*, ss. 319-334.

Grace, V., (1979), *Amphoras and the Ancient Wine Trade*.

Grace, V., (1985), "The Middle Stoa Dated by Amphore Stamp", *Hesperia LIV*, ss. 1-54.

Herodotos *Herodot Tarihi*, (Çev. Müntekim Ökmen), 1973.

Jöhrens, G., (1999a), *Amphorenstempel im Nationalmuseum von Athen*.

Jöhrens, G., (1999b), "Kerameikos: Griechische Amphorenstempel Spätklassischer und Hellenistischer Zeit", *AM 114*, ss. 157-170.

Jöhrens, G., (2001), "Amphorenstempel hellenistischer Zeit aus Tanais", *EurAnt 7*, ss. 367-479.

Jöhrens, G., (2009), "Funde aus Millet. XXVII, Amphoren-stempel aus Grabungen in Millet 1999-2007", *AA 2009/1*, ss. 205-235.

Kaya, F., H., (2015), *Soli/Pompeiopolis Korinth Başlıkları*, Dokuz Eylül Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Kaygusuz, İ., – Erzen, A., (1986), "Stempel auf Amphorenhenkeln aus Ainos (Enez)", *Zeitschrift für Epigraphik und Historische Geographie Anatoliens, Heft 7*, ss. 7-18.

Kükner, A. – Tapkan, K. K., (1999), "Başlangıçta Serbest Yüzeyinde Sinüzoidal Dalga Formuna Sahip Bir Tankta Çalkantı Probleminin Sınır Eleman Yöntemiyle Çözümü", *Gemi İnşaatı ve Deniz Teknolojisi Teknik Kongresi 99 – Bildiri Kitabı*, ss. 98-113.

Kramer, N., (2004), "Amphorenstempel und sonstige Importamphoren", Gindaros. *Geschichte und Archäologie einer Siedlung im nordwestlichen Syrien von hellenistischer bis frühbyzantinische Zeit*, Rahden/Westf.

Lawall, M., L., (2007), "Hellenistic stamped Amphora Handles", bkz: V. Mitsopoulos-Leon – C. Lang-Auinger (Ed.), *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos, 2. Teil: Funde klassischer bis römischer Zeit*, *FiE IX/2/3*, ss. 28-60.

Lehmann, G., (2008), "Nort Syria and Cilicia, c. 1200-330 BCE", *Beyond the Homeland: Markers in Phoenician Chronology Ancient Near Eastern studies Supplement 28*, ss. 137-178.

Levi, D., – Caratelli, G., P., (1961-1962), "Nuove iscrizioni di Iasos", *ASAtene 39*, ss. 573-632.

Lungu, V., (1990), "Nouvelles données concernant la chronologie des amphores rhodiennes de la fin du 3e siècle au début du 2e siècle av.J.-C.", *Dacia XXXIV*, ss. 209-217.

Nicolaou, I., – Empereur, J., Y., (1986), "Amphores rhodiennes du Musée de Nicosie", bkz: J.-Y. Empereur – Y. Garlan (Ed.), *BCH XIII*, ss. 515-523.

Nicolaou, I., (2005), "The Stamped Amphora Handles from the House of Dionysos", *Paphos V*.

Nilsson, M., P., (1909), *Timbres Amphoriques de Lindos. Publiés avec une Étude sur les Timbres Amphoriques Rhodiens*.

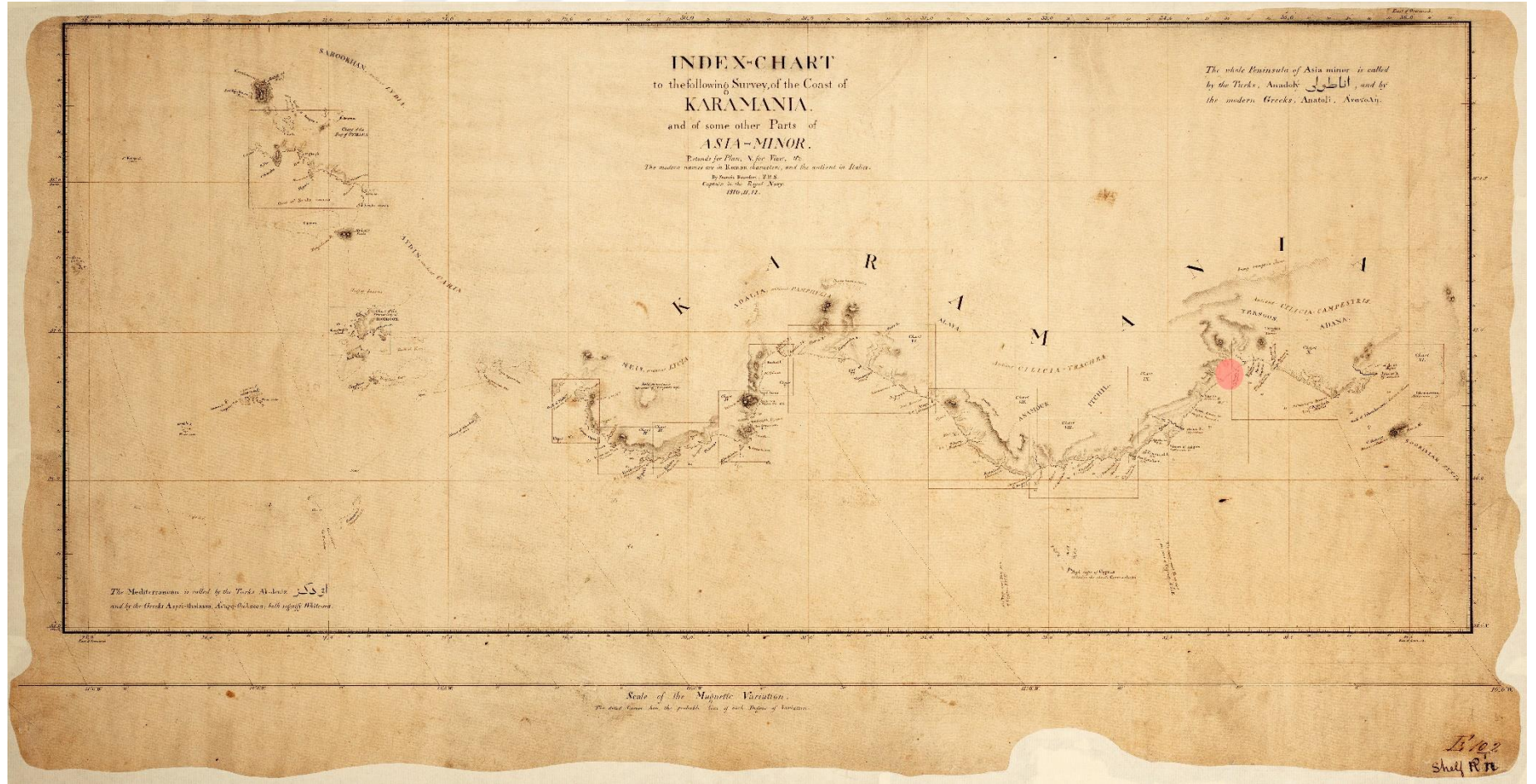
Pridik, E., M., (1917), *Аталогъ Клеймъ На Амфорныхъ Ручкахъ И Горлышкахъ И На Черепинахъ Эрмитажнаго Собранія*.

Sayar, M., H., (1994), "Antik Kilikya'da Şehirleşme", *XII. Türk Tarih Kongresine Sunulan Bildiriler I*, ss. 193-216.

Sayar, M., H., (2012) "Çukurova Eskiçağ Şehirlerinin İmar ve İskânına Roma Devletinin Katkısı", *İçel Sanat Kulübü Aylık Bülteni, Sayı 194 [Ekim- Kasım]*, ss. 75-81.

- Sezgin, Y., (2012), *Arkaik Dönem İonia Üretimi Ticari Amphoralar*.
- Shalev, Y., – Matskevich, S., (2014), “Bottled On Cyprus”? Stamped Handles With Cypro-Syllabic Signs From Tel Dor (ISRAEL)”, *Phéniciens d'Orient et d'Occident: Mélanges Josette Elayi CIPOA 2*, ss. 263-275.
- Strabon *Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika: XII-XIII-XIV)*, (Çev. Adnan Pekman), 2000.
- Sztetyllo, Z., (1975), “Timbres amphoriques grecs des fouilles polonaises à Alexandrie (1962-1972)”, *ÉtTrav 8*, ss. 161-235.
- Sztetyllo, Z., (2010), “Pottery Stamps from Nea Paphos (Excavations in 1990-2006)”, *Nea Paphos VI*.
- Şenol, A., K., (1995), *Erken Knidos Amphora (İ. Ö. III. Yüzyıl) Monogram Mühürler*, Ege Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi).
- Şenol, A., K., (2003), *Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları*.
- Şenol, A., K., (2004), “Kıbrıs’da Amphora Üretimi”, *İdol 23*, ss. 10-15.
- Taşdöner, K., (2012), “Romalı Triumvir Marcus Antonius’un Anadolu’da Siyasi Düzenlemeleri”, *Tarih Araştırmaları Dergisi Cilt 31 Sayı 51*, ss. 209-236.
- Tekin, O., (2015), *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş*.
- Tozan, M., (2016), *Roma’nın Anadolu’daki Egemenlik Politikası Kentler ve Bağımlı Krallıklar (İ.Ö. 133-İ.Ö. 89)*.
- Tuna, N., (1990), “Datça Yarımadası’nda Hellenistik Dönem Amphora Üretim Merkezleri”, *X. Türk Tarih Kongresi*, ss. 347-371.
- Tzochev, C., (2009), “Notes On The Thasian Amphora Stamps Chronology”, *Archaeologia Bulgarica XIII*, ss. 55-72.
- Tzochev, C., (2016), *Amphora Stamps From Thasos, The Athenian Agora XXXVII*.
- Yağcı, R., (2004), “Soli/Pompeiopolis 2002 Yılı Kazıları”, *25. Kazı Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt*, ss. 49-60.
- Yağcı, R., (2007), “Hittites at Soli (Cilicia)”, *Studi Micenei ed Egeo-Anatolici, Cilt 1, Sayı 49*, ss. 797-806.
- Yıldırım, Ş., (2017), “Yeni Araştırmaların Işığında Soloi- Pompeiopolis Liman Caddesi”, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları, E - Dergisi Cilt 4 Sayı 1*, ss. 71-95.
- Zoroğlu, L., (2013), “Cypriot Basket-handled Amphorae from Kelenderis and its Vicinity”, Mark L. Lawal-Jhon Lund (Ed.), *The Transport Amphorae and Trade of Cyprus*, ss. 35-45.

Resim 1: Anadolu'nun Güney kıyıları ve Akdeniz (Kazı arşivi)

BEAUFORT, Francis. Karamania, or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity, Londra, E-102/1 1817-1818.

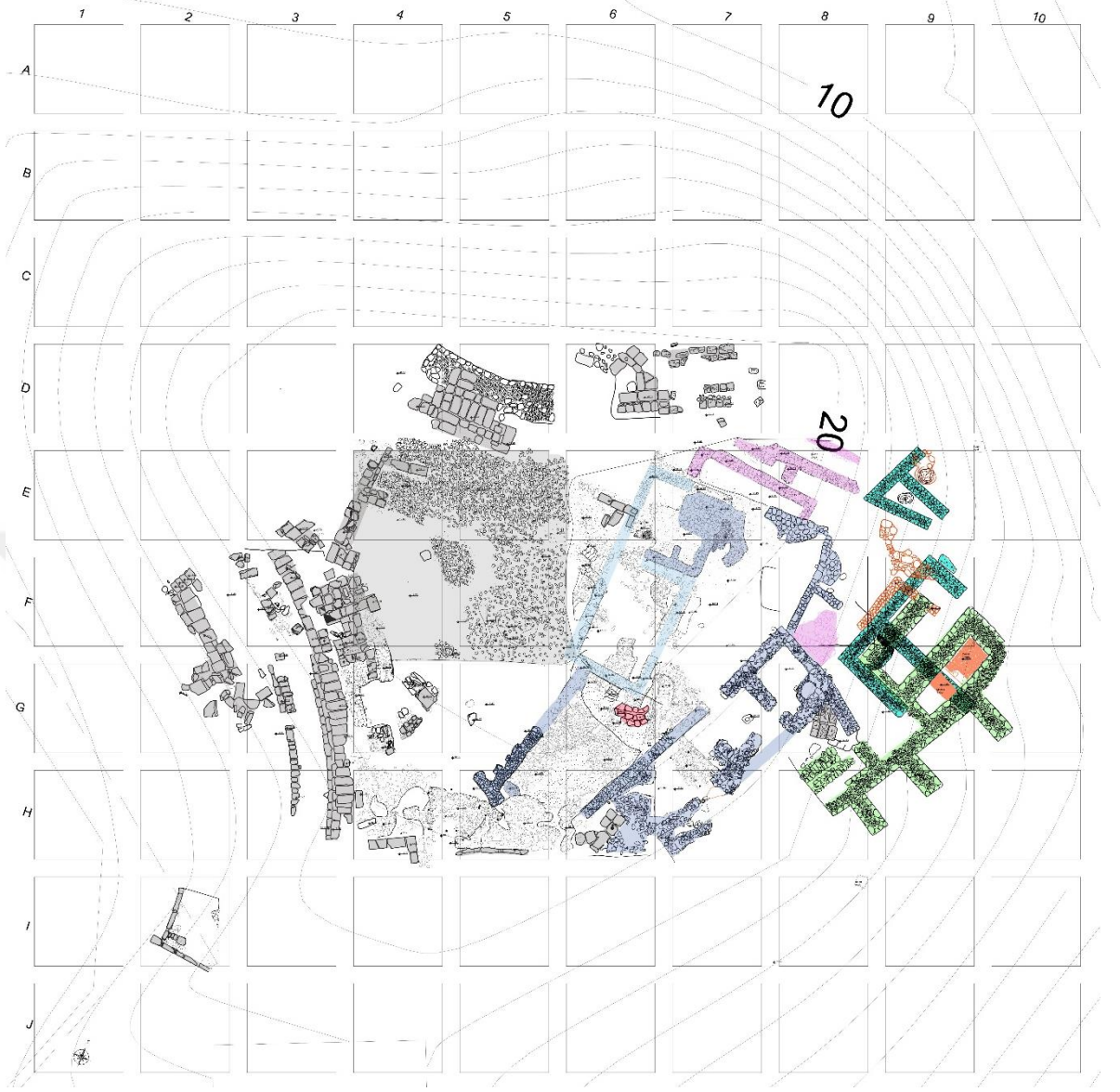

Resim 2: Soli Pompeiopolis'in konumu ve ticari ilişki kurduğu merkezler

Resim 3: Soli Pompeiopolis'in planı (Kazı arşivi)

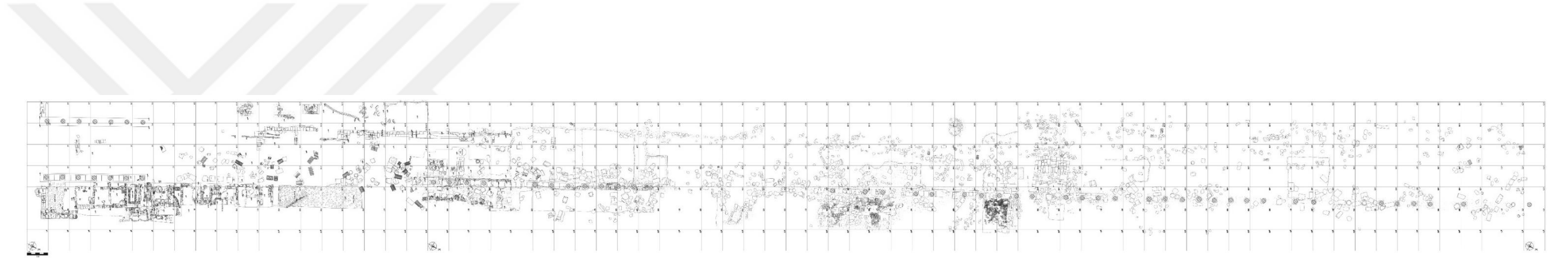
BEAUFORT, Francis. Karamania, or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity, Londra, Index Cards X- E 128, 1817-1818.

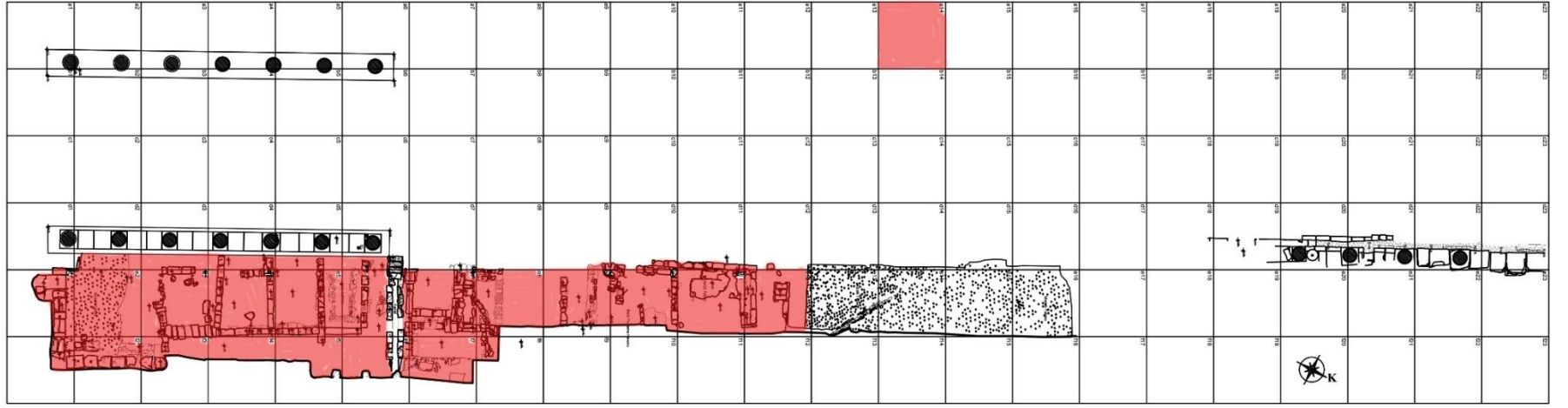
Resim 4: Soli Höyük plankare ve topografya planı (Kazı arşivi)

Resim 5: Soli Höyük planı (Kazı arşivi)

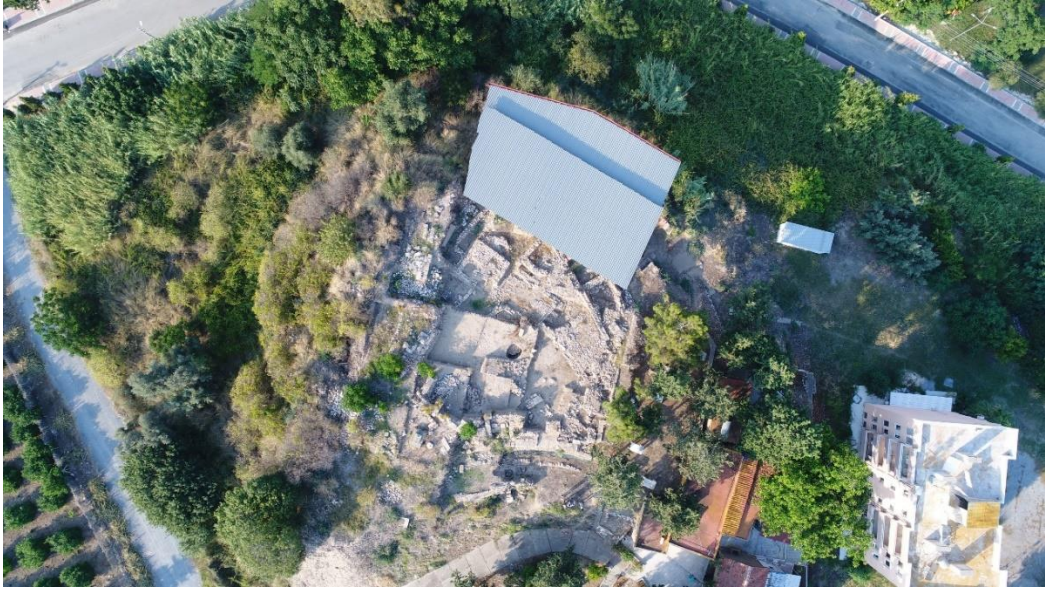
Resim 6: Sütunlu Cadde'nin planı (Kazı arşivi)

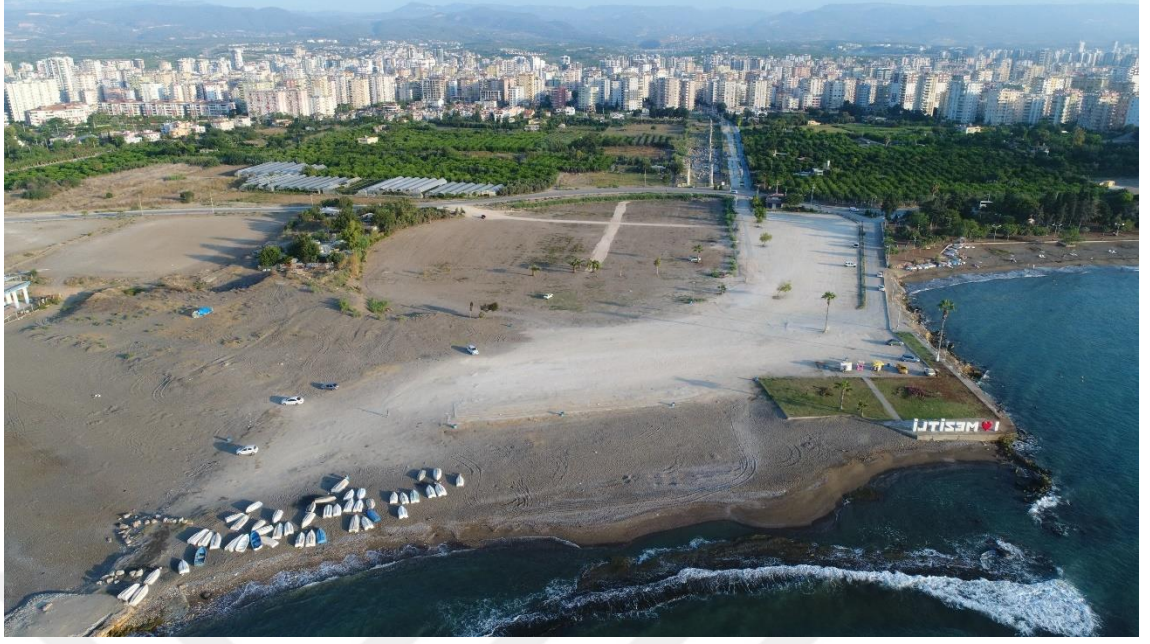
Resim 7: Sütunlu Cade’de Hellenistik Dönem tabakalarına ulaşılan plankareler (Kazı arşivi)

Resim 8: Soli Höyük 2001 yılı hava fotoğrafı (Kazı arşivi)

Resim 9: Soli Höyük 2018 yılı hava fotoğrafı (Kazı arşivi)

Resim 10: Liman çanağı ve Sütunlu Cadde (Kazı arşivi)

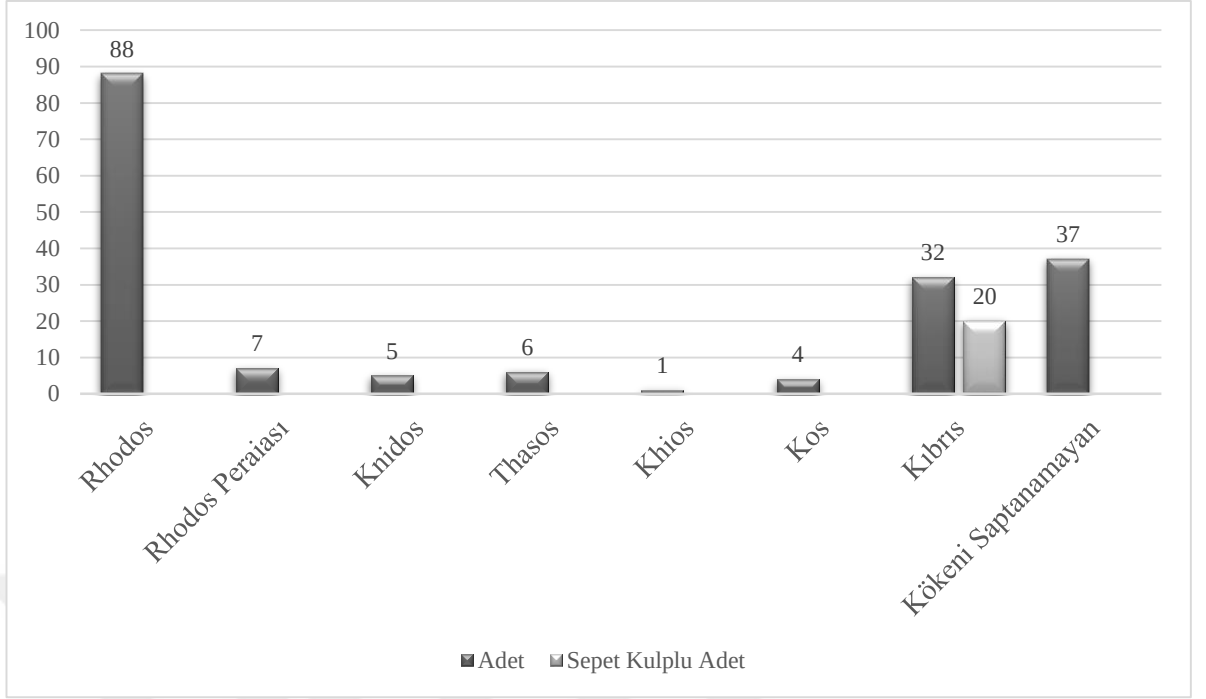
Resim 11: Kuzeyden Sütunlu Cadde ve Liman (Kazı arşivi)

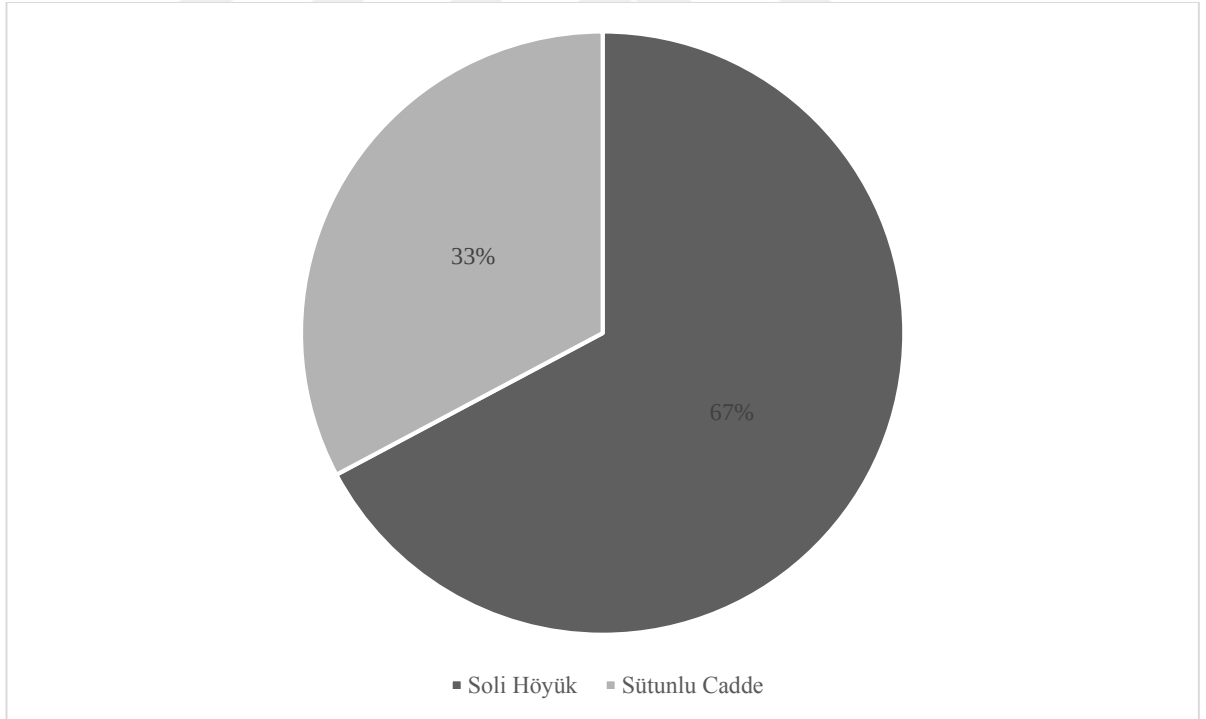
Resim 12: Rh. 85 katalog numaralı amphoranın detay fotoğrafları (Kazı arşivi)

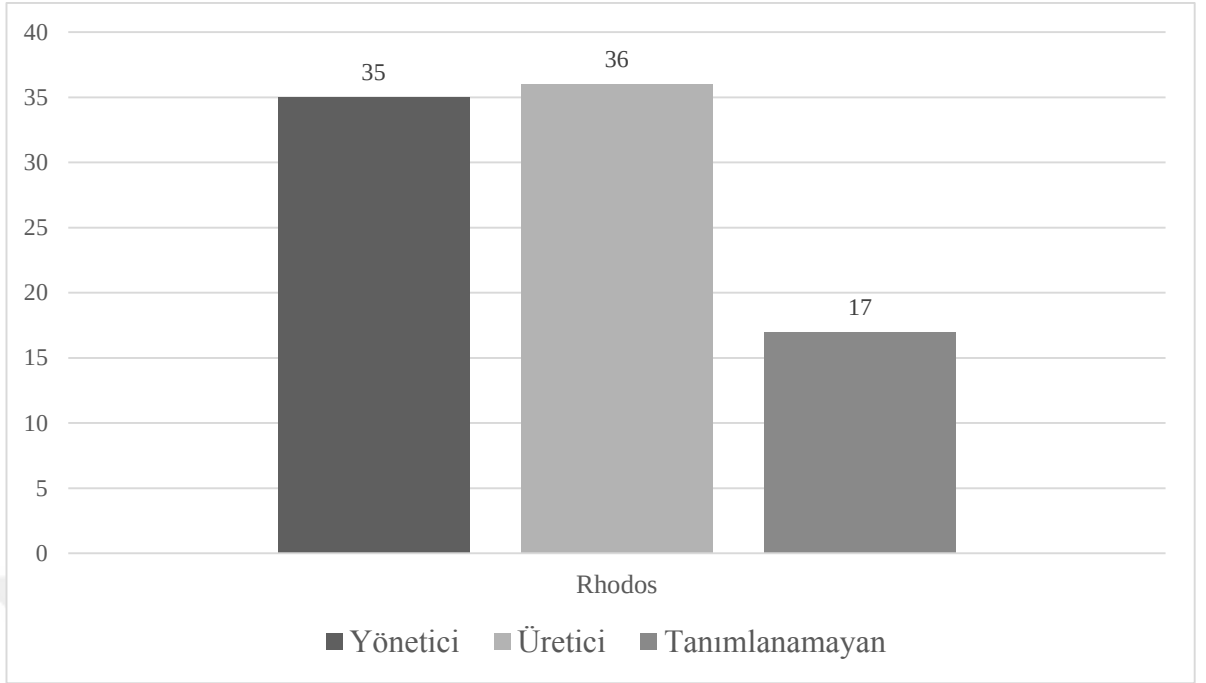
Resim 13: Rh. 26 katalog numaralı amphoranın çizimi (Kazı arşivi)

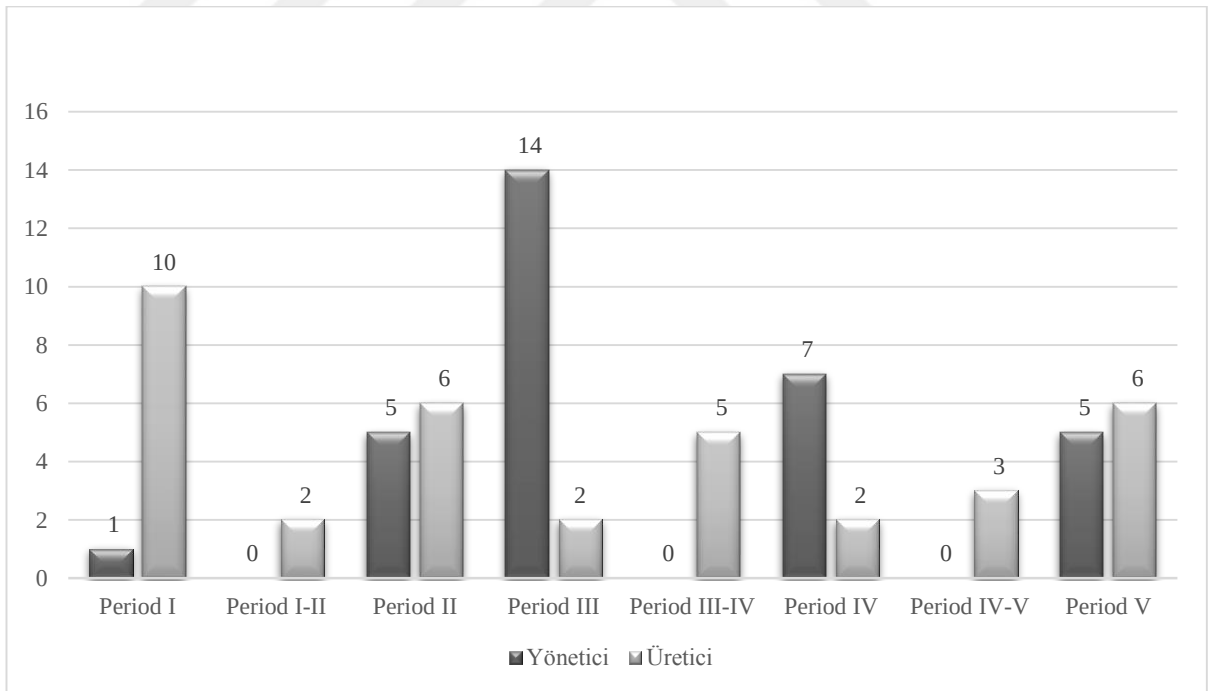
Grafik 1: Soli Pompeiopolis mühürlü amphora kulplarının kökenlerine göre dağılımı

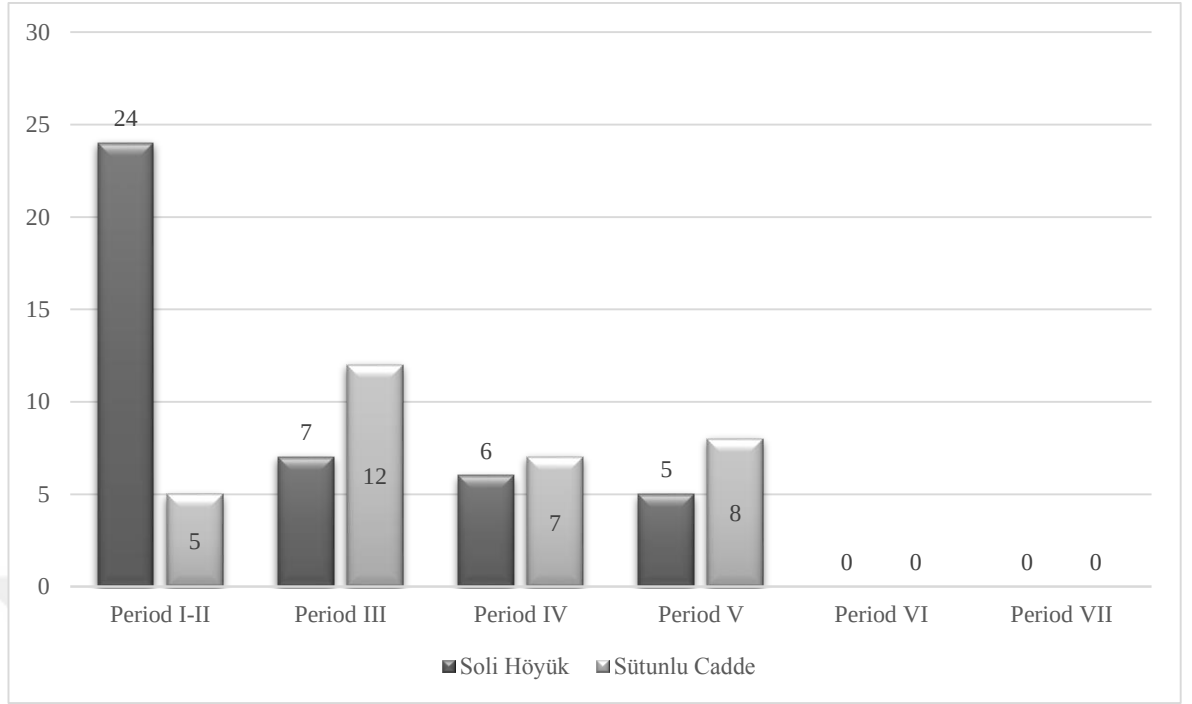
Grafik 2: Soli Pompeiopolis mühürlü amphoraların bulunduğu alanlara göre dağılımı

Grafik 3: Soli Pompeiopolis'teki Rhodos mühürlerinin Yönetici, Üretici ve Tanımlanamayanlar olarak dağılımı

Grafik 4: Soli Pompeiopolis Rhodos kökenli mühürlü amphora kulplarının yönetici-üretici ve periodlara göre dağılımı.

Grafik 5: Soli Pompeiopolis Rhodos kökenli mühürlü amphora kulplarının bulunduğu alanlara ve periodlara göre dağılımı

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Ayhan Yamantürk
Doğum Yeri ve Yılı : Konak/İzmir, 06.06.1989
Medeni Hali : Bekar

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : 2007-2011 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul,
Arkeoloji Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : 2013-2019 Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta,
Yüksek Lisans, Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi :

1. İngilizce (Orta)
2. Almanca (Orta)

İş Deneyimi :

1. 2009 Yaz Soli Pompeiopolis Kazıları Prof.Dr. Remzi Yağcı (Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir)
2. 2010-2012 Yaz Tekirdağ-Ganos Dağı Yüzey Araştırması Prof. Dr. Zeynep Koçel-Erdem (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi – İstanbul)
3. 2010-2011 Yaz Patara Kazıları Prof.Dr. Havva Işık- İşkan (Akdeniz Üniversitesi-Antalya)
4. 2012-... Yaz Soli Pompeiopolis Kazıları Prof.Dr. Remzi Yağcı (Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir)
5. 2013 Mayıs Jale Yılmabaşar’a ait Tekirdağ Salat yağ fabrikasında bulunan seramik rölyeflerin demontaj-restorasyon-montaj çalışması (Somun İnşaat ve Proje –İstanbul)
6. 2013-... Yaz Tekirdağ Merkez İlçe – Şarköy İlçeleri ve Çanakkale Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırmaları Prof. Dr. Zeynep Koçel-Erdem (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi – İstanbul)

7. 2017 Ocak Zeki Karaoğlu'na ait bir grup eserin envanter defterine aktarılması için tanım ve tarihleme çalışması, İzmir.
8. 2017 Mart / Ekim Dr. Kemal UĞURBİL Koleksiyonu katalog ve yayına hazırlık çalışmaları Eserlerin fotoğraflanması, seramik kapların Munsell Renk Kataloğu ile hamur, astar ve boya renginin tespiti, el çizimi ve bilgisayar çizimlerinin yapılması, İzmir.
9. 2017 Haziran Zeki Karaoğlu'na ait bir grup eserin tasniflenip, temizlenip envanter defterine aktarılması için hazırlık çalışması, İzmir.

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar :

1. “*Tekirdağ-Ganos Dağı Yüzey Araştırması 'nda ele geçen sikke buluntuları*” adlı poster sunusu, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi 1. Uluslararası Arkeoloji günleri, 2016.
2. “*Soli Pompeiopolis' te Bulunan Thasos Mühürlü Amphora Kulplarından Hareketle Thasos ve Kilikya Ticari İlişkileri*” adlı poster sunusu, İstanbul Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Uluslararası Trakya Seramikleri Kongresi, 2017.